

PLAN FÖR DE OFFENTLIGA FINANSERNA FÖR 2022—2025

Innehållsförteckning

1. Utmaningarna inom ekonomin och den ekonomisk-politiska linjen.....	5
2. Mål och regler som styr skötseln av de offentliga finanserna.....	9
3. De ekonomiska utgångspunkterna	12
3.1. De ekonomiska utsikterna	12
3.2. Utsikterna för den offentliga ekonomin.....	14
3.3. Omstruktureringen av ekonomin, befolkningens stigande medelålder och hållbarheten inom den offentliga ekonomin.....	16
4. Statens finansiella åtaganden och risker.....	17
5. Statsfinanserna	20
5.1. Rambestämmelsen för statsfinanserna.....	20
5.2. Utvecklingen av utgifterna samt anslagsramen inom budgetekonomin	22
5.3. Riktlinjer för budgetekonomin 2022—2025	25
5.3.1. Riktlinjer för de olika förvaltningsområdena.....	29
5.3.2. Statens gemensamma informationssystemprojekt och förvaltning	41
5.4. Inkomsterna inom budgetekonomin	43
5.5. Balans och statsskuld inom statens budgetekonomi	47
5.6. Statliga fonder utanför statsbudgeten	48
5.7. Hållbar utveckling	50
6. Velfärdsområdenas ekonomi.....	52
7. Den kommunala ekonomin	54
7.1. Riktlinjer för den kommunala ekonomin.....	54
7.2. Statliga åtgärder som påverkar den kommunala ekonomin.....	56
7.3. Uppskattning av den kommunala ekonomins utgifter, inkomster och balans	60
8. Arbetspensionsanstalter och övriga socialskyddsfonder	62

9. Sammandrag av åtgärderna inom den offentliga ekonomin.....	64
9.1. Den totala omfattningen av åtgärderna samt tidtabellen för dem.....	64
9.2. Åtgärder inriktade på utgifterna inom den offentliga ekonomin	68
9.3. Åtgärder inriktade på inkomsterna inom den offentliga ekonomin.....	69
10. Uppskattning av de offentliga samfundens inkomster och utgifter.....	70
BILAGA 1 I kalkylerna använda prognoser och antaganden	74
BILAGA 2 Justeringar av pris- och kostnadsnivån i ramarna för statsfinanserna	76
BILAGA 3 Ändringar i prognosen för den offentliga ekonomin jämfört med den föregående planen för de offentliga finanserna.....	81
BILAGA 4 Riskerna i den ekonomiska utvecklingen och den ekonomiska utvecklingens effekt på de offentliga finanserna.....	82
BILAGA 5 Jämförelse med kommissionens senaste prognos	84
BILAGA 6 Stabilitetsprogrammet	85
Tabellerna 1.—3.	89
Tabellerna 4.—8.	92

12.5.2021

Enligt sändlista

PLAN FÖR DE OFFENTLIGA FINANSERNA FÖR 2022—2025

Planen för de offentliga finanserna innehåller Finlands stabilitetsprogram samtidigt som den uppfyller EU:s krav på en budgetplan på medellång sikt. Planen för de offentliga finanserna grundar sig på en oberoende prognos för makroekonomin och de offentliga finanserna som gjorts av finansministeriets ekonomiska avdelning i enlighet med artikel 4 i förordning (EU) nr 473/2013. De särskilda uppgifter som gäller stabilitetsprogrammet presenteras i bilaga 6.

Statsrådet har i dag, sedan ärendet undergått förberedande behandling i finansutskottet, med stöd av 2 § i statsrådets förordning om en plan för de offentliga finanserna (120/2014), 1 § i förordningen om statsbudgeten (1243/1992) och statsrådets beslut av den 24 april 2003 om principerna för uppgörande av ramförslag för statsfinanserna, budgetförslag samt verksamhets- och ekonomiplaner utfärdat följande plan för de offentliga finanserna samt det beslut om ramarna för statsfinanserna som ingår i planen:

1. Utmaningarna inom ekonomin och den ekonomisk-politiska linjen

Det huvudsakliga målet för den ekonomiska politiken enligt programmet för statsminister Marins regering är att öka välfärden. Med detta avses en ekologiskt och socialt hållbar ekonomisk tillväxt, en hög sysselsättning och hållbara offentliga finanser. Enligt regeringsprogrammet är regeringens viktigaste mål för den ekonomiska politiken följande:

- i en situation där världsekonomin utvecklas normalt och den inhemska ekonomin återspeglar den globala utvecklingen ska sysselsättningsgraden höjas till 75 procent och antalet sysselsatta öka med minst 60 000 före utgången av 2023
- i en normalsituation för den globala ekonomin ska de offentliga finanserna vara i balans 2023
- genom regeringens beslut minskar ojämlikheten och inkomstskillnaderna
- genom regeringens beslut är Finland klimatneutralt senast 2035.

Den kris som coronaviruset orsakade skapade ett behov av att precisera målen för den offentliga ekonomin och sysselsättningsutvecklingen enligt regeringsprogrammet. I färdplanen för stärkande av hållbarheten i de offentliga finanserna ställde regeringen som mål att

- bromsa ökningen av skuldkvoten inom de offentliga finanserna vid mitten av 2020-talet

— höja sysselsättningsgraden till 75 procent i mitten av årtiondet och öka antalet sysselsatta med 80 000 personer genom regeringens sysselsättningsåtgärder före utgången av årtiondet.

De offentliga finanserna har under det senaste decenniet försämrats som en följd av befolkningens stigande medelålder och avmattningen av den ekonomiska tillväxten. Utan åtgärder som stärker de offentliga finanserna kommer skuldsättningen att fortsätta att öka också efter coronakrisen. Utgifterna inom den offentliga ekonomin ökar på grund av det allt större antalet äldre invånare, vilket ökar i synnerhet utgifterna för omsorg men också pensionsutgifterna och hälsovårdsutgifterna. Samtidigt försvagar den minskade andelen befolkning i arbetsför ålder möjligheterna till ekonomisk tillväxt och försvagar också finansieringsbasen för de offentliga finanserna. Av dessa orsaker finns det i de offentliga finanserna på lång sikt ett hållbarhetsunderskott som enligt finansministeriets uppskattning är cirka 3 % i förhållande till BNP, dvs. cirka 8 miljarder euro på 2025 års nivå.

Färdplanen för stärkande av hållbarheten i de offentliga finanserna

Regeringen har i färdplanen för stärkande av hållbarheten i de offentliga finanserna dragit upp riktlinjer för åtgärder genom vilka hållbarheten i de offentliga finanserna ska stärkas. Regeringens ambition är att ökningen av skuldkvoten i de offentliga finanserna ska börja avta vid mitten av årtiondet. Skuldkvoten vänder nedåt om saldot i de offentliga finanserna stärks med ett nettobelopp på cirka 2—2,5 miljarder euro. Regeringen har även förbundit sig till långsiktiga åtgärder för att höja sysselsättningsgraden. Genom beslut i samband med detta eftersträvar man uppskattningsvis 80 000 nya sysselsatta före utgången av 2020-talet. Målet är att sysselsättningsgraden ska vara 75 procent i mitten av decenniet och på en god nordisk nivå i slutet av decenniet.

I färdplanen har man som sådana centrala åtgärdshelheter som stärker hållbarheten i de offentliga finanserna fastställt

- åtgärder för att öka sysselsättningen och minska arbetslösheten
- åtgärder för att stärka förutsättningarna för ekonomisk tillväxt
- åtgärder för att öka produktiviteten inom den offentliga förvaltningen och öka kostnadseffektiviteten
- social- och hälsovårdsreformen.

Regeringen har i färdplanen för stärkande av hållbarheten i de offentliga finanserna bedömt möjligheterna att stärka de offentliga finanserna i fråga om varje åtgärdshelhet, och fattar separata beslut om åtgärderna. Om de strukturella reformer som bereds och de reformer som sätter fart på tillväxten inte räcker till för att stärka den offentliga ekonomin i eftersträvad omfattning, har regeringen förbundit sig till att vidta nya åtgärder eller ty sig till åtgärder som snabbt påverkar även de offentliga inkomsterna och utgifterna.

Sysselsättningen

Målet för regeringens finans- och tillväxtpolitik är en situation där sysselsättningstillväxten inte hämmas av en otillräcklig efterfrågan på arbetskraft. Därför behövs det inte bara en aktiv finanspolitik som är rätt dimensionerad med tanke på konjunkturläget, utan också reformer som stärker utbudet av arbete.

För att nå sysselsättningsmålet beslutade regeringen vid sin halvtidsöversyn om åtgärder genom vilka man eftersträvar ytterligare 40 000—44 500 sysselsatta. Till de viktigaste åtgärderna hör en överföring av arbets- och näringstjänsterna till kommunerna, en finansieringsmodell som skapas i samband med överföringen och som sporrar kommunerna att utveckla sin verksamhet så att den främjar sysselsättningen, en utvidgning av programmet för arbetsförmåga samt en reform av systemet med lönesubvention och en reform av det kontinuerliga lärandet. Enligt finansministeriets preliminära kalkyl

stärker åtgärderna de offentliga finanserna med cirka 150 miljoner euro. Dessutom fattar regeringen före utgången av regeringsperioden beslut om sysselsättningsåtgärder som stärker de offentliga finanserna med 110 miljoner euro.

Regeringen har redan tidigare fattat beslut om strukturella sysselsättningsfrämjande åtgärder som enligt finansministeriets uppskattning kommer att ha en sammantagen effekt på cirka 31 000—33 000 sysselsatta före 2029. Till de viktigaste enskilda åtgärderna hör utvidgningen av läroplikten, sloandet av tilläggsdagarna inom utkomstskyddet för arbetslösa samt införandet av en nordisk arbetskraftsmodell, sänkta avgifter för småbarnspedagogik, kommunförsöken för främjande av sysselsättningen, reformen av systemet med lönesubvention och åtgärder som stärker partiellt arbetsföras sysselsättning. Beräknat enligt nivån 2029 kommer sysselsättningsåtgärderna enligt finansministeriets uppskattning att stärka de offentliga finanserna med cirka 300 miljoner euro, när även kostnaderna för sysselsättningsåtgärderna beaktas.

Förutsättningarna för ekonomisk tillväxt

Regeringen har beslutat att stärka förutsättningarna för ekonomisk tillväxt genom permanenta och temporära ekonomisk-politiska, finanspolitiska och närings- och tillväxtpolitiska åtgärder som fastställs i regeringsprogrammet (permanent utgiftsökningar och framtidsinvesteringar av engångsnatur enligt regeringsprogrammet). Dessutom har man beslutat om temporära åtgärder i syfte att lindra effekterna av coronavirussituationen. Genom att den stött den totala efterfrågan inom ekonomin har den ökade användningen av offentliga medel förhindrat att produktionen minskat, företag gått i konkurs, sysselsättningen försämrats, färdigheter och kompetens gått förlorade och produktionskapacitet körts ned. På detta sätt har regeringen strävat efter att förhindra att den kris som drabbat ekonomin försvagar ekonomins tillväxtpotential på lång sikt. I en makroekonomisk bedömning upprätthåller regeringens ekonomiska politik för åren 2020—2021 sysselsättningen med flera tiotusen sysselsatta åren 2020—2021. De temporära åtgärdernas effekter på den ekonomiska produktionen och på sysselsättningen minskar när åtgärderna småningom faller bort. En del av effekterna blir mycket långvariga.

För att de offentliga finanserna ska stärkas på ett bestående sätt genom de åtgärder som stöder den ekonomiska tillväxten måste ekonomins resultat förbättras. Regeringen har berett en helhet av åtgärder som stöder tillväxten. Genom åtgärderna säkerställs en långsiktig FoU-finansiering, Finlands attraktivitet som investeringsmiljö stärks, företagens investeringsförmåga ökas och det inhemska ägandet stärks. Dessutom säkerställs tillgången på kompetent arbetskraft genom åtgärder som påskyndar den arbetsrelaterade invandringen.

Regeringen har som mål att höja utgifterna för forskning och utveckling i Finland så att de är 4 procent i förhållande till bruttonationalprodukten samt att kumulativt öka den arbetsrelaterade invandringen med minst 50 000 personer fram till 2030. Att de offentliga utgifterna för forskning och utveckling ökas i syfte att uppnå målet för FoU-utgifterna kommer att öka den offentliga skulden och samtidigt medföra att det behov av att stärka de offentliga finanserna som krävs för att nå målet att vända skuldkvotsutvecklingen nedåt höjs till cirka 4 miljarder euro.

Finlands program för hållbar tillväxt, som genomförs med finansiering ur EU:s återhämtningsinstrument av engångskaraktär (Next Generation EU) och i synnerhet ur dess facilitet för återhämtnings och resiliens, lägger grunden för tillväxtåtgärderna. Genom Finlands program för hållbar tillväxt stöder regeringen ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbar tillväxt i enlighet med målen i regeringsprogrammet. Finlands slutliga plan för återhämtnings och resiliens lämnas till kommissionen i maj 2021. Avsikten är att driva på konkurrenskraften, investeringarna och reformerna, höjningen av kunskapsnivån samt forskningen, utvecklingen och innovationerna, liksom också att främja en snabbare tillgång till vård och minskade växthusgasutsläpp. Planen bygger på fyra pelare 1) den gröna omställningen stöder

ekonomiska strukturomvandlingar och ett koldioxidneutralt välfärdssamhälle, 2) genom digitalisering och dataekonomi stärks produktiviteten och tryggas tillgången till tjänster för alla, 3) sysselsättningsgraden och kunskapsnivån höjs i syfte att driva på en hållbar tillväxt och 4) tjänsterna inom social- och hälsovården görs tillgängliga för alla och produceras mer kostnadseffektivt.

Kostnadseffektiviteten inom den offentliga förvaltningen samt social- och hälsovårdsreformen

Syftet med de åtgärder som syftar till att förbättra produktiviteten och kostnadseffektiviteten inom den offentliga förvaltningen är att skapa förutsättningar för en strategisk utveckling av kostnadseffektiviteten inom hela den offentliga sektorn. Målet är att utveckla serviceprocesserna inom social- och hälsovården redan innan social- och hälsovårdsreformen träder i kraft. En större kostnadseffektivitet och produktivitet inom den offentliga förvaltningen eftersträvas också genom åtgärder som effektiviserar kommunernas och statens lokalförvaltning och upphandlingsfunktion samt genom digitalisering. Det kompetenscentrum som inrättats vid finansministeriet främjar kostnadseffektivitetsarbetet tillsammans med andra aktörer och rapporterar regelbundet genomslaget av de åtgärder som stärker kostnadseffektiviteten till den politiska ledningsgruppen för reformeringen av den offentliga förvaltningen.

En proposition med förslag till lag om en reform av social- och hälsovården och räddningsväsendet (den s.k. social- och hälsovårdsreformen) lämnades till riksdagen den 8 december 2020. Regeringen har som mål att genomföra reformen så att den träder i kraft den 1 januari 2023.

Målet är koldioxidneutralitet 2035

Enligt regeringsprogrammet är Finland klimatneutralt 2035 och uppvisar negativa koldioxidutsläpp kort därefter. Regeringen har förbundit sig att besluta om sådana ytterligare åtgärder som behövs för att målet om koldioxidneutralitet 2035 ska nås. En analys av klimatåtgärdernas tillräcklighet visar att det i fråga om utsläppsminskningar motsvarande 11 Mt antingen inte har gjorts en plan, fattats beslut eller genomförts åtgärder.

För att klimatpolitiken ska vara effektiv, och med hänsyn till trycket på den offentliga ekonomin, bör åtgärderna vara verkningsfulla och kostnadseffektiva. Samtidigt bör man se till att åtgärderna inte får oskäligen konsekvenser för olika befolkningsgrupper. För att koldioxidneutralitet ska uppnås krävs också ytterligare satsningar på teknik och lösningar som är utsläppningsnåla.

I avsnitt 5.7 granskas på ett övergripande sätt de åtgärder för att främja koldioxidneutralitet som ingår i planen för offentliga finanserna.

Den finanspolitiska linjen

Statsminister Marins regering driver en aktiv och ansvarsfull finanspolitik som dimensioneras efter konjunkturläget. Finanspolitiken har varit kraftigt stimulerande under konjunkturedgången. Regeringen har fattat beslut om omfattande åtgärder för att trygga arbetsplatser och människors försörjning och underlätta företagens ekonomiska situation i det svåra läge som coronavirussituationen orsakar.

Samtidigt stöds den ekonomiska aktiviteten under ramperioden genom åtgärderna enligt regeringsprogrammet (permanenta extra satsningar och så kallade framtidsinvesteringar), aktiveringen 2021–2022 av den mekanism för exceptionella konjunkturlägen som ingår i regeringsprogrammet, den höjning av nivån för utgiftsramen som regeringen beslutade om vid sin halvtidsöversyn samt genomförandet av Finlands program för hållbar tillväxt. Den finanspolitiska linjen byggs upp så att utgiftsnivån gradvis börjar sjunka från den exceptionellt höga nivån 2020 och 2021. Beslutet om

permanenta omfördelningar på 370 miljoner euro från och med 2023 stöder detta. I samband med budgetmanglingen hösten 2021 kommer det dessutom att fattas beslut om en skattelösning på 100—150 miljoner euro som stärker statsfinanserna. Mot bakgrund av finansministeriets prognos i maj 2021 kommer underskottet i de offentliga finanserna år 2022 att än en gång underskrida det i EU-fördraget angivna referensvärdet för underskott, dvs. 3 procent i förhållande till BNP. Dessutom förbättras det strukturella saldot i de offentliga finanserna med ½ procentenhet 2023. Målen för saldot i de offentliga finanserna anges i avsnitt 2.

I enlighet med vad som beslutats redan tidigare i regeringsprogrammet inriktar regeringen på permanent basis ytterligare satsningar på bland annat den sociala tryggheten och social- och hälsojärnarna, småbarnspedagogiken, utbildningen och forskningen samt på miljöskydd och klimatpolitiska åtgärder. De permanenta extra satsningarna enligt regeringsprogrammet är cirka 1,4 miljarder euro på 2023 års nivå jämfört med den tekniska planen för de offentliga finanserna från våren 2019. De permanenta utgiftsökningar täcks i huvudsak med diskretionära permanenta extra inkomster och med omfördelningar samt med beslut som ökar antalet sysselsatta.

Genom skattelösningar vill man också främja klimatmålen. Regeringen tatar till skattebasen och höjer de indirekta skatterna. Som kompensation för ändringarna av de indirekta skatterna lindrades beskattningen av förvärvsinkomster för låg- och medelinkomsttagare vid ingången av 2020.

Regeringen har avsatt sammanlagt cirka 2,0 miljarder euro för så kallade framtidsinvesteringar, som är av engångsnatur. I planen för de offentliga finanserna i oktober 2019 och i budgeten för 2020 anvisades för framtidsinvesteringar sammanlagt cirka 1,4 miljarder euro åren 2020—2022. I den kompletterande budgetpropositionen för 2021 anvisades ytterligare 356 miljoner euro för framtidsinvesteringar, och i denna plan för de offentliga finanserna fördelas framtidsinvesteringar till ett belopp av 303 miljoner euro på år 2022. Dessutom anvisas ur statens bostadsfond satsningar på sammanlagt mer än 200 miljoner euro åren 2020—2022. I enlighet med regeringsprogrammet ska framtidsinvesteringarna i huvudsak finansieras genom kapitalinkomster, så att de inte leder till ytterligare skuldsättning 2023.

Regeringen följer kontinuerligt det ekonomiska läget och uppnåendet av målen för den ekonomiska politiken och reagerar på det sätt som läget kräver. Regeringen har förbundit sig att se över åtgärder i regeringsprogrammet, om genomförandet av åtgärder skulle äventyra uppnåendet av de mål som ställts för de offentliga finanserna.

2. Mål och regler som styr skötseln av de offentliga finanserna

Syftet med planen för de offentliga finanserna är att stödja det beslutsfattande som gäller den offentliga ekonomin samt iakttagandet av det medelfristiga målet för det strukturella saldot i de offentliga finanserna. I planen ingår delar som gäller statsfinanserna, välfärdsområdenas ekonomi, den kommunala ekonomin, lagstadgade arbetspensionsanstalter och övriga socialskyddsfonder. Statsrådet gör upp en plan för de offentliga finanserna för valperioden och justerar varje år planen för de följande fyra åren före utgången av april.

Exceptionella omständigheter

Stabilitets- och tillväxtpaktens allmänna undantagsklausul som aktiverades i mars 2020 gäller också 2021, och sannolikt även 2022. Den allmänna undantagsklausulen gör det möjligt för medlemsstaterna att tillfälligt avvika från den anpassningsbana som syftar till uppnåendet av det medelfristiga målet för de offentliga finanserna, förutsatt att detta inte äventyrar hållbarheten i de offentliga finanserna på medellång sikt. Giltighetstiden för den allmänna undantagsklausulen har ansetts innebära att också de exceptionella omständigheter som avses i Finlands finanspolitiska lagstiftning (finanspolitiska lagen,

869/2012¹ och förordningen om en plan för de offentliga finanserna, 120/2014) råder. Detta innebär att uppställandet av fleråriga och sektoriella mål inte behöver leda till att målet på medellång sikt uppnås.²

Behovet av att ändra den finanspolitiska lagstiftningen till den del som gäller definitionen av exceptionella omständigheter kommer att bedömas under det innevarande året i samband med översynen av förordningen om en plan för de offentliga finanserna.

Det medelfristiga målet

Statsrådet ställde på hösten 2019 i enlighet med 2 § i den finanspolitiska lagen upp ett medelfristigt mål (Medium-Term Objective, MTO) på -0,5 procent i förhållande till BNP för det strukturella saldot i de offentliga finanserna. Detta är den miniminivå som Finland har förbundit sig till i den finanspolitiska överenskommelse³ som trädde i kraft den 1 januari 2013. Kraven i anslutning till det medelfristiga målet beskrivs och uppnåendet av målet utvärderas i stabilitetsprogrammet (se bilaga 6), som också innehåller statsrådets bedömning enligt den finanspolitiska lagen av hur uppnåendet av det medelfristiga målet framskrider.

Andra finanspolitiska mål

I planen för de offentliga finanserna uppställs i enlighet med 3 § i förordningen om en plan för de offentliga finanserna fleråriga mål för saldot i förhållande till bruttonationalprodukten till marknadspris för hela den offentliga sektorns finanser, samt utöver dessa ett mål för varje delområde inom de offentliga finanserna. Målen för det strukturella saldot ska ställas upp så att de med beaktande av finansministeriets prognos åtminstone leder till att det mål som ställts upp för det strukturella saldot i de offentliga finanserna uppnås. Från detta kan avvika om det i Finland råder exceptionella omständigheter. Dessutom anges för hela den offentliga ekonomin fleråriga mål som motsvarar målen för det strukturella saldot, dvs. fleråriga mål för förhållandet mellan skulden i de offentliga finanserna och utgifterna i de offentliga finanserna i förhållande till BNP till marknadspris.

Eftersom Finland år 2020 överskred referensvärdet för underskott enligt grundfördraget, dvs. 3 % i förhållande till BNP, har man vid målsättningen primärt utgått från att ambitionen är att år 2022 få ner det nominella underskottet under referensvärdet på 3 procent, och på så sätt i möjligaste mån undvika att behöva tillämpa förfarandet vid alltför stora underskott (EDP). Förfarandet vid alltför stora underskott kan inledas också medan den allmänna undantagsklausulen är i kraft. När undantagsklausulen och de avvikelser från målsättningen som den tillåter upphör att gälla — enligt nuvarande bedömning år 2023 — kommer målsättningen att återinriktas på att uppnå det medelfristiga målet. Enligt stabilitets- och tillväxtpakten och den finska lagstiftningen bör det strukturella saldot förbättras med 0,5 procentenheter i förhållande till BNP år 2023. De fleråriga målen 2022—2024 för hela den offentliga ekonomin anges i tabell 1 och målen granskas närmare i bilaga 6 Stabilitetsprogrammet.

¹ Lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i fördraget om stabilitet, samordning och styrning av Ekonomiska och monetära unionen och tillämpning av fördraget samt kraven på de fleråriga ramarna för de offentliga finanserna.

² Också Statens revisionsverk har konstaterat att det är motiverat att tolka att den flexibilitet som skapats i EU-förfarandena också ingår i de nationella kraven. (Statens revisionsverks särskilda berättelse till riksdagen: Rapport om övervakningen av finanspolitiken 2020.)

³ Fördraget om stabilitet, samordning och styrning inom Ekonomiska och monetära unionen samt lagen om kraven på de fleråriga ramarna för de offentliga finanserna.

Tabell 1. De fleråriga målen för de offentliga finanserna i förhållande till bruttonationalprodukten (%)

	2021	2022	2023	2024
Offentliga samfunds nominella saldo	-4,7	-2,9	-2,1	-1,7
Offentliga samfunds utgifter	56,3	54,0	53,1	52,3
Offentliga samfunds bruttoskuld	71,6	72,4	73,9	74,7

De nominella sektoriella målen för saldot i de offentliga finanserna 2023 är följande:

- underskottet i statsfinanserna cirka 2¼ % i förhållande till BNP
- underskottet i lokalförvaltningens ekonomi cirka 1/2 % i förhållande till BNP
- välfärdsområdenas saldo nära balans
- arbetspensionsanstaltens överskott cirka 1 % i förhållande till BNP
- de övriga socialskyddsfondernas saldo nära balans

Avsnitt 3.2 innehåller en uppskattning av hur de finanspolitiska mål som statsminister Marins regering uppställt förverkligas mot bakgrund av en oberoende prognos som gjorts av finansministeriets ekonomiska avdelning. I avsnitten 5—8 ges en beskrivning för varje undersektor av de åtgärder som kommer att vidtas för att uppnå målen. I avsnitt 9 behandlas åtgärdernas samlade effekt på de offentliga finanserna. I bilaga 6 Stabilitetsprogrammet bedöms efterlevnaden av stabilitets- och tillväxtpakten.

Ramarna för statsfinanserna

Regeringen har förbundit sig till ramförfarandet för statsfinanserna, som begränsar beloppet av de utgifter som kan budgeteras i statsbudgeten. Med hjälp av utgiftsregeln garanteras en utgiftspolitik inom statsfinanserna som är ansvarsfull och långsiktig och främjar ekonomisk stabilitet. Syftet med denna regel är att begränsa det totala beloppet av utgifter som skattebetalarna påförs.

Ramförfarandet sätter ett maximibelopp för cirka 80 procent av utgifterna i statsbudgeten. Utanför ramarna står bland annat sådana utgifter som växlar med konjunkturerna och den automatiska finansieringen, ränteutgifterna för statsskulden samt de finansiella investeringarna. I de årliga rambesluten ges ramarna för förvaltningsområdena, men det är endast de totala ramarna för valperioden som är bindande. Mellan ramen för valperioden och de förvaltningsområdesspecifika ramarna finns utöver tilläggsbudgetreserven också en s.k. ofördelad reserv, som fördelas senare. Åtgärder enligt regeringsprogrammet samt övriga åtgärder genomförs i den utsträckning det är möjligt inom ramen.

Helhetsbilden av Finlands ekonomi och de finanspolitiska behoven avviker bland annat till följd av coronavirusläget avsevärt från situationen hösten 2019, när ramen för valperioden fastställdes. Regeringen har drivit en exceptionellt stimulerande finanspolitik som har stött tillväxten och sysselsättningen och tillfälligt höjt de utgifter som ingår i ramen. När det gäller ramen för valperioden befinner sig regeringen i en situation där spelrummet inom ramen inte möjliggör oförutsedda ändringar i utgifterna och inte heller att alla reformer som regeringen anser nödvändiga kan genomföras.

Därför har regeringen i samband med de beslut som den fattat vid halvtidsöversynen beslutat att höja ramen för 2022—2023. Ambitionen är att ha en utgiftsram som gradvis sjunker mot slutet av valperioden

så att utgiftsnivån fortsätter att sjunka även efter valperiodens slut. Ramnivån höjs med 900 miljoner euro år 2022 och med 500 miljoner euro år 2023.

Den mekanism för exceptionella konjunkturlägen som ingår i rambestämmelsen enligt regeringsprogrammet aktiveras dessutom åren 2021 och 2022 och gör det möjligt att rikta 500 miljoner euro per år till utgifter av engångsnatur. Syftet med mekanismen är bidra till att trygga finanspolitikens förmåga att reagera på det sätt som det ekonomiska läget kräver. Finanspolitiska ministerutskottet förordade i maj 2020 att statsrådet utlöser mekanismen för exceptionella förhållanden. Följaktligen är utgiftsramens nivå åren 2021—2022 temporärt 500 miljoner euro högre än den ursprungliga nivån.

De så kallade direkta kostnaderna för hälsosäkerhet i samband med coronavirusepidemin (exempelvis utgifterna för testning och vaccination) täcks som utgifter utanför ramen alla år under 2021—2023.

Ramarna för statsfinanserna behandlas i avsnitt 5.

Utgiftsbegränsningen för den kommunala ekonomin

Statsrådets förordning om en plan för de offentliga finanserna förutsätter att regeringen i planen för de offentliga finanserna ställer en sådan euromässig begränsning för de utgiftsändringar som statens åtgärder medför för den kommunala ekonomin som är konsekvent med det uppsatta målet för den strukturella saldoutvecklingen inom den kommunala ekonomin. År 2023 överförs social- och hälsovården och räddningsväsendet till välfärdsområdena, varvid kommunernas uppgiftsområde minskar betydligt och många av de utvidgningar av uppgifter och skyldigheter som fastställts under valperioden riktas till välfärdsområdena. Till följd av inrättandet av välfärdsområdena är det inte längre meningsfullt att övervaka utgiftsbegränsningen 2023. Styrmekanismerna för den kommunala ekonomin och välfärdsområdena kommer att bedömas under innevarande år i samband med översynen av förordningen om en plan för de offentliga finanserna.

I enlighet med den gällande lagstiftningen anvisas kommunerna en hundra procentig statsandel för nya eller utvidgade uppgifter och skyldigheter. Det innebär att beslutet att frångå utgiftsbegränsningen inte försämrar lokalförvaltningens finansiella saldo, eftersom staten via statsandelarna bär det fulla finansieringsansvaret för de nya uppgifterna och skyldigheterna.

Konsekvenserna för den kommunala ekonomin av statens åtgärder behandlas i avsnitt 7.

3. De ekonomiska utgångspunkterna

Planen för de offentliga finanserna grundar sig på en oberoende prognos för makroekonomin och de offentliga finanserna som gjorts av finansministeriets ekonomiska avdelning i enlighet med artikel 4 i förordning (EU) nr 473/2013. I detta avsnitt presenteras utsikterna för makroekonomin och de offentliga finanserna enligt den oberoende prognosen. Prognosen beskrivs närmare i finansministeriets ekonomiska översikt.

3.1. De ekonomiska utsikterna

Ekonomiska konjunkturutsikter 2021—2023

Bruttonationalprodukten beräknas öka med 2,6 procent 2021, 2,5 procent 2022 och 1,5 procent 2023. Till följd av coronavirusepidemin är den ekonomiska tillväxten långsam i början av 2021 men börjar småningom tillta under sommaren.

Prognosen bygger på antagandet att incidensen av sjukdomsfall inom coronavirusepidemin kommer att sjunka till en låg nivå inför sommaren 2021 till följd av restriktioner, framsteg i vaccinationsprogrammet och säsongsvariationer i epidemins förlopp. I ett stabilt epidemiologiskt läge kan man lindra och häva begränsningar.

Den privata konsumtionen ökar snabbare än köpkraften, när sparandet styrs till konsumtion. Exporten och investeringarna återhämtar sig till följd av de förbättrade tillväxtutsikterna inom världsekonomin, men de minskade investeringarna i bostadsbyggande bromsar upp investeringsökningen 2021.

Antalet sysselsatta förutspås börja öka till följd av denna aktivitet, men eftersom återhämtningen inom servicesektorn är långsam kommer också antalet sysselsatta att öka långsamt. Antalet sysselsatta kommer att överstiga 2019 års nivå först 2023, och sysselsättningsgraden stiger till drygt 73 procent år 2023.

I och med att inkomsterna stiger och sysselsättningen ökar förutspås lönesumman börja stiga med över 3 procent per år. Höjningen av lönerna påverkar småningom i synnerhet priserna på tjänsterna. Dessutom ökar den livligare ekonomiska aktiviteten inflationen så att den närmar sig 2 procent varje år.

Utsikter på medellång sikt

Den ekonomiska tillväxten uppskattas vara något över en procent åren 2024 och 2025. Den strukturomvandling inom ekonomin och befolkningsstrukturen som pågått redan flera år påverkar också de långsiktiga ekonomiska tillväxtutsikterna.

Minskningen av andelen befolkning i arbetsför ålder minskar arbetsinsatsen, även om den strukturella arbetslösheten och arbetskraftsdeltagandet förbättras.

Ökningen av den totala produktiviteten har varit en viktig källa till ekonomisk tillväxt under de senaste decennierna, men utvecklingen är fortsättningsvis historiskt sett svag. Orsakerna till den svaga utvecklingen har varit faktorer av både konjunkturrelaterad och strukturell natur. Produktionen inom sektorer med hög produktivitet har krympt avsevärt, och hela den ekonomiska strukturen har blivit allt mer serviceorienterad.

Den totala produktiviteten beräknas på medellång sikt öka med något under en procent varje år, då ökningen i början av 2000-talet var i medeltal över två procent varje år. Produktivitetstillväxten kommer dock att vara något snabbare än i genomsnitt under 2010-talet.

De ekonomiska produktionsförutsättningarna på lång sikt påverkas inte bara av arbetsinsatsen och den totala produktiviteten utan också av kapitalstocken. Investeringskvoten minskade tillfälligt på grund av pandemin, men den återhämtar sig gradvis och ökar kapitalstocken och den ekonomiska tillväxten.

Tabell 2. Samhällsekonomin utveckling

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
BNP:s värde, md euro	240,3	237,5	247,8	258,3	267,1	275,6	284,2
BNP, volymförändring, %	1,3	-2,8	2,6	2,5	1,5	1,4	1,2
Arbetslöshetsgrad, %	6,7	7,8	7,8	7,2	6,9	6,7	6,5
Sysselsättningsgrad, %	72,5	71,6	71,7	72,6	73,2	73,6	73,8
Konsumentprisindex, förändrings-%	1,0	0,3	1,4	1,5	1,7	1,7	1,8
Lång ränta, 10 år, %	0,1	-0,2	-0,2	-0,1	-0,1	0,0	0,1

3.2. Utsikterna för den offentliga ekonomin

Underskottet i den offentliga sektorns finanser ökade avsevärt 2020 på grund av coronavirussituationen. De offentliga finanserna försvagades av den ekonomiska recessionen och av de många stödåtgärder som vidtogs på grund av pandemin. Ekonomin återhämtar sig 2021, men den offentliga sektorns underskott förblir stort. Den diskretionära finanspolitiken stöder tillväxten också i år. Den ekonomiska tillväxten under de närmaste åren stärker de offentliga finanserna, men de offentliga finanserna kommer att uppvisa ett större underskott än under tiden före krisen. Inom de offentliga finanserna råder en strukturell obalans mellan utgifter och inkomster.

Skuldsättningen i den offentliga sektorn ökade kraftigt under 2020. Skuldkvoten steg till en nivå som var nästan 10 procentenheter högre än före krisen. Under de kommande åren avtar ökningen av skuldkvoten, men ökningen fortsätter och överstiger 75 procent i mitten av årtiondet. Skuldkvoten väntas fortsätta att öka också efter 2025.

Prognosen för de offentliga finanserna innehåller insatserna från EU:s facilitet för återhämtning och resiliens (RRF). Utgiftsökningarna är neutrala med hänsyn till saldot i de offentliga finanserna, eftersom man i prognosen utgår från inkomster som motsvarar utgifterna.

Statsförvaltningen har burit den största delen av kostnaderna för de stödåtgärder som det beslutats om på grund av coronavirussituationen. Statsmakten har stött kommunerna och socialskyddsfonderna i syfte att lindra de negativa effekterna av pandemin. Av undersektorerna i den offentliga ekonomin uppvisade statsförvaltningen i fjol de facto det största underskottet. Statens aktiva finanspolitik stimulerade ekonomin 2020, och kommer att upprätthålla den ekonomiska aktiviteten också 2021. Statsförvaltningens underskott minskar något till följd av den ekonomiska tillväxten, men det kommer fortfarande att vara stort.

Lokalförvaltningens finansiella saldo började uppvisa ett överskott 2020. Detta berodde till stor del på omfattande stödåtgärder från statens sida, och delvis också på de inbesparingar som uppkommit. År 2022 börjar lokalförvaltningens underskott åter öka. År 2023 förändras strukturen för de offentliga samfunden i Finland när organiseringen av social- och hälsovården och räddningsväsendet överförs från kommunerna till välfärdsområdena. Detta lättar på det strukturella utgiftstryck som kommunerna har på grund av befolkningens stigande medelålder. Välfärdsområdena inleder sin verksamhet med ett svagt underskott. Underskottet beror på omfattande investeringar.

Arbetspensionsanstaltens överskott minskade betydligt 2020 på grund av den temporära sänkningen av arbetspensionsavgiften och de minskade avgiftsinkomsterna och kapitalinkomsterna. Arbetspensionsanstaltens finansiella saldo förbättras, men överskottet är under de kommande åren ganska måttligt, eftersom pensionsutgifterna fortsätter att öka och den mycket låga räntenivån bromsar upp ökningen av arbetspensionsanstaltens kapitalinkomster.

De övriga socialskyddsfonderna kommer att redovisa ett underskott år 2020. Det finansiella saldot försämrades på grund av det stora antalet permitteringar, den ökade arbetslösheten och de tillfälliga utvidgningarna av utkomstskyddet för arbetslösa. Situationen för de övriga socialskyddsfonderna underlättas 2021 av att arbetslöshetsförsäkringspremien höjs och antalet permitterade minskar. Under prognosperioden minskar också arbetslösheten, vilket stärker de övriga socialskyddsfonderna.

De offentliga samfundens utgiftskvot, dvs. deras utgifter i förhållande till BNP, ökade snabbt 2020. Under prognosperioden kommer utgiftskvoten att sjunka när de tidsbegränsade stödåtgärderna upphör och de arbetslöshetsrelaterade utgifterna minskar. Skattekvoten, dvs. förhållandet mellan BNP å ena sidan och skatter och avgifter av skattenatur å andra sidan, sjönk 2020 och ökar åter innevarande år när

skatteinkomsterna i samband med återhämtningen från recessionen ökar snabbare än BNP. Prognosperioden omfattar både skatteköjningar och skattesänkningar, men i synnerhet inkomsterna av de indirekta skatterna ökar långsammare än BNP, vilket medför att skattekvoten sjunker.

De största riskerna för de offentliga finanserna hänför sig alltjämt till den allmänna ekonomiska utvecklingen. Nya epidemivågor och eventuella ytterligare restriktiva åtgärder kan bromsa upp den ekonomiska återhämtningen och försvaga de offentliga finanserna såväl på grund av den långsammare ekonomiska tillväxten som till följd av eventuella nya stödåtgärder.

De villkorade åtagandena i de offentliga finanserna och i synnerhet den betydande ökningen av garantierna utgör en risk för de offentliga finanserna. Det faktum att borgensansvaren koncentreras till vissa branscher och företag ökar riskerna i anknytning till borgensansvaren. Borgensfullmakterna har också utökats 2020 som en del av de stödåtgärder som riktats till företag. En omfattande realisering av ansvarsförbindelserna skulle öka de offentliga utgifterna och ytterligare forcera ökningen av skuldkvoten.

Tabell 3. Den offentliga ekonomins centrala nyckeltal enligt nationalräkenskaperna, i förhållande till bruttonationalprodukten (%)

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Skatter och socialskyddsavgifter	42,2	41,7	42,3	41,6	41,2	41,1	40,9
Offentliga samfunds utgifter	53,2	56,7	56,3	54,0	53,1	52,3	51,9
Offentliga samfunds nettoupplåning	-1,0	-5,4	-4,7	-2,9	-2,2	-1,7	-1,6
— Statsförvaltningen	-1,1	-5,6	-5,0	-2,9	-2,3	-1,9	-1,8
— Lokalförvaltningen	-1,3	0,1	-0,3	-0,8	-0,6	-0,4	-0,4
— Valfärdsområdena					-0,2	-0,2	-0,2
— Arbetspensionsanstalterna	1,1	0,2	0,6	0,8	0,8	0,7	0,8
— Övriga socialskyddsfonder	0,3	-0,1	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1
Primärt saldo	-0,2	-4,8	-4,2	-2,5	-1,8	-1,4	-1,4
Strukturellt saldo	-1,3	-3,4	-3,5	-2,4	-1,8	-1,6	-1,6
Offentliga samfunds bruttoskuld	59,5	69,2	71,6	72,4	73,9	74,8	75,6
Statsskulden ¹	44,3	52,6	55,3	56,1	57,6	58,4	59,0

¹⁾ Finansministeriets ekonomiska avdelnings bedömning av statsskulden avviker från den bedömning som gjorts utifrån budgeteringen, bl.a. på grund av uppdaterade inkomstprognoser.

Iakttagandet av finanspolitiska regler och mål

De fleråriga målen för det nominella saldot i de offentliga finanserna och för förhållandet mellan bruttonationalprodukten å ena sidan och den offentliga skuldsättningen och utgifterna å andra sidan förefaller på det hela taget uppnås, mot bakgrund av finansministeriets oberoende prognos (se tabell A i bilaga 6). Enligt prognosen kommer underskottet i de offentliga finanserna endast år 2023 att vara något större än det mål som anges i tabell 1.

Också många av de sektorspecifika mål som uppställts för 2023 ser enligt prognosen ut att nås. Statsförvaltningens underskott överensstämmer med det uppställda målet (cirka 2¼ procent), och lokalförvaltningens finansiella saldo når nästan upp till målet (ett underskott på cirka ½ procent). Även valfärdsområdenas finansiella saldo ligger i linje med målet nära balans. Arbetspensionsanstalternas finansiella saldo bedöms inte helt nå upp till det målsatta överskottet på 1 procent, men de övriga socialskyddsfonderna uppvisar ett svagt överskott och är således på målsatt sätt nära balans.

Den offentliga skuldsättningen i förhållande till BNP kommer enligt prognosen och den därpå baserade långsiktiga bedömningen att öka under hela 2020-talet. Skuldkvoten ökar i synnerhet till följd av de primära underskotten hos staten och lokalförvaltningen och de kostnader för skuldhanteringen som enligt kalkylerna gradvis kommer att öka mot slutet av 2020-talet.

Uppfyllandet av underskotts- och skuldkriterierna i stabilitets- och tillväxtpakten och konvergensen mot det medelfristiga målet för det strukturella saldot utvärderas i stabilitetsprogrammet (bilaga 6).

Saldot och skulderna för de offentliga samfunden fördelade enligt saldot och skulderna för de centrala sektorerna och enheterna utanför sektorerna

Saldot för de offentliga samfunden uppvisar 2021 fortfarande ett stort underskott. Statsförvaltningens centrala sektor, budgetekonomin, uppvisar det största underskottet. Statsförvaltningen kommer att uppvisa ett stort underskott även åren 2022–2025. Lokalförvaltningens centrala sektor, kommunerna och samkommunerna (inklusive välfärdsområdena från och med 2023), kommer efter det exceptionella året 2020 att åter uppvisa ett underskott. Socialskyddsfondernas finansiella saldo förbättras 2021 och sektorn kommer därefter att uppvisa ett svagt överskott. Det sammanräknade underskottet för enheterna utanför de centrala sektorerna är cirka 0,2 % i förhållande till BNP. De offentliga samfundens konsoliderade bruttoskuld i förhållande till BNP ökar snabbt 2021, men tillväxten avtar under de följande åren. Största delen av skulden utgörs av skulden inom statens budgetekonomi. Också kommunernas och samkommunernas skulder är betydande. Av enheterna utanför de centrala sektorerna har främst fastighetsbolagen och några andra enheter skulder. Skulderna för enheterna utanför de centrala sektorerna ökar långsamt med ett belopp per år som motsvarar enheternas underskott. En förteckning över de enheter som hör till de offentliga samfundens undersektorer finns på Statistikcentralens webbplats⁴.

Tabell 4. Saldot och skulderna för de offentliga samfunden i förhållande till BNP fördelade enligt de centrala sektorerna och enheterna utanför de centrala sektorerna (%)

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Offentliga samfund sammanlagt							
Saldo i förhållande till BNP	-1,0	-5,4	-4,7	-2,9	-2,2	-1,7	-1,6
Skulder i förhållande till BNP	59,5	69,2	71,6	72,4	73,9	74,8	75,6
Centrala sektorer sammanlagt							
Saldo i förhållande till BNP	-0,6	-5,2	-4,5	-2,7	-2,0	-1,5	-1,4
Skulder i förhållande till BNP	57,0	66,7	69,0	69,7	71,1	71,9	72,6
Utomstående enheter sammanlagt							
Saldo i förhållande till BNP	-0,4	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2
Skulder i förhållande till BNP	2,4	2,5	2,6	2,7	2,8	2,9	3,0

3.3. Omstruktureringen av ekonomin, befolkningens stigande medelålder och hållbarheten inom den offentliga ekonomin

Den finländska ekonomin har efter finanskrisen 2008 genomgått en strukturomvandling inom industrin som har försämrat möjligheterna till ekonomisk tillväxt. Finlands BNP överskred nivån före finanskrisen

⁴ http://www.stat.fi/meta/luokitukset/_linkki/julkisyhteisot.html

först 2017. Produktivitetstillväxten är fortfarande svag i Finland, och tillväxtmöjligheterna under de kommande åren försvagas även av att andelen befolkning i arbetsför ålder minskar. Det som bidragit till den offentliga ekonomins svaga tillstånd är utöver den svaga ekonomiska tillväxten under det föregående decenniet också den snabba ökningen av antalet pensionärer. Bland annat de ökade pensionsutgifterna förklarar varför den offentliga ekonomin inte kunde nå upp till ett överskott under den gynnsamma konjunkturfas som föregick coronakrisen.

Att de stora åldersklasserna går i pension är bara början på de utmaningar i anslutning till befolkningsutvecklingen som Finland står inför under de kommande decennierna. Sedan 2010 har försörjningskvoten försämrats från cirka 50 till mer än 60 personer som ska försörjas (under 15 år och över 65 år) per 100 personer i arbetsför ålder. Enligt befolkningsprognosen kommer försörjningskvoten att försämrats åtminstone under de följande 50 åren. Det förutspås att det i Finland år 2070 kommer att finnas över 80 personer som ska försörjas per 100 personer i arbetsför ålder.

Hållbarhetsunderskottet inom den offentliga ekonomin är fortfarande omfattande, vilket innebär att den offentliga ekonomins inkomster inte på lång sikt räcker till för att täcka utgifterna. Ökningen av andelen äldre i befolkningen ökar särskilt hälsoutgifterna och omsorgsutgifterna. Utan effektiva åtgärder som bromsar utgiftsökningen kommer den nuvarande totala skattekvoten inte att räcka till för att finansiera utgifterna i framtiden. Samtidigt minskar andelen befolkning i arbetsför ålder som betalar de skatter som finansierar välfärdstjänsterna och socialskyddet. En permanent obalans mellan de offentliga inkomsterna och utgifterna hotar att öka skuldsättningen så att den blir okontrollerbar på lång sikt. För att undvika detta bör de offentliga finanserna stärkas exempelvis genom strukturella reformer som förbättrar sysselsättningen eller dämpar ökningen av de offentliga utgifterna i framtiden.

Finansministeriet bedömer att hållbarhetsunderskottet kommer att vara cirka 3 % i förhållande till BNP, dvs. cirka 8 miljarder euro på 2025 års nivå. Det uppskattade hållbarhetsunderskottet är förknippat med stor osäkerhet, och uppskattningen är känslig för de använda antagandena om den framtida utvecklingen. Trots osäkerheten erbjuder uppskattningen en konsekvent metod att granska den offentliga ekonomins kommande utmaningar och metoder att klara av dem.

4. Statens finansiella åtaganden och risker

Statens åtaganden kan delas in i direkta åtaganden och villkorliga åtaganden, som exempelvis genom borgen eller garantier kan medföra en betalningsskyldighet för staten. Statens finansiella åtaganden och de risker som är förenade med dem kan uppstå på olika håll inom statens budgetekonomi, statens fonder eller statens affärsverk. Staten kan även ha faktiskt ansvar t.ex. för att trygga kontinuiteten i samhällets funktioner, trots att en lag eller ett avtal inte direkt förpliktar staten till det. Det kan finnas behov av att klarlägga statens åtaganden exempelvis i olika krissituationer i kommuner, statliga bolag eller finansmarknaden eller vid yttre hot som i stor utsträckning påverkar samhällets normala verksamhet, såsom coronaviruspandemin som började 2020. Man har varit tvungen att delvis genom statliga stödinsatser kompensera merkostnaderna för hälso- och sjukvården i anknytning till åtgärderna för att förebygga pandemin samt konsekvenserna av restriktionerna för företagsverksamheten.

I tabell 5 finns samlad information om statens tillgångar och om det nominella värdet för vissa definierbara åtaganden. Uppgifterna om statens reala och finansiella förmögenhet baserar sig på finansräkenskaper. När det gäller den finansiella förmögenheten presenteras i tabellen dessutom vissa viktiga, offentligt noterade aktieinnehav. Utöver dessa äger staten eller är delägare i flera företag vars värdering baserar sig på bokföringsvärdet.

I statens finansieringstillgångar kan värdet av bolagsinnehaven variera avsevärt bland annat till följd av konjunkturerna. Staten har 2010—2020 genom sitt ägande fått utdelningsinkomster på 0,8—2,0 miljarder euro per år. År 2020 uppgick statens inkomster av utdelning till cirka 1,1 miljarder euro.

Tabell 5. Sammanfattning av statens tillgångar och åtaganden, md euro

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Tillgångar							
Statens realtillgångar	57,5	56,7	56,8	57,9	58,7	57,9	
% av BNP	27,8	26,8	26,1	25,6	25,1	24,1	
Statens finansiella förmögenhet	67,6	69,6	70,5	70,9	73,3	81,8	98,8
% av BNP	32,7	32,9	32,4	31,3	31,3	34,0	41,7 ¹
— varav							
Statskassan	3,1	4,4	3,1	3,0	2,1	2,3	7,6
Solidium	7,6	6,8	7,8	8,6	6,8	7,5	7,6
Övrigt noterat aktieinnehav	10,9	10,2	11,5	15,2	15,5	19,0	26,0
Bostadsfondens fordringar	6,4	5,9	5,2	4,6	4,2	3,7	3,2
Åtaganden							
Statsskulden	95,1	99,8	102,3	105,8	105,0	106,4	124,8
% av BNP	46,0	47,2	47,0	46,8	44,9	44,3	52,6 ¹⁾
Kommunernas skuld	16,8	18,0	19,0	19,2	20,1	23,5	24,6
% av BNP	8,1	8,5	8,7	8,5	8,6	9,8	10,4 ¹⁾
Statsborgen ²	39,2	44,2	46,1	52,3	56,6	60,2	62,0
% av BNP	18,9	20,9	21,2	23,1	24,2	25,1	26,1 ¹⁾
— Finnvera	17,5	22,6	22,6	27,7	30,3	32,6	31,6
— Studielån	1,8	2,0	2,3	2,7	3,4	4,0	4,5
— EFSF	6,6	6,2	6,3	7,0	7,0	7,0	6,8
— Finlands Bank	0,6	0,5	0,6	0,4	0,5	0,6	0,6
— Statliga fonder	11,8	12,3	13,2	13,8	14,6	15,5	16,5
— Covid-19-stödåtgärder ³							1,4
— Övriga	0,9	0,6	1,1	0,6	0,8	0,5	0,7
Kapitalåtaganden	17,2	17,8	18,0	17,9	17,9	17,9	18,2
% av BNP	8,3	8,4	8,3	7,9	7,6	7,4	7,7 ¹⁾
Övriga åtaganden	132,9	130,8	129,5	128,3	127,6	130,0	134,5
% av BNP	64,2	61,9	59,5	56,8	54,4	54,1	56,7 ¹⁾
— Budgetekonomin ⁴	130,4	128,3	126,9	125,5	124,7	127,2	131,6
— Fondekonomin	0,7	0,9	1,2	1,6	1,7	1,7	1,8
— Affärsverken	1,8	1,6	1,4	1,2	1,2	1,1	1,1

¹⁾ Förhandsuppgift

²⁾ Statsborgen och statsgarantierna presenteras närmare i bilaga 12 till statsbokslutet.

³⁾ Inbegriper borgensförbindelser för rederier som är kritiska med tanke på försörjningsberedskapen och för Finnair samt borgen för lån inom ramen för EU:s stödprogram SURE och för Europeiska investeringsbankens Covid-19-garantifond.

⁴⁾ Innehåller pensionsansvar. Pensionsansvaret var 93,1 miljarder euro vid utgången av 2020.

De största delområdena när det gäller statens åtaganden är statsskuld, pensionsansvar, statsborgen och statsgarantier. Pensionsansvaret beräknades vara 93,1 miljarder euro vid utgången av 2020. Den största ökningen under de senaste 10 åren har skett i beloppen av statsskuld samt statsborgen och statsgarantier. Statsskulden har sedan 2008 ökat från 54 miljarder euro till 124,8 miljarder euro år 2020. Den befintliga stocken för statsborgen och statsgarantier har sedan 2010 ökat från 23,2 miljarder euro till 62 miljarder euro i slutet av 2020.

I synnerhet de borgensförbindelser som gäller Finnvera och de statliga fonderna har redan länge ökat stadigt. Merparten av fondernas borgensstock på 16,5 miljarder euro består av borgensförbindelser som ingått via Statens bostadsfond och som uppgick till sammanlagt 16,4 miljarder euro i slutet av 2020. Ökningen i Finnveras borgensförbindelser har gällt exportgarantier och Finnveras medelsanskaffning. Exportgarantiernas andel i slutet av 2020 var 19,5 miljarder euro, där beloppet av utnyttjade ansvarsförbindelser var 11,8 miljarder euro. Vid exportfinansiering är det typiskt att borgensansvaren koncentreras till vissa branscher och till stora grupper av kunder med inbördes anknytning. Konsekvenserna av coronaviruspandemin har ökat särskilt de risker som är förknippade med rederibranschen. Finnvera bokförde kreditförlustreserveringar i anknytning till sådana risker i bokslutet för 2020. År 2020 minskade det totala beloppet av gällande borgensförbindelser och garantier som gäller Finnvera med en knapp miljard euro, trots att borgensfullmakterna för Finnvera höjdes i fråga om exportfinansieringen och medelsanskaffningen vid ingången av 2020 och i fråga om den inhemska finansieringen som en del av stödåtgärderna med anledning av coronapandemin.

Ökningen av Statens bostadsfonds borgensstock har främst gällt sådan finansiering av hyreshus och bostadsrättshus som garanteras av staten, i fråga om vilken borgensstocken vid utgången av 2020 uppgick till 14,4 miljarder euro. Det totala beloppet av borgensförbindelser som gällde enskildas bostadslån var cirka 1,96 miljarder euro vid utgången av 2020. Den centrala risken vid finansieringen av hyreshus och bostadsrättshus hänför sig till sådana objekt som belånats och garanterats av staten som finns i områden med minskande befolkningsunderlag, där beläggningsgraden minskar och fastighetsvärdena sjunker. Utöver borgensansvar innehåller en betydande del av den bostadsfinansiering som garanteras av staten statligt räntestöd, vilket ökar beloppet av statens betalningsskyldighet när räntenivåerna stiger.

År 2020 uppkom det nya borgensansvar i anknytning till stödåtgärder med anledning av coronapandemin bl.a. i fråga om borgensförbindelser för rederier som är kritiska med tanke på försörjningsberedskapen och för Finnair, borgen som ställs som säkerhet för lån som Europeiska unionens kommission upptagit för det europeiska instrumentet för tillfälligt stöd för att minska risken för arbetslöshet i en krisituation (SURE) samt i fråga om en borgensförbindelse för Europeiska investeringsbankens Covid-19-garantifond.

I anslutning till coronaviruspandemin har Europeiska unionen som en del av det nya beslutet om egna medel beslutat om återhämtningsinstrumentet (Next Generation EU) och dess finansiering. De lån som tas upp med anledning av återhämtningsinstrumentet kommer att öka Europeiska unionens ansvarsförbindelser med sammanlagt 750 miljarder euro (uttryckt i 2018 års priser). Finlands kalkylerade andel av detta belopp beräknas vara cirka 13 miljarder euro. De betalningar som realiserar för Finlands del efter 2027 hänför sig till det stöd i form av bidrag som fördelas via återhämtningsinstrumentet, varav Finlands andel bedöms vara sammanlagt 6,6 miljarder euro. För att återhämtningsinstrumentet ska kunna börja tillämpas som en del av beslutet om egna medel måste det godkännas av samtliga medlemsstaters nationella beslutsfattande organ.

I internationellt perspektiv är borgensförbindelserna inom den offentliga sektorn i Finland på hög nivå. Det är svårt att jämföra de nominella värdena för borgensförbindelser mellan olika länder, bland annat på grund av olika rapporteringspraxis. Enligt tillgängligt material från Eurostat var

borgensförbindelserna inom Finlands offentliga finanser som helhet de högsta bland EU-länderna år 2019 i förhållande till totalproduktionen. Även i fråga om statsborgen är Finlands borgensnivå den högsta bland EU-länderna. Stocken för statsborgen växte i Finland näst snabbast i hela EU-området 2014—2019.

Till de villkorliga åtagandena räknas också de infordringsbara kapitalåtagandena gentemot internationella institut, som uppgick till cirka 18,2 miljarder euro vid utgången av 2020. Sedan 2012 har det kapitalåtagande på 11,1 miljarder euro som hänför sig till Europeiska stabilitetsmekanismen (ESM) utgjort huvuddelen av kapitalåtagandena.

Riskerna i samband med de offentliga finanserna är i regel på många sätt bundna till den allmänna ekonomiska utvecklingen. I ett exceptionellt svårt ekonomiskt läge kan de offentliga finanserna försvagas genom samtidig påverkan av flera olika faktorer. Riskerna i samband med makroutvecklingen, den offentliga skuldsättningen, den offentliga sektorns ägande, beviljade förbindelser och garantier samt övriga åtaganden inom den offentliga sektorn korrelerar med varandra. Under normala konjunkturväxlingar realiserar i allmänhet endast en del av riskerna, men vid en mer omfattande yttre chock kan riskerna för statsfinanserna vara betydande. Den exceptionella situation som uppstått till följd av coronaviruspandemin har berört hela samhället på ett övergripande sätt, och stödåtgärderna i anslutning till den har snabbt ökat både statsskulden och borgensansvaren. I krissituationen har också risken för att befintliga borgensansvar realiserar ökat. Samtidigt har även skatteintäkterna minskat.

De kostnaderna som uppstår när statens åtaganden realiserar kan komma att utgöra en betydande börda för nationalekonomin. Detta accentuerar vikten av en noggrann riskbedömning och riskhantering vid finansiella beslut som är bindande för staten och vid hanteringen och uppföljningen av åtagandena. På lång sikt bör man skapa beredskap för överraskande chocker som påverkar den totala ekonomin så att man har möjlighet att minska statens åtaganden vid högkonjunkturer, eftersom detta ger spelrum för åtgärder i krissituationer.

Statens finansiella åtaganden och de risker som är förenade med dem behandlas närmare i den risköversikt som offentliggörs av finansministeriet.

5. Statsfinanserna

5.1. Rambestämmelsen för statsfinanserna

Regeringen har förbundit sig till ramförfarandet för statsfinanserna, som begränsar beloppet av de utgifter som kan budgeteras i statsbudgeten. Systemet med ramar för statsfinanserna grundar sig på de bindande, reella totala ramar som gjorts upp för valperioden och i vilka man årligen endast gör behövliga justeringar av pris- och kostnadsnivån samt strukturella korrigeringar. Ramsystemet grundar sig på ex ante-utvärdering, vilket innebär att systemet begränsar de utgifter som kan budgeteras i statsbudgeten.

Syftet med utgiftsregeln är att begränsa det totala beloppet av utgifter som skattebetalarna påförs. Avsikten är att garantera en utgiftspolitik inom statsfinanserna som är ansvarsfull och långsiktig och främjar ekonomisk stabilitet.

Ramförfarandet sätter ett maximibelopp för cirka 80 procent av utgifterna i statsbudgeten. Utanför ramarna för statsfinanserna lämnas utgifter som växlar med konjunkturerna och med den automatiska finansieringen, såsom utgifterna för utkomstskyddet för arbetslösa, lönegarantin, bostadsbidraget och utgifterna för utkomststöd. De nämnda utgifterna inkluderas likväl i ramen när det gäller hur de ändringar som gjorts i grunderna för utgifterna inverkar på dem. Utanför ramen lämnas dessutom bland annat ränteutgifterna för statsskulden, mervärdesskatteutgifterna, de finansiella investeringarna och de

utgifter där staten är teknisk förmedlare av medfinansiering från utomstående. Ramen omfattar inte heller fonder utanför statens budgetekonomi eller andra statsfinansieringar utanför statens budgetekonomi.

I ramen ingår även tilläggsbudgetarna, för vilka det har reserverats en viss andel i ramarna, en s.k. tilläggsbudgetreserv. I de årliga rambesluten ges även ramarna för de olika förvaltningsområdena, men det är endast de totala ramarna för valperioden, dvs. utgiftstaket, som är bindande. Omfördelningar kan göras mellan förvaltningsområdena. Mellan ramen för valperioden och de förvaltningsområdesspecifika ramarna finns utöver tilläggsbudgetreserven också en s.k. ofördelad reserv, som fördelas senare. Om utgiftsnivån efter tilläggsbudgetarna stannar under ramnivån, kan skillnaden följande år, oberoende av ramen, användas för utgifter av engångsnatur.

Beslut om ramen för valperioden 2020—2023 fattades som en del av regeringens första plan för de offentliga finanserna den 7 oktober 2019. Helhetsbilden av Finlands ekonomi och de finanspolitiska behoven avviker bland annat till följd av coronavirusläget avsevärt från situationen hösten 2019, när ramen för valperioden fastställdes. Därför har regeringen som en del av de beslut som den fattat vid halvtidsöversynen beslutat att höja ramen för 2022—2023. Ambitionen är att ha en utgiftsram som gradvis sjunker mot slutet av valperioden så att utgiftsnivån fortsätter att sjunka även efter valperiodens slut. Ramnivån höjs med 900 miljoner euro år 2022 och med 500 miljoner euro år 2023. Behovet av att höja ramnivån 2023 minskar genom att 370 miljoner euro av ramutgifterna omfördelas permanent från och med 2023.

Alla direkta kostnader som hänför sig till coronaviruspandemin, såsom utgifter för testning och höjd testkapacitet, spårning, karantän, vård av patienter och hälsosäkerhet i samband med resor samt vaccin, täcks 2021—2023 som utgifter utanför ramen.

Den mekanism för exceptionella konjunkturlägen som ingår i rambestämmelsen enligt regeringsprogrammet aktiveras åren 2021 och 2022 och gör det möjligt att anvisa 500 miljoner euro per år för utgifter av engångsnatur. På grund av det osäkra läget har dessutom ytterligare 500 miljoner euro reserverats för 2021 för sådana utgifter av engångskaraktär och finanspolitiskt obligatoriska utgifter som coronavirussituationen föranleder. Om det föranleds mindre av ovannämnda utgifter än vad som reserverats i ramen, används skillnaden inte till att öka de övriga utgifterna.

Som ett undantag från regeln för utgiftsramen fastställdes i samband med planen för de offentliga finanserna från våren 2020 två utgiftshelheter som står utanför ramen. Finnvera Abp:s inhemska finansieringsfullmakter höjdes till 12 miljarder euro, till följd av vilket uppskattningen av utgifterna för ersättningar av förluster under moment 32.40.47 höjdes betydligt. Dessutom höjdes bevillningsfullmakterna för de stöd till små och medelstora företag som finansieras med medel under moment 32.20.40 och 32.30.42 betydligt i tilläggsbudgetarna för 2020. På grund av det mycket osäkra läget våren 2020 och på grund av att beredskapslagen tagits i bruk till följd av undantagsförhållandena beslutade man som ett medvetet undantag från regeringens regel för utgiftsramen att den andel av utgifterna som hänför sig till höjningen av fullmakterna ändras till utgifter utanför ramen. När det gäller stöd till små och medelstora företag gäller undantaget från ramen endast de bevillningsfullmakter som höjdes i den första och andra tilläggsbudgeten för 2020. Den uppskattade anslagseffekten av de ovannämnda undantagen från ramen är 176 miljoner euro 2022 och 155 miljoner euro 2023.

Efter planen för de offentliga finanserna våren 2020 återstod det av ramreserveringen för framtidsinvesteringar 824 miljoner euro för 2021 och 830 miljoner euro för 2022. I samband med budgetpropositionen för 2021 utvidgades reserveringens användningsändamål så att den utgör en reservering för framtidsinvesteringar och andra helheter som är effektfulla ur ett struktur- och konjunkturpolitiskt perspektiv. Reserveringen för 2021 (824 miljoner euro) användes i samband med budgetpropositionen och den kompletterande budgetpropositionen. Från reserveringen för 2022 (830

miljoner euro) överfördes i samband med den kompletterande budgetpropositionen för 2021 49 miljoner euro till år 2021 som en ändrad tidsmässig fördelning. Också i samband med tilläggsbudgetpropositionen för 2021 överfördes reserveringar till ett belopp av 56 miljoner euro till år 2021 som en ändrad tidsmässig fördelning. Resten av reserveringen för 2022 har upplöst i samband med planen för de offentliga finanserna 2022—2025. En del av anslaget har använts för framtidsinvesteringar 2022 och andra utgifter 2022, medan andra har överförts som en ändrad tidsmässig fördelning för att täcka utgifter 2023.

Ramen för valperioden 2022—2023 (2022 års priser), mn euro

	2022	2023
Rambeslutet 16.4.2020	50 471	49 254
Justeringar av pris- och kostnadsnivån	806	793
Strukturella ändringar	67	14 463
varav Mekanismen för exceptionella konjunkturlägen	500	
Höjning av ramnivån	900	500
Justerad ramnivå för valperioden (inkl. tilläggsbudgetreserven)	52 243	65 011

5.2. Utvecklingen av utgifterna samt anslagsramen inom budgetekonomin

Utvecklingen av utgifterna inom budgetekonomin 2022—2025

Utgifterna inom budgetekonomin beräknas 2022 uppgå till 63,8 miljarder euro, vilket är cirka 2,1 miljarder euro mindre än vad som budgeterats för 2021 (inkl. den andra tilläggsbudgetpropositionen). Att utgiftsnivån minskar jämfört med året innan beror i synnerhet på att de utgifter som föranleds av coronavirussituationen minskar.

Social- och hälsovårdsreformen kommer att förändra strukturen för de offentliga utgifterna. Som en följd av denna strukturförändring stiger utgiftsnivån inom budgetekonomin från och med 2023 med cirka 13,4 miljarder euro. Åren 2023—2025 beräknas utgifterna inom budgetekonomin vara i genomsnitt cirka 75 miljarder euro medan utgifterna 2025 är cirka 74,4 miljarder euro enligt prisnivån 2022. Det är värt att notera att kalkylerna i anslutning till social- och hälsovårdsreformen fortfarande är preliminära och kommer att preciseras i samband med beredningen av planen för de offentliga finanserna 2023—2026.

Utgifterna inom budgetekonomin, exklusive den ovannämnda strukturförändring som social- och hälsovårdsreformen medför, är under ramperioden i genomsnitt 62,1 miljarder euro enligt prisnivån 2022 och de sjunker med i genomsnitt 1,5 procent eller 926 miljoner euro per år under perioden 2023—2025. Minskningen av den totala utgiftsnivån förklaras i synnerhet av att ramutgifterna ligger på en exceptionellt hög nivå i början av perioden, varefter de gradvis sjunker. Även utgifterna utanför ramen minskar under ramperioden.

Utgiftsutvecklingen inom budgetekonomin 2022—2025 påverkas bland annat av att framtidsinvesteringar av engångsnatur och återhämtningsåtgärder upphör, men också av andra faktorer, såsom den tidpunkt då effekterna av utgifterna för försvarsmaktens upphandlingar börjar påverka budgetekonomin. År 2025 uppgår utgifterna inom budgetekonomin i sin helhet, med undantag av den strukturella effekten av social- och hälsovårdsreformen, till uppskattningsvis 61 miljarder euro enligt prisnivån 2022, vilket är cirka 2,8 miljarder euro mindre än 2022.

Utgifterna utanför ramen

Utgifterna utanför ramen beräknas 2022 uppgå till cirka 12,0 miljarder euro, vilket är cirka 2,2 miljarder euro mindre än vad som budgeterats för 2021 (inkl. den andra tilläggsbudgetpropositionen). De största skillnaderna uppkommer av de utgifter för hälsosäkerheten som föranletts av coronavirussituationen, som har budgeterats till ett belopp av cirka 1,7 miljarder euro för 2021 men endast 50 miljoner euro för 2022. Även de finansiella investeringarna och de utgifter som motsvarar avkastningen av penningsspelsverksamheten minskar. På motsvarande sätt ökar kompensationerna till kommunerna för ändringarna i beskattningsgrunderna samt mervärdesskatteutgifterna jämfört med 2021.

Åren 2023—2025 minskar utgifterna utanför ramen med i genomsnitt 6 procent per år. År 2023 uppgår utgifterna utanför ramen till cirka 11,2 miljarder euro och 2025 till cirka 10,1 miljarder euro. Minskningen förklaras i synnerhet av att de konjunkturrelaterade utgifterna minskar med 255 miljoner euro, mervärdesskatten minskar med 234 miljoner euro och statens ränteutgifter minskar med 147 miljoner euro år 2025 jämfört med 2023. Att de konjunkturrelaterade utgifterna minskar beror framför allt på arbetslöshetsgraden förutspås minska. Minskningen i mervärdesskatteanslagen beror framför allt på de minskade anslagen för jaktplansanskaffningen, medan minskningen i ränteutgifterna beror på att antagandena om räntenivån har justerats nedåt.

Utgifterna utanför ramen uppgår till i genomsnitt 11,2 miljarder euro 2022—2024, vilket är 500 miljoner euro mindre än i det föregående rambeslutet. På grund av social- och hälsovårdsreformen minskar de kompensationer för ändringar i beskattningsgrunderna som står utanför ramen med i genomsnitt 441 miljoner euro 2022—2024 jämfört med det föregående rambeslutet. Dessutom finns det jämfört med det föregående rambeslutet en betydande skillnad i de utgifter som motsvarar inkomsterna från penningsspelsverksamheten, som sjunker med i genomsnitt 294 miljoner euro, i statens ränteutgifter, som sjunker med i genomsnitt 361 miljoner euro och i de konjunkturrelaterade utgifterna, som sjunker med i genomsnitt 128 miljoner euro under perioden 2022—2024. På motsvarande sätt ökar Europeiska unionens facilitet för återhämtning och resiliens som en ny helhet jämfört med föregående rambeslutet den totala utgiftsnivån utanför ramarna.

Utgifter utanför ramen, md euro

	2022	2023	2024	2025
Konjunkturrelaterade utgifter	5,1	4,8	4,7	4,6
Kompensation till kommunerna på grund av ändringar i beskattningsgrunderna	0,6	0,2	0,2	0,2
Utgifter motsvarande inkomster från EU	1,3	1,3	1,2	1,3
Utgifter motsvarande intäkterna av penningsspelsverksamhetens vinstmedel	0,7	0,7	0,6	0,6
Ränteutgifter	0,6	0,5	0,4	0,3
Finansiella investeringar	0,5	0,3	0,3	0,3
Tekniska genomgångsposter	0,3	0,4	0,4	0,4
Mervärdesskatteanslag	1,7	1,7	1,6	1,5
Överföring till statens televisions- och radiofond	0,6	0,6	0,6	0,6
Effekterna av undantagsförhållandena samt hälsosäkerheten i samband med coronavirussituationen	0,2	0,2	0,1	0,1
Utgifter som finansieras med inkomster från EU:s återhämtningsfacilitet	0,5	0,5	0,4	0,3
Sammanlagt	12,0	11,2	10,4	10,1

Justeringar av pris- och kostnadsnivån samt strukturella ändringar

I regeringsprogrammet konstateras det att utöver de strukturella ändringarna av ramarna justeras ramarnas totala nivå i motsvarande grad som prisnivån förändras. Justeringarna av pris- och kostnadsnivån samt de strukturella ändringarna behandlas närmare i bilaga 2.

Tabell 6. Ramarna för statsfinanserna enligt förvaltningsområde samt en uppskattning av utgifterna utanför ramen 2022—2025, mn euro enligt pris- och kostnadsnivån 2022

	2022	2023	2024	2025
23. Statsrådets kansli	197	193	193	193
Uppskattning av utgifterna utanför ramen	25	25	25	25
Sammanlagt	221	217	218	218
24. Utrikesministeriet	1 150	1 128	1 152	1 189
Uppskattning av utgifterna utanför ramen	154	154	154	154
Sammanlagt	1 304	1 282	1 305	1 343
25. Justitieministeriet	970	969	1 002	963
Uppskattning av utgifterna utanför ramen	50	51	52	52
Sammanlagt	1 020	1 020	1 054	1 015
26. Inrikesministeriet	1 382	1 378	1 378	1 368
Uppskattning av utgifterna utanför ramen	155	154	154	154
Sammanlagt	1 537	1 531	1 532	1 522
27. Försvarsministeriet	4 355	4 364	3 892	3 677
Uppskattning av utgifterna utanför ramen	724	736	627	577
Sammanlagt	5 079	5 100	4 519	4 254
28. Finansministeriet	19 269	33 207	33 476	34 337
Uppskattning av utgifterna utanför ramen	1 607	1 142	1 052	979
Sammanlagt	20 876	34 350	34 528	34 689
29. Undervisnings- och kulturministeriet	6 923	6 640	6 508	6 468
Uppskattning av utgifterna utanför ramen	463	387	353	366
Sammanlagt	7 386	7 027	6 861	6 835
30. Jord- och skogsbruksministeriet	1 645	1 592	1 599	1 595
Uppskattning av utgifterna utanför ramen	1 054	1 037	961	951
Sammanlagt	2 699	2 629	2 560	2 545
31. Kommunikationsministeriet	2 471	2 162	2 171	2 148
Uppskattning av utgifterna utanför ramen	1 028	1 058	988	984
Sammanlagt	3 499	3 220	3 159	3 132
32. Arbets- och näringsministeriet	2 497	2 497	2 422	2 347
Uppskattning av utgifterna utanför ramen	747	738	684	716
Sammanlagt	3 244	2 236	3 106	3 063
33. Social- och hälsovårdsministeriet	10 480	10 260	10 236	10 287
Uppskattning av utgifterna utanför ramen	5 459	5 185	4 905	4 830
Sammanlagt	15 939	15 445	15 142	15 117
35. Miljöministeriet	240	197	196	196
Uppskattning av utgifterna utanför ramen	12	12	12	12
Sammanlagt	253	209	209	209
36. Räntor på statsskulden	-	-	-	-
Uppskattning av utgifterna utanför ramen	551	467	378	320
Sammanlagt	551	467	378	320
Ramarna för förvaltningsområdena sammanlagt¹	51 727	64 743	64 388	64 305
Uppskattning av utgifterna utanför ramen sammanlagt	12 039	11 161	10 359	10 132
Huvudtitlarna sammanlagt	63 766	75 903	74 748	74 437

	2022	2023	2024	2025
Ramen för valperioden	52 243	65 011	-	-
— Ramarna för förvaltningsområdena sammanlagt ¹⁾	51 727	64 743	64 388	64 305
— Tilläggsbudgetreserv	300	100	-	-
— Ofördelad reserv	216	168	-	-

¹⁾ Huvudtitlarna 21 och 22 ingår i slutsumman.

5.3. Riktlinjer för budgetekonomin 2022—2025

Finlands nationella plan för återhämtning och resiliens

Finland lämnade den 15 mars 2021 en preliminär nationell återhämtnings- och resiliensplan till kommissionen, där man ger riktlinjer för hur finansieringen från EU:s facilitet för återhämtning och resiliens (RRF) kommer att användas i Finland. Den slutgiltiga planen lämnas till kommissionen i maj 2021. Kommissionen bedömer Finlands plan och den torde godkännas i EU-rådet under sensommaren 2021.

Finlands maximala tilldelning beräknas mot bakgrund av de nuvarande prognoserna uppgå till 2,085 miljarder euro. Den maximala tilldelningen för Finlands del bekräftas dock först sommaren 2022. Finlands program för hållbar tillväxt genomförs inom ramen för den maximala tilldelningen. Genomförandet av programmet är också underställt godkännande i Europeiska unionens råd.

I planen för de offentliga finanserna 2022—2025 har fördelningen av finansieringen av Finlands program för hållbar tillväxt behandlats som en separat utgiftshelhet, på grund av de osäkerhetsfaktorer som ännu hänför sig till saken. Helheten fördelas på de berörda utgiftsmomenten senare i samband med budgetpropositionerna. I planen för de offentliga finanserna har i fråga om återhämtnings- och resiliensplanen beaktats 522 miljoner euro 2022, 522 miljoner euro 2023, 417 miljoner euro 2024 och 313 miljoner euro 2025 i statens utgifter och på motsvarande sätt 272 miljoner euro 2022, 454 miljoner euro 2023, 454 miljoner euro 2024 och 363 miljoner euro 2025 i statens inkomster.

När Finland har lämnat in den slutliga planen till kommissionen kan Finland samtidigt begära en förskottsfinansiering på 13 procent. Avsikten är att i den tredje tilläggsbudgetpropositionen för 2021 ta in ett motsvarande antal investeringar. Resten av utbetalningarna görs på basis av framstegen med den nationella planen, när Finland har visat att de uppställda målen har nåtts.

Anslag som har samband med coronavirusläget och de tilläggsbudgetar som det beslutades om 2020

På grund av coronavirusläget har regeringen i tilläggsbudgetarna för 2020 beslutat om betydande åtgärder bland annat för att stödja den ekonomiska återhämtningen. Åtgärderna har återverkningar också på ramåren.

Återverkningarna på ramperioden uppgår till sammanlagt cirka 900 miljoner euro, med tyngdpunkt på 2022 och 2023. Merparten av återverkningarna ingick redan i det föregående rambeslutet. Av beloppet fördelas cirka 733 miljoner euro till arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde, och i beloppet ingår bl.a. utbetalningar i form av direkta stöd och lån till utvecklingsprojekt i företag samt en uppskattning av de förlustersättningar som betalas till Finnvera Abp.

Inom kommunikationsministeriets förvaltningsområde ökar tilläggsbudgetarna för 2020 anslagsnivån med cirka 99 miljoner euro under ramperioden och tillägget fördelas på farledsprojekt. Inom

undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde ökar tilläggsbudgetarna för 2020 utbetalningarna av Finlands Akademi:s forskningsanslag med cirka 26 miljoner euro 2022 och 2023.

I avsnitt 9 granskas mer ingående de konsekvenser som de åtgärder som hänför sig till coronavirusläget har på den offentliga ekonomin som en helhet.

Anslagsökningar som hänför sig till genomförandet av regeringens färdplan för stärkande av hållbarheten i de offentliga finanserna

Rambeslutet innehåller nya anslagsökningar i anslutning till genomförandet av färdplanen för stärkande av hållbarheten i de offentliga finanserna och genomförandet av sysselsättningsåtgärder. För genomförandet av en nordisk modell för arbetskraftsservice höjs anslagen inom arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde med 70 miljoner euro från och med 2023. De uppskattade effekterna av den nordiska modellen för arbetskraftsservice på nivån på förmånsutgifterna har också beaktats i rambeslutet.

För integrationsutbildning för invandrare anvisas ett årligt tillägg på 5 miljoner euro. För statsunderstöd till det bolag med specialuppgifter som inrättas för att främja sysselsättningen av partiellt arbetsföra personer reserveras 10 miljoner euro varje år. För en reform som gäller utbildningsersättningen för läroavtalsutbildning anvisas 5 miljoner euro 2022—2024. I anslutning till den arbetsrelaterade invandringen anvisas ett tilläggsanslag på 2,7 miljoner euro åren 2022 och 2023 för inrättandet av en Work in Finland-organisation.

Kostnaderna i samband med social- och hälsovårdsreformen behandlas i sin helhet i kapitel 6. Valfärdsområdenas ekonomi.

Avkastningen av penningspelsverksamheten

Jämfört med tidigare år beräknas Veikkaus Ab:s intäktsföring stanna på en klart lägre nivå. Utvecklingen har samband med de åtgärder som vidtagits för att bekämpa problemspelande samt med den minskning av Veikkaus Ab:s marknadsandel som beror på den hårdare konkurrensen på området för digitalt spelande. I slutet av ramperioden uppskattas intäktsföringen vara sammanlagt 624 miljoner euro. Tippningsvinstmedlen fördelas på det sätt som anges i lotterilagen mellan undervisnings- och kulturministeriet (53 %), jord- och skogsbruksministeriet (4 %) och social- och hälsovårdsministeriet (43 %).

År 2022 och 2023 kompenseras förmånstagarna för den lägre intäktsföringen av avkastningen av penningspelsverksamheten. Kompensationen är 330 miljoner euro 2022 och 305 miljoner euro 2023. Sänkningen av lotteriskatten har i detta sammanhang en ekonomisk konsekvens på cirka 80 miljoner euro per år.

Inom undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde kompenseras den minskade avkastningen av penningspelsverksamheten till ett belopp av sammanlagt 174 miljoner euro 2022 och sammanlagt 161 miljoner euro 2023.

Inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde är compensationen sammanlagt cirka 143 miljoner euro 2022 och 132 miljoner euro 2023. I detta belopp har man beaktat användningen av outdelade vinstmedel till ett belopp av 50 miljoner euro varje år.

Inom jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde kompenseras den minskade avkastningen av penningspelsverksamheten till ett belopp av sammanlagt 13 miljoner euro 2022 och sammanlagt 12 miljoner euro 2023.

Omfördelning av ramutgifterna från och med 2023

I samband med höjningen av ramnivån beslutade regeringen om en omfördelning av utgifterna, där vissa ramutgifter minskas permanent med 370 miljoner euro från och med 2023. Hur denna helhet fördelas på de olika förvaltningsområdena framgår av tabellen nedan. Varje förvaltningsområde har själv preliminärt riktat in sina besparingar. Den slutliga fördelningen görs i samband med beredningen av planen för de offentliga finanserna 2023—2026. Till den del besparingen görs i utgifter som bestäms genom budgetering enligt fullmakt genomförs besparingen i anslagen till fullt belopp först efter 2023.

Omfördelningen av ramutgifterna från och med 2023, mn euro

	2023
SRK	2
UM	35
JM	-
IM	7
FSM	35
FM1	5
FM2	24
UKM1	-
UKM2	35
JSM	35
KM	110
ANM1	10
ANM2	32
SHM1	-
SHM2	-
MM	5
Resebesparing	20
Besparing som gäller kontorslokaler	10
Boenderådgivning	5
Sammanlagt	370

I helheten på 370 miljoner euro ingår en besparing på 20 miljoner euro som gäller resekostnader. Besparingen baserar sig på att statsförvaltningens reseutgifter i och med coronaläget har minskat betydligt jämfört med nivån före pandemin. Man har gjort ett antagande om att de statligt anställdas reseutgifter permanent kommer att stanna på en lägre nivå, i och med att arbetssätten ändras och digitala lösningar tas i bruk. Besparingen på 20 miljoner euro har preliminärt fördelats på förvaltningsområdena på basis av en utifrån omkostnaderna kalkylerad uppskattning av besparingen i resekostnader (se tabellen). Hur besparingen ska inriktas kommer att preciseras i samband med beredningen av planen för de offentliga finanserna 2023—2026.

Besparing i resekostnader från och med 2023, mn euro

	2023
SRK	0,3
UM	2
JM	2
IM	2
FSM	2

	2023
FM	3
UKM	1
JSM	1
KM	2
ANM	3
SHM	1
MM	1
Sammanlagt	20

Som ett led i omfördelningen görs dessutom i hyreskostnaderna för kontorslokaler en permanent besparing på 10 miljoner euro, som förväntas uppstå i och med de nya arbetssätten. Beslut om hur besparingen ska inriktas fattas efter en fortsatt beredning i samband med beredningen av planen för de offentliga finanserna 2023—2026.

Framtidsinvesteringar av engångsnatur

Regeringen har för åren 2020—2022 anvisat sammanlagt cirka 2,0 miljarder euro för så kallade framtidsinvesteringar, vilka är av engångsnatur. Till 2022 hänför sig framtidsinvesteringar till ett belopp av sammanlagt 478 miljoner euro, varav 175 miljoner euro anvisades i rambeslutet hösten 2019 och 303 miljoner euro anvisas i detta rambeslut.

Framtidsinvesteringar av engångsnatur 2022 enligt förvaltningsområde totalt, mn euro

Förvaltningsområde	Planen för de offentliga finanserna 2020—2023	Planen för de offentliga finanserna 2022—2025
UM		12,0
JM	3,0	0,3
UKM	120,0	129,5
JSM	19,1	10,2
KM		26,0
ANM	7,2	59,0
SHM	26,0	29,5
MM		36,7
Sammanlagt	175,3	303,1

EU:s fleråriga budgetram för 2021—2027

I november 2020 nådde Europeiska rådet och Europaparlamentet en preliminär politisk överenskommelse om unionens budgetram för perioden 2021—2027, om ett nytt återhämtningsinstrument för att stimulera unionsmedlemsstaternas ekonomier efter coronaviruspandemin samt om ett nytt finansiellt system för unionen, dvs. systemet för egna medel. En slutlig överenskommelse om de sista öppna frågorna om villkorlighet i återhämtningspaketet nåddes vid Europeiska rådets möte i december 2020.

Även rådets beslut om systemet för Europeiska unionens egna medel godkändes den 14 december 2020, varefter beslutet hänfördes till medlemsstaternas nationella beslutsfattande organ för ratificering. Ratificeringsprocessen förväntas pågå under hela första hälften av 2021.

Finlands EU-avgifter och den EU-finansiering som riktas till de olika förvaltningsområdena behandlas förvaltningsområdesspecifikt i avsnitt 5.3.1.

5.3.1. Riktlinjer för de olika förvaltningsområdena

Statsrådets kansli

Den årliga anslagsnivån under statsrådets kanslis huvudtitel är 217—221 miljoner euro under ramperioden.

Anslaget för statsrådets kanslis omkostnader under ramperioden är i genomsnitt cirka 132 miljoner euro.

För genomförandet av ett minnesmärke vid president Koivistos grav reserveras 910 000 euro för 2022. I budgeten för 2021 har tidigare beviljats 500 000 euro för projektkostnader och projektets organisationskostnader samt för kostnaderna för projekttävlingen.

För samordningen av den åländska självstyrelsens 100-årsjubileum reserveras 85 000 euro år 2022 och för stärkande av rådet för bedömning av lagstiftningen 105 000 euro varje år.

För förnyande av statsrådets IKT-verktyg och en breddad användning av verktygen anvisas årligen 400 000 euro. För förbättring av statsrådets gemensamma lokaler anvisas 569 000 euro för 2022 och 294 000 euro från och med 2023.

Utrikesministeriets förvaltningsområde

De årliga anslagen under utrikesministeriets huvudtitel ökar från 1,30 miljarder euro till 1,34 miljarder euro under ramperioden. I anslagen för 2022 ingår 12 miljoner euro i statlig finansiering av engångsnatur för framtidsinvesteringar, som fördelas på utrikesförvaltningens omkostnader, momentet för husbyggnad, fredsmedling samt samarbetet i Östersjöområdet, Barentsregionen och den arktiska regionen.

Genom sin utrikes- och säkerhetspolitik skapar Finland säkerhet, svarar på globala utmaningar och agerar för en trygg och rättvis värld utifrån ett brett säkerhetsperspektiv. Målet för Finlands utrikes- och säkerhetspolitik är att stärka Finlands internationella ställning, trygga vår självständighet och territoriella integritet, förbättra Finlands och finländarnas säkerhet och välfärd och upprätthålla ett fungerande samhälle.

Utrikesförvaltningen stöder sig på ett omfattande nätverk av beskickningar. Avsikten är att nätverket av beskickningar ska stärkas med två nya beskickningar 2022. För att förbättra förutsättningarna för finländsk export i den globala ekonomi som förändrats i och med coronapandemin och i den skärpta internationella konkurrensen stärks beskickningsnätet 2021—2023 med 20 Team Finland-experten. Man fortsätter att stärka hanteringen av inreseärenden vid ministeriet och vid beskickningarna, med särskild fokus på arbetskraftsinvandring.

Finland är ordförande för Nordiska rådet 2022, ordförande för Barents euroarktiska råd (BEAC) 2021—2023 och ordförande för Östersjöstaternas råd (CBSS) 2024—2025.

På lång sikt siktar regeringen på målet i enlighet med FN-åtagandet att använda 0,7 procent av bruttonationalinkomsten för utvecklingssamarbete. Anslagen för det ordinarie utvecklingssamarbetet stiger till cirka 760 miljoner euro 2025. Under ramperioden uppgår anslagen för utvecklingssamarbete till i genomsnitt cirka 0,46 % per år i förhållande till bruttonationalinkomsten. Av anslagen för det ordinarie utvecklingssamarbetet har de anslag som budgeterats för Europeiska utvecklingsfonden

överförs till instrumentet för grannskapspolitik, utvecklingssamarbete och internationellt samarbete (NDICI) under finansministeriets huvudtitel, för finansieringsandelarna enligt EU:s nya budgetramar, och till Europeiska fredsfonden under moment 24.90.66 under utrikesministeriets huvudtitel. Vid överföringarna har beaktats de finansieringsandelar som fortfarande ska betalas från Europeiska utvecklingsfonden åren 2022—2025. För finansinvesteringar inom utvecklingssamarbetet reserveras det årligen cirka 130 miljoner euro. Som ett led i de omfördelningar som regeringen gjort sänks nivån på anslagen för utvecklingssamarbete med 35 miljoner euro från och med 2023.

Riktlinjerna i regeringsprogrammet, den utrikes- och säkerhetspolitiska redogörelsen (2020), strategin för civil krishantering (2014) och åtgärdsprogrammet för fredsförmedling (2011) har beaktats i anslagen för krishantering. Anslagen för militär krishantering under utrikesministeriets huvudtitel är 53 miljoner euro per år under ramperioden. I anslagen har man beaktat de insatser som Finland kommer att delta i. Anslagen för civil krishantering stiger till 19,4 miljoner euro år 2023, vilket möjliggör en nivå på 150 experter i enlighet med regeringsprogrammet.

Fredsmedling är en del av den övergripande krishanteringen och är allt starkare i fokus i Finlands utrikespolitik. För fredsmedling reserveras 4,5 miljoner euro 2022 och 2 miljoner euro per år under perioden 2023—2025.

För samarbetet i Östersjöområdet, Barentsregionen och den arktiska regionen anvisas 4,8 miljoner euro 2022 och 3 miljoner euro per år under perioden 2023—2025. Deltagandet i det regionala samarbetet är viktigt för Finland för att främja stabiliteten, säkerheten, den hållbara utvecklingen och de ekonomiska samarbetsmöjligheterna i Östersjöområdet, Barentsregionen och den arktiska regionen.

Justitieministeriets förvaltningsområde

De årliga anslagen under justitieministeriets huvudtitel uppgår under ramperioden till cirka 1 miljard euro.

Målet är att Finland ska vara ett öppet och aktivt samhälle och en trygg rättsstat där de grundläggande och mänskliga rättigheterna och rättssäkerheten tillgodoses på lika villkor.

I enlighet med målet i regeringsprogrammet tryggas rättsvården tillräckliga resurser, och de totala rättegångstiderna förkortas. För att säkerställa behandlingens proportionalitet inom straffprocessen utökas domstolarnas, rättshjälps- och intressebevakningsdistriktens, Åklagarmyndighetens och Brottsförhållningsmyndighetens resurser med sammanlagt 2,8 miljoner euro per år. För den åtgärd som syftar till att förenkla rättsprocesserna genom en ökning av videokonferensutrustningen anvisas under ramperioden ett årligt tillägg på 1,8 miljoner euro som riktas till domstolarna, Åklagarmyndigheten och Brottsförhållningsmyndigheten.

På grund av befolkningens stigande medelålder finns det ett stort behov av tjänster inom den allmänna intressebevakningen. Den årliga tilläggsfinansiering på 1,9 miljoner euro som riktats till allmän intressebevakning och som baserar sig på det ökade antalet huvudmän inom intressebevakningen anvisas också under ramperioden.

Behovet av tjänster inom ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning är fortfarande aktuellt. Det årliga tillägg på 0,6 miljoner euro som anvisats för att trygga ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning anvisas också under ramperioden.

Inrikesministeriets förvaltningsområde

De årliga anslagen under inrikesministeriets huvudtitel ligger under ramperioden på en nivå på något över 1,5 miljarder euro.

Målet är att Finland ska vara en trygg rättsstat, att trygghetskänslan ska stärkas och att säkerhetsmyndigheternas funktionsförmåga säkerställs. Inom inrikesministeriets förvaltningsområde ägnar man särskild uppmärksamhet åt att förbättra människornas säkerhet, skapa beredskap för nya säkerhetshot och stärka känslan av trygghet i vardagen. Man sörjer för att de grundläggande och mänskliga rättigheterna tillgodoses och bekämpar brott mot de mänskliga rättigheterna.

Utvecklandet av Finlands krishanteringspolitik fortsätter i syfte att öka verksamhetens genomslag. Ramnivån hålls också i fortsättningen hög så att man kan säkerställa att ett tillräckligt antal sakkunniga och trygga resurserna för krishanteringsutbildningen.

PTG-samarbetet mellan polisen, Tullen och Gränsbevakningsväsendet fortsätter. Det administrativa samarbetet mellan säkerhetsmyndigheterna utvecklas och fördjupas.

Genom sin verksamhet strävar polisen särskilt efter att minska mängden brott som riktar sig mot den personliga integriteten och mot liv och hälsa, i synnerhet brott mot barn, våld i nära relationer och de brott som orsakar mest skada för samhället. Verksamheten för att förebygga radikaliserings fortsätter genom samarbete mellan myndigheter och organisationer. Verksamheten med förortspoliser, övervakningen av den tunga trafiken och bekämpningen av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet fortsätter. Genom polisens anslagsram säkerställs polisens operativa verksamhet och att den målsatta nivån på 7 500 årsverken inom polisen som uppställts i regeringsprogrammet uppnås. Genom tilläggsfinansiering skapar man beredskap för hyreseffekterna av projekten för Polisens verksamhetslokaler som ingår i Senatfastigheters investeringsram.

Utvecklandet av Skyddspolisens verksamhet i riktning mot en nationell underrättelsetjänst fortsätter på eftersträvat sätt. Med det anslag som reserverats för verksamheten finansieras upprätthållandet av de kapaciteter som utvecklats, av IKT-system som stöder verksamheten samt flytten till nya lokaler 2024. Det säkerställs att den nya underrättelselagstiftningen tillämpas effektivt och på behörigt sätt.

Gränsbevakningsväsendets kapacitet i en föränderlig omvärld utvecklas, och Gränsbevakningsväsendets omkostnader ligger under ramperioden på en högre nivå i enlighet med de tidigare rambesluten. I lokalerna i Immola, Ivalo och Onttola görs grundliga reparationer och lokalerna förnyas under ramperioden. Styrkan för de finländska trupper som står till förfogande för den Europeiska gräns- och kustbevakningens stående styrka utökas ytterligare 2024 och 2025.

Räddningsväsendet reformeras som en del av social- och hälsovårdsreformen, i enlighet med vilken ordnandet av räddningsväsendet överförs från kommunerna och samkommunerna till välfärdsområdena och Helsingfors stad. I och med reformen stärks statens styrning av räddningsväsendet, vilket gör det möjligt att producera en mer enhetlig och jämlik räddningsservice i hela landet. Välfärdsområdenas verksamhet och ekonomi behandlas som en helhet i avsnitt 6. Välfärdsområdenas ekonomi.

I enlighet med regeringsprogrammet tryggas Nödcentralsverkets verksamhet och prestationsförmåga. För att trygga Nödcentralsverkets verksamhet reserveras årligen 4,7 miljoner euro för underhåll och utveckling av nödcentralsdatasystemet Erica.

Tyngdpunkterna i Migrationsverkets verksamhet ligger på att behandla ansökningar inom de lagstadgade behandlingstiderna och behandlingstiderna enligt regeringsprogrammet samt på att öka den arbetsrelaterade invandringen. Smidiga inreseprocesser är en förutsättning för att företags- och

innovationsverksamheten i Finland ska kunna internationaliseras och investeringar fås till Finland. Asylansökningarna bör behandlas i ett individuellt förfarande som garanterar rättssäkerheten. Målet är en behandlingstid på sex månader. Arbetet med att utveckla tillståndprocesserna och systemet för behandling av utlänningsärenden fortsätter.

Antalet kvotflyktingar som tas till Finland har antagits vara 850 personer/år under hela ramperioden. Beslut om nivåer som avviker från detta fattas vid budgetberedningen. Det anslag som reserverats för mottagningsverksamhet har sänkts utifrån en justerad behovskalkyl.

Försvarsministeriets förvaltningsområde

Anslagsnivån under försvarsministeriets förvaltningsområde är cirka 5 miljarder euro åren 2022 och 2023. Anslagsnivån sjunker till 4,5 miljarder euro 2024 och 4,3 miljarder euro 2025. Ändringen föranleds av ändringar i de årliga andelar som reserverats för finansieringen av Försvarsmaktens projekt för multirollflygplan (HX).

Finland upprätthåller en stark och trovärdig nationell försvarsförmåga, som består av försvarssystemets militära kapacitet samt internationellt myndighetssamarbete och internationellt försvarssamarbete. Den bygger på allmän värnplikt, en utbildad reserv, försvar av hela landet och en hög försvarsvilja. Det primära målet är att skapa en förebyggande tröskel för användning av militära maktmedel eller hot om användning av sådana. Utgångspunkten för resursfördelningen inom försvaret är försvarsredogörelsen 2017.

Under ramperioden verkställs projekt gällande sjö- och luftförsvarets huvudsystem. Inom dessa projekt ersätts marinens åldrande stridsfartyg samt den kapacitet som gäller flygvapnets Hornetplan. Anslagen inom ramen inbegriper beräknad finansiering av HX-projektet till ett belopp av sammanlagt 4,8 miljarder euro (1,5 miljarder euro/år 2022—2023, 1,0 miljarder euro 2024 och 0,8 miljarder euro 2025) samt utgifterna för projektet Flottilj 2020 till ett belopp av sammanlagt 811 miljoner euro (exkl. indexjusteringar).

I anslagen för anskaffning av försvarsmateriel, anslagen för anskaffning av multirollflygplan, Försvarsmaktens omkostnadsanslag (exkl. personalkostnader) och anslagen för militär krishantering (exkl. personalkostnader) görs det varje år kostnadsnivåjusteringar i enlighet med etablerad praxis. I anskaffningen av jaktplan görs dessutom en köpkraftsjustering i den årligen obundna delen av beställningsfullmakten och i annat tillgängligt reservationsanslag för anskaffning av multirollflygplan.

Finansministeriets förvaltningsområde

Den årliga anslagsnivån under finansministeriets huvudtitel ökar under ramperioden från 20,9 miljarder euro till cirka 34,7 miljarder euro. Det som höjer anslagsnivån från och med 2023 är i synnerhet finansieringen av välfärdsområdena och HUS-sammanslutningen i anslutning till social- och hälsovårdsreformen, som är cirka 21,1 miljarder euro på 2023 års nivå.

För Tullens omkostnader anvisas för den fortsatta totalreformen av tullklareringssystemen sammanlagt 53,6 miljoner euro 2022—2025 samt ett årligt tillägg på 3,5 miljoner euro för kostnader som föranleds av ändringen av mervärdesskattedirektivet. För genomförandet av det positiva kreditupplysningsregistret enligt regeringsprogrammet anvisas 29,2 miljoner euro 2022—2024. För den ökade användningen av elektronisk autentisering reserveras ett årligt tillägg på 3 miljoner euro.

Riktlinjer för nivån på investeringsfullmakten för affärsverken inom Senatkoncernen utarbetas i samband med beredningen av budgetpropositionerna

Anslagsnivån för pensionerna och ersättningarna under finansministeriets huvudtitel är 5,3 miljarder euro per år.

Den rambedomning som gäller Finlands EU-avgifter baserar sig på den överenskommelse om den framtida budgetramen och systemet för egna medel som EU:s institutioner nådde den 10 november 2020. Medlemsavgiften beräknas stiga från 2,5 miljarder euro i början av ramperioden till 2,7 miljarder euro 2025. I början av ramperioden är medlemsavgiften över 200 miljoner euro högre än vad som förutspåddes i våras. Mot slutet av granskningsperioden kommer dock skillnaden att minska betydligt.

Stöd till kommuner och välfärdsområden

Statsandelen för kommunal basservice är 7,9 miljarder euro 2022. Jämfört med rambeslutet våren 2020 är ändringen cirka 550 miljoner euro. De största förändringarna i statsandelen för kommunal basservice föranleds av indexhöjningen (165 miljoner euro) och ökningen av statsandelen (246 miljoner euro). För att kommunernas ekonomi ska bli mer förutsägbar preciseras förfarandena för justering av kostnadsfördelningen, men år 2022 beaktas inte effekterna av justeringen av kostnadsfördelningen på statsandelen. Dessutom höjs statsandelarna med cirka 43 miljoner euro på grund av att beräkningsfaktorerna har preciserats. Från och med 2023 överförs inom ramen för social- och hälsovårdsreformen cirka 5,3 miljarder euro från statsandelen för basservice till finansieringen av välfärdsområdena, se närmare avsnitt 6. Välfärdsområdenas ekonomi. Det är värt att notera att kalkylerna i anslutning till social- och hälsovårdsreformen fortfarande är preliminära och kommer att preciseras i samband med beredningen av planen för de offentliga finanserna 2023—2026.

Riksdagen har godkänt den ändring av äldreomsorgslagen som hänför sig till ändringen av minimidimensioneringen av omsorgspersonalen år 2020. I anslutning till detta höjs statsandelen för basservice med cirka 97 miljoner euro enligt nivå 2022. Jämfört med det föregående rambeslutet är ökningen 61,5 miljoner euro. Den totala statliga finansieringen för uppgiften i fråga är cirka 266 miljoner euro på 2024 års nivå.

Åtgärderna för att utveckla basservicen fortsätter 2022. Då innehåller statsandelen i enlighet med regeringsprogrammet 10 miljoner euro för en utvidgning av screeningprogrammet och 4,8 miljoner euro för en förbättring av personaldimensioneringen inom barnskyddet. I anslutning till främjandet av kvaliteten och jämlikheten inom småbarnspedagogiken ökas statsandelen för kommunal basservice med cirka 6,3 miljoner euro 2022 och med 15 miljoner euro från och med 2023.

De social- och hälsovårdsreformer som ingår i regeringsprogrammet och som infaller 2023—2024 syns i finansieringen av välfärdsområdena.

Riksdagen har godkänt ändringen av kommunstrukturlagen på så sätt att kommuner kan beviljas sammanslagningsunderstöd enligt prövning. I anslutning till detta överförs 10 miljoner euro från statsandelen för basservice till kommunernas sammanslagningsunderstöd. Redan i de tidigare rambesluten har ur statsandelarna för basservice överförts 10 miljoner euro till det sammanslagningsunderstöd som beviljas enligt prövning till kriskommuner eller kommuner som löper risk för att råka i kris.

År 2022 betalas till kommunerna 2 601 miljoner euro i kompensationer för förlorade skatteinkomster, vilket innebär en ökning med 241 miljoner euro jämfört med 2021. År 2023 överförs inom ramen för social- och hälsovårdsreformen kompensationer till ett belopp av cirka 1,8 miljarder euro till finansieringen av välfärdsområdena.

I rambeslutet ingår IKT-ändringskostnader i samband med social- och hälsovårdsreformen för perioden 2022—2025. För IKT-ändringskostnader anvisas sammanlagt cirka 410 miljoner euro. De ändringskostnader som föranleds av anpassningen av kommunernas IKT-verksamhet behandlas våren 2022 i samband med beredningen av planen för de offentliga finanserna för 2023—2026. Utgångspunkten är att kommunerna genom systemet för statsandelen för kommunal basservice ska ersättas för de ändringskostnader som social- och hälsovårdsreformen medför.

Välfärdsområdenas verksamhet och ekonomi behandlas som en helhet i avsnitt 6. Välfärdsområdenas ekonomi. Frågor som gäller den basservice som ska tillhandahållas av kommunerna och finansieringen av basservicen behandlas som en helhet i avsnitt 7. Den kommunala ekonomin .

Undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde

Anslagsnivån under undervisnings- och kulturministeriets huvudtitel uppgår under ramperioden till i genomsnitt 7 miljarder euro per år.

Genomförandet av kvalitets- och jämlikhetsprogrammen för den grundläggande utbildningen och småbarnspedagogiken fortsätter under ramperioden i enlighet med tidigare beslut. För kvalitets- och jämlikhetsprogrammet för den grundläggande utbildningen anvisas 60 miljoner euro, och för kvalitets- och jämlikhetsprogrammet för småbarnspedagogiken anvisas sammanlagt 80 miljoner euro 2022, när tillägget på 30 miljoner euro i anslutning till regeringens framtidsinvesteringar beaktas. En stödmodell som lämpar sig för småbarnspedagogik utvecklas. För stödet har det reserverats 15 miljoner euro i permanent finansiering från och med 2022.

Inom det fria bildningsarbetet riktas under ramperioden ett tillägg på 5 miljoner euro per år till integrationsutbildning för invandrare.

Genomförandet av utvidgningen av läroplikten och av det avgiftsfria andra stadiet fortsätter. För reformen anvisas 65 miljoner euro 2022, 102 miljoner euro 2023 och 129 miljoner euro från och med 2024. Verksamheten för att stärka elev- och studerandevårdstjänsterna fortsätter.

Som en del av regeringens framtidsinvesteringar anvisas det år 2022 10 miljoner euro för programmet för kvaliteten på och tillgången till gymnasieutbildning.

Reformen av yrkesutbildningen förs vidare. För anställning av lärare och handledare anvisas som en del av regeringens framtidsinvesteringar ytterligare finansiering till ett belopp av 70 miljoner euro för 2022. För en reform som gäller utbildningsersättningen för läroavtalsutbildning anvisas 5 miljoner euro per år under perioden 2022—2024. För att kunna anpassa verksamheten till den ändrade personaldimensioneringen reserveras för utbildningen av nya närvårdare i enlighet med det tidigare beslutet 43 miljoner euro år 2022, 30 miljoner euro år 2023 och 16,5 miljoner euro år 2024.

Med stöd av Jubileumsfonden för Finlands självständighet Sitras donation kapitaliseras universiteten med 67 miljoner euro 2022. Kapitaliseringen genomförs på basis av universitetens medelsanskaffning.

Statsandelssystemet för scenkonsten reformeras. Utöver de tillägg som redan anvisats i enlighet med tidigare beslut anvisas för reformen ytterligare finansiering till ett belopp av 7 miljoner euro från och med 2022.

För kapitaliseringen av en fond som stöder den kreativa sektorn och kulturverksamheten anvisas som en del av regeringens framtidsinvesteringar statlig medfinansiering till ett belopp av 15 miljoner euro 2022, förutsatt att motsvarande finansiering fås från andra källor.

Under ramperioden anvisas sammanlagt 1,9 miljoner euro för projektberedningen och planeringen av Arkitektur- och designmuseet och beredningen och inledandet av museets verksamhet.

Staten bereder sig på att finansiera projektet Europas Kulturhuvudstad 2026 med högst 7 miljoner euro, varav 5 miljoner euro fördelas under ramperioden.

Genomförandet av den idrottspolitiska redogörelsen fortsätter i enlighet med det föregående rambeslutet. För stödjande av verkstadsverksamheten för unga anvisas under ramperioden i enlighet med tidigare beslut ett tillägg på 2 miljoner euro per år. Som en del av regeringens framtidsinvesteringar riktas till en utvidgning av det uppsökande ungdomsarbetet 4,5 miljoner euro 2022.

Som ett led i de omfördelningar som görs utifrån halvtidsöversynen minskas fullmakten för strategisk forskningsfinansiering permanent med 25 miljoner euro jämfört med det föregående rambeslutet och bevillningsfullmakten för Finlands Akademis forskningsprojekt minskas med 10 miljoner euro från och med 2023. En ytterligare faktor som minskar Finlands Akademis bevillningsfullmakt är att kalkylen för avkastningen av penningspelsverksamheten sjunker och den tidsbundna kompensationen upphör 2024. Kompensationen för den minskade avkastningen av penningspelsverksamheten behandlas i avsnitt 5.3.

Jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde

De årliga anslagen under jord- och skogsbruksministeriets huvudtitel varierar mellan 2,5 och 2,7 miljarder euro under ramperioden.

Under ramperioden fortsätter man att genomföra åtgärder enligt regeringsprogrammet. De viktigaste av dem hänför sig till markanvändningssektorns klimatåtgärder, en klimatvänlig livsmedelspolitik, trygghet av den biologiska mångfalden, minskande av belastningen på vattendragen, vattenhushållning samt skydd mot översvämningar.

De omfördelningar av ramutgifterna som man beslutade om vid regeringens halvtidsöversyn minskar anslagsnivån inom jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde med cirka 35 miljoner euro från och med 2023. Besparingarna kommer att riktas till flera olika utgiftsposter. Besparingarna påverkar inte på nivån på jordbrukarstöden.

Europeiska rådet nådde den 21 juli 2020 en överenskommelse om EU:s nästa budgetram för 2021—2027 och om återhämtningsfinansiering, som för Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU) del infaller 2021—2022. Beloppet av finansieringen enligt EU:s budgetram för jordbruket och landsbygden ökar med cirka 157 miljoner euro. Finlands andel av EU:s återhämtningsmedel beräknas uppgå till sammanlagt cirka 208 miljoner euro i löpande priser.

I samband med förhandlingarna om budgetpropositionen för 2020 beslutade regeringen att för finansieringsperioden 2021—2027 reservera sammanlagt 7 788 miljoner euro för den nationella finansieringen av jordbruket och landsbygdsutvecklingen. Av detta belopp är 65 miljoner euro sådan finansiering ur Gårdsbrukets utvecklingsfond som baserar sig på tidigare beslut. Genom de beslut som fattats på EU-nivå och på nationell nivå kan man säkerställa att finansieringsnivån för jordbruket och landsbygdsutvecklingen hålls åtminstone på nuvarande nivå.

Under övergångsperioden 2021—2022 är det möjligt att fortsätta genomföra åtgärder för finansieringsperioden 2014—2020 med anslag för finansieringsperioden 2021—2027. Den förnyade politiken för jordbruket och landsbygdsutvecklingen börjar tillämpas från och med 2023 efter en övergångsperiod. Jord- och skogsbruksministeriet bereder utifrån Finlands nationella behov en s.k. CAP-plan för perioden 2023—2027. Förslaget om de stödordningar som ska tillämpas utarbetas med beaktande av målen för EU:s gemensamma jordbruks- och landsbygdspolitik och prioriteringarna i

regeringsprogrammet samt med hänsyn till att den tillgängliga finansieringen ska fördelas så effektivt och ändamålsenligt som möjligt. På grund av läget i fråga om förberedelserna har EU-anlagen och de nationella anlagen under alla stödmoment i detta skede tekniskt sett budgeterats som ett årligt anslag åren 2023—2025.

På grund av EU:s försenade tidsplan har man i ramarna ännu inte kunnat beakta de faktiska anslagsbehoven under finansieringsperioden 2021–2027 för det operativa program för Finland som delvis finansieras ur Europeiska havs- och fiskerifonden (EHFF). Europaparlamentet och rådet har ännu inte antagit den förordning som gäller Europeiska havs- och fiskerifondens programperiod 2021—2027. Inte heller de olika medlemsstaternas EU-medfinansiering för havs- och fiskerifondens operativa program för åren 2021—2027 har godkänts. I detta skede har det i ramarna tekniskt budgeterats ett anslag som motsvarar nivån under finansieringsperioden 2014—2020.

Genomförandet av redogörelsen om politiken för geografisk information fortsätter och bostadsdatasystemet vidareutvecklas. De strategiska utvecklingsprojekten fokuserar under ramperioden på digitala tjänster.

Kommunikationsministeriets förvaltningsområde

Anslagen för kommunikationsministeriets förvaltningsområde är i genomsnitt 3,25 miljarder euro per år under ramperioden.

Inom trafikledshållningen prioriteras de åtgärder som krävs för att garantera den dagliga framkomligheten i transportnätet och för att bromsa ökningen av det eftersatta underhållet och minska underhållsskulden. Underhållet och utvecklandet av transportnätet ska effektiviseras bland annat genom bättre utnyttjande av information och nya metoder för kartläggning av transportnätets skick samt fullskaligt utnyttjande av informationsmodellering. Planeringen av transportnätet ska utvecklas så att den beaktar digitaliseringens och automatiseringens inverkan på framtidens trafiksystem och trafikvolym.

Kommunikationsministeriets förvaltningsområde betjänar samhället genom att möjliggöra en verksamhetsmiljö för nya digitala tjänster. För digitala tjänster inom transport och kommunikation skapas en fungerande marknadsmiljö så att det uppstår nya affärsmöjligheter och ny export samt fler och mer mångsidiga tjänster. De nya tjänsterna och de nya intäktsmodellerna, automatiseringen av trafiken och de förändrade kundbehoven förutsätter nya flexibla nätlösningar.

Nyttiggörandet av digitaliseringen främjas genom att bestämmelserna görs smidigare och ses över samt genom att det skapas ramar för serviceutveckling och automatisering på trafikområdet.

Det årliga anslaget för basunderhållet av transportinfrastrukturen är under ramperioden i genomsnitt 1,3 miljarder euro. Målet är att bromsa ökningen av det eftersatta underhållet och minska det. Vid dimensioneringen av anslagen för basunderhållet av transportinfrastrukturen har beaktats den tidigareläggning av 50 miljoner euro från 2022 till 2021 som föreslås i den tredje tilläggsbudgeten för 2021. Det årliga anslaget för utveckling av trafikledsnätet är i genomsnitt 344 miljoner euro. I anslaget har beaktats den besparing på 110 miljoner euro som riktas till förvaltningsområdet från och med 2023.

Av stödet till kollektivtrafiken anvisas varje år 20 miljoner euro för klimatåtgärder.

Överföringen till statens televisions- och radiofond är 555,2 miljoner euro per år under ramperioden.

Arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde

Den sammanlagda anslagsnivån under arbets- och näringsministeriets huvudtitel är 3,2 miljarder euro år 2022. Anslagen under huvudtiteln minskar under ramperioden till 3,1 miljarder euro år 2025.

Anslagen för förvaltningen ökar under ramperioden från 815 miljoner euro till 850 miljoner euro. I anslaget för arbets- och näringsbyråernas omkostnader görs ett permanent tillägg på 70 miljoner euro från och med 2023 för verkställandet av en nordisk modell för arbetskraftsservice.

Tjänster som erbjuds unga personer med låg tröskel i syfte att främja psykiskt välbefinnande etableras i Navigatorerna. Etableringen av verksamheten finansieras genom en anslagsöverföring på 2,5 miljoner euro från momentet för offentlig arbetskrafts- och företagsservice till arbets- och näringsbyråernas omkostnader.

Ett flertal justeringar av omkostnader riktas till arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde. För inrättandet av en Work in Finland-organisation i syfte att främja arbetskraftsinvandringen anvisas sammanlagt 2,725 miljoner euro för arbets- och näringsbyråernas och Business Finlands omkostnader 2022 och 2023. Närings-, trafik- och miljöcentralernas omkostnader ökas från och med 2023 med 1 miljon euro för att permanenta arbetsuppgifterna i anslutning till främjandet av invandrares integration och arbetskraftsinvandring. Genom åtgärden påskyndas invandrarnas integration och sysselsättning. För närings-, trafik- och miljöcentralernas omkostnader anvisas från och med 2023 160 000 euro för tilläggsuppgifter som föranleds av en ändring av avfallslagen och som hänför sig till tillsynen över producentansvaret samt rapporteringen.

Som en del av regeringens framtidsinvesteringar görs i Business Finlands omkostnader ett tillägg på 0,5 miljoner euro 2022 för uppgifter i anslutning till beviljande av produktionsincitament för den audiovisuella branschen. I Business Finlands fullmakter att bevilja understöd görs ett tillägg av engångsnatur på 9,5 miljoner euro för produktionsincitamentet.

I Konkurrens- och konsumentverkets omkostnader görs ett tillägg på 0,65 miljoner euro från och med 2023 för genomförandet av EU:s samarbetsförordning. I Patent- och registerstyrelsens omkostnader görs ett tillägg till ett belopp av 2,2—3,2 miljoner euro per år. Tillägget föranleds av täckandet av det underskott som uppstår i kostnadsmotsvarigheten i fråga om föreningsärenden och av en inkomstkompensation som gäller handelsregistrets avgiftsfria informationstjänst. I Säkerhets- och kemikalieverkets omkostnader görs från och med 2022 en permanent överföring på 0,33 miljoner euro för uppgifter för marknadskontroll inom miljöskyddet.

Dessutom anvisas för Energimyndighetens omkostnader ett tillägg på 0,79—1,09 miljoner euro varje år. Av tillägget föranleds 0,69 miljoner euro av de tilläggsuppgifter som ingår i regeringens proposition om effektereserven och genomförande av bestämmelserna om elmarknaden i paketet för ren energi, av en utökad tillsyn över detaljförsäljare av el och naturgas och över datahubbar samt av de ökade registratorsuppgifterna. För genomförandet av bestämmelserna i elmarknadsdirektivet, för finansiering av tjänster för platsinformation i fråga om energinät samt för tjänster för platsinformation i fråga om energinät anvisas 0,1 miljon euro 2022 och 0,4 miljoner euro från och med 2023. Avsikten är el- och naturgasnätsavgifterna ska höjas 2022. Den beräknade ökningen av de influtna inkomsterna är 1,09 miljoner euro.

Anslagen för förnybarhet och koldioxidsnålhet minskar under ramperioden från 1 053 miljoner euro till 809 miljoner euro på grund av bortfall av tillägg av engångsnatur. Fullmakten för stöd för forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet minskas med 23 miljoner euro från och med 2023. Dessutom minskas fullmakten för energistöd med 5 miljoner euro från och med 2023.

Den årliga nivån på förslagsanslaget för produktionsstödet för förnybar energi är cirka 310 miljoner euro 2022—2024 och cirka 291 miljoner euro 2025. Anslagen har utökats med 23,7 miljoner euro 2022, 24,9 miljoner euro 2023—2024 och 7,3 miljoner euro 2025. Tillägget föranleds av att produktionskalkylen för vindkraftverken har justerats uppåt.

Regeringen har beslutat att införa ett stöd för elektrifiering av energiintensiva företag. Stödnivån för elektrifieringsstödet har fastställts till 25 procent och taket till 150 miljoner euro varje år. Investeringar utgör 50 procent av elektrifieringsstödet. För elektrifieringsstödet har det reserverats 87 miljoner euro år 2020, 113 miljoner euro år 2022, 119 miljoner euro år 2023 och 122 miljoner euro år 2024.

Ett bolag med specialuppgifter inrättas för att främja sysselsättningen av partiellt arbetsföra personer. För statsunderstödet för detta reserveras 10 miljoner euro varje år. Ett anslag på 10 miljoner euro reserveras för att stödja anpassningen av torvsektorn till den snabba strukturomvandlingen och stödja en rättvis omställning. Som en del av regeringens framtidsinvesteringar anvisas år 2022 inom ramen för finansieringen av stödet för hållbar tillväxt och livskraft i regionerna sammanlagt 23 miljoner euro för bland annat finansiering av avtalsbaserad verksamhet, och 4 miljoner euro för verksamheten vid kompetenscentret för innovativ upphandling KEINO. Dessutom bereder man sig på plötsliga strukturomvandlingar genom ett anslag på 18 miljoner euro.

I förslagsanslaget för EU:s strukturfonder har det på basis av uppdateringen av medfinansieringssatsen och ändringen av utbetalningstidtabellerna för programperioden 2014—2020 samt de preciserade kalkylerna för programperioden 2021—2027 gjorts tillägg till ett belopp av 36,4 miljoner euro 2022, 198,5 miljoner euro 2023, 116,2 miljoner euro 2024 och 161,1 miljoner euro 2025.

För integration och främjande av arbetskraftsinvandring anvisas det 8,5 miljoner euro år 2022. År 2023 sjunker anslagsnivån till 3,9 miljoner euro, när de tidsbundna tilläggen på 3 miljoner euro för handlednings- och rådgivningstjänsterna för invandrare och för utvidgningen av kommunernas multidisciplinära kompetenscenterverksamhet faller bort. Behandlingen av uppehållstillstånd som beviljas på grund av arbete påskyndas och görs smidigare genom att man utvecklar utlänningslagstiftningen och tillståndsförfarandena.

De årliga anslag som reserverats för statens ersättning för integration är under ramperioden cirka 150 miljoner euro. Jämfört med det föregående rambeslutet är de årliga anslagen cirka 25—30 miljoner euro lägre, vilket bl.a. beror på uppdaterade uppskattningar av antalet asylsökande som får uppehållstillstånd.

Social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde

Under ramperioden sjunker anslagsnivån under social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde från 15,9 miljarder euro till 15,1 miljarder euro. Jämfört med det föregående rambeslutet stiger anslagsnivån med cirka 200 miljoner euro i början av ramperioden, medan den sjunker med cirka 90 miljoner euro i slutet av ramperioden. Anslagsnivån påverkas av konjunkturrelaterade faktorer och av utvecklingsåtgärder.

Beredningen och samordningen av det internationella jämställdhetspriset överfördes från statsrådets kansli till social- och hälsovårdsministeriet från och med 2020. I anslutning till detta har det för åren 2023 och 2025 under omkostnaderna reserverats 0,5 miljoner euro för priset, som delas ut vartannat år, och för förberedelserna för priset.

För att trygga kontinuiteten i tjänsterna inom de nationella elektroniska klientdatasystemen för social- och hälsovården och för att utveckla tjänsterna anvisas under ramperioden ett anslagstillägg på sammanlagt 49,8 miljoner euro. Beloppet omfattar bland annat utveckling av Kanta-tjänsterna och en

översyn av informationsproduktionen samt återbetalning av DigiFinland Oy:s kapital till ett belopp av 15 miljoner euro 2022 och 2023.

För Tillståndsmyndigheten för användning av social- och hälsovårdsdata- och hälsovårdsuppgifter anvisas under ramperioden ett tillägg på sammanlagt 2,8 miljoner euro, genom vilket myndighetens verksamhet och utvecklandet av den tryggas.

I den linjära modellen för den partiella invaliditetspensionen samordnas den partiella invaliditetspensionen och förvärvsinkomsterna så att pensionen gradvis minskar när arbetsinkomsterna överstiger det skyddade beloppet. Den linjära modellen för den partiella invaliditetspensionen föreslås bli införd vid ingången av 2023. Modellen beräknas öka Folkpensionsanstaltens utgifter som finansieras av staten med cirka 8 miljoner euro från och med 2023.

Familjepensionsreformen bedöms träda i kraft vid ingången av 2022. Reformen kommer att öka statens utgifter med 0,3 miljoner euro under ikraftträdandeåret och med 1,0 miljoner euro i slutet av ramperioden.

Familjeledighetsreformen avses träda i kraft den 1 augusti 2022. Reformen uppskattas öka utgifterna inom de offentliga finanserna med cirka 80 miljoner euro på årsnivå. Statens förmånsutgifter beräknas öka med 1 miljon euro det år reformen träder i kraft och med 8,5 miljoner euro i slutet av ramperioden. Verkställigheten av reformen medför dessutom ändringsbehov i Folkpensionsanstaltens förmånssystem, vilket ökar statens andel av kostnaderna för verkställigheten med 2,3 miljoner euro 2022.

För Folkpensionsanstaltens omkostnader anvisas cirka 483 miljoner euro, där bl.a. de ändringar som krävs för genomförandet av den ovannämnda familjeledighetsreformen har beaktats.

På grund av att antalet veteraner minskar kommer det anslag som avsatts för tjänster och förmåner för veteraner att minska från cirka 196 miljoner euro i början av ramperioden till cirka 123 miljoner euro i slutet av ramperioden. I anslagen har man beaktat den reform som trädde i kraft den 1 november 2019, där krigsveteraner gavs rätt till samma tjänster som tillhandahålls i hemmet som krigsinvalider får.

För utveckling av servicestrukturen inom social- och hälsovården har det reserverats ett anslag på 132,9 miljoner euro 2022. Av detta anvisas 3 miljoner euro som ett tillägg till projektet för en fungerande rehabilitering inom social- och hälsovården. Ett av målen för utvecklingsprojekten är exempelvis att förbättra tillgängligheten. Utvecklingsprojekten gäller bland annat

- Tryggande av tillgången till basservice
- Bättre hemvård och närståendevård för äldre
- Beredning av en nationell tvärssektoriell strategi för psykisk hälsa
- Utvecklande av familjetjänsterna
- Utvecklande av rehabiliteringen.

För finansieringen av tillväxtstrategin inom hälso- och sjukvården har det reserverats 1,5 miljoner euro 2022. För programmet för utveckling av barn- och familjetjänsterna anvisas ett anslag på 15 miljoner euro och för vård av mödrar med missbruksproblem ett anslag på 3 miljoner euro 2022.

Projektet Ta hand om bonden, som stöder lantbruksföretagare så att de orkar med sitt arbete, fortsätter fram till 2022, då det för projektet anvisas ett anslag på 2 miljoner euro.

För anskaffning av vaccin mot covid-19 har det reserverats 50 miljoner euro 2022 och 35 miljoner euro 2023.

Kompensationen för den minskade avkastningen av penningsspelets verksamheten behandlas i avsnitt 5.3.

Åtgärdernas inverkan på kommunernas och välfärdsområdenas ekonomi

Från och med 2023 överförs finansieringen av social- och hälsovården till ett nytt moment 28.89.31 Finansiering av social- och hälsovården och räddningsväsendet inom välfärdsområdena och HUS-sammanslutningen.

Statsbidragen till kommuner och samkommuner är under social- och hälsovårdsministeriets huvudtitel cirka 720 miljoner euro år 2022 och sjunker till något över 463 miljoner euro före utgången av ramperioden.

Välfärdsområdenas verksamhet och ekonomi behandlas som en helhet i avsnitt 6. Välfärdsområdenas ekonomi. Frågor som gäller den basservice som ska tillhandahållas av kommunerna och finansieringen av basservicen behandlas som en helhet i avsnitt 7. Den kommunala ekonomin.

Miljöministeriets förvaltningsområde

Den totala anslagsnivån under miljöministeriets huvudtitel sjunker under ramperioden från 253 miljoner euro till 209 miljoner euro. Till miljöministeriets förvaltningsområde hör utöver anslagen i statens budgetekonomi också anslagen för Statens bostadsfond och oljeskyddsfonden, som är fonder utanför budgeten.

Det finns beredskap att ur Statens bostadsfond åren 2022—2023 reservera högst 25 miljoner euro per år för kommunalteknikbidrag i anslutning till avtalen om markanvändning, boende och trafik (MBT-avtalen) och högst 39 miljoner euro per år för startbidrag för det statligt understödda byggandet av bostäder. Genom investeringsunderstöd för grupper med särskilda behov stöder man ett större utbud av bostäder för de svagaste grupperna med totalt 90 miljoner euro per år med medel ur Statens bostadsfond.

Möjligheterna för äldre att bo hemma, undersökningar av byggnaders skick och installation av hissar i efterhand stöds med reparationsunderstöd, för vilka det ur Statens bostadsfond och statsbudgeten reserveras sammanlagt 36,5 miljoner euro 2022 och 20,95 miljoner euro under perioden 2023—2025. Från och med 2024 finansieras reparationsunderstöden i sin helhet genom budgeten. För understöd för vård av byggnadsarvet reserveras 1,7 miljoner euro per år under ramperioden. Förortsprogrammet finansieras 2022 med 8 miljoner euro ur Statens bostadsfond. För energiunderstöd till husbolag används 40 miljoner euro 2022. Ombyggnad av statsunderstödda ARA-bostäder så att de ska lämpa sig bättre för äldre personer understöds med 10 miljoner euro 2022. Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet anvisas ett årligt tilläggsanslag på 0,175 miljoner euro för de ytterligare skyldigheter som följer av bostadsrättslagstiftningen.

För genomförande av det strategiska program för främjande av cirkulär ekonomi som är under beredning reserveras i enlighet med ett tidigare beslut sammanlagt 1,8 miljoner euro inom miljöministeriets förvaltningsområde åren 2022 och 2023. Med anslaget genomförs utvecklingsarbete och projekt som främjar cirkulär ekonomi. Ur budgeten överförs 2022 och 2023 4 miljoner euro per år till Oljeskyddsfonden för finansieringen av räddningsverkens lagstadgade skyldigheter. För verkställigheten av avfallslagen och fullgörandet av tillsyns-, rapporterings- och uppföljningsskyldigheter enligt EU-lagstiftningen reserveras varje år 0,32 miljoner euro för Finlands miljöcentral och 0,24 miljoner euro för Säkerhets- och kemikalieverket.

För organisationsunderstöd anvisas årligen 2,13 miljoner euro. Inom ramen för skyddet av Östersjön och vattendragen fortsätter genomförandet av åtgärdsprogrammen för vatten- och havsvård och programmet för återvinning av näringsämnen. Dessutom riktas fortfarande resurser till att minska belastningen av näringsämnen och skadliga ämnen och till åtgärder för att skydda grundvattnen. För genomförandet av programmet för effektiviserat vattenskydd som inleddes 2019 reserveras sammanlagt 30 miljoner euro 2022 och 2023. Enligt regeringsprogrammet ska Finland uppnå målen i FN:s konvention om biologisk mångfald, dvs. stoppa förlusten av biologisk mångfald. Därför har man beslutat att betydligt öka finansieringen av naturvården under regeringsperioden. Ökningen inom miljöministeriets förvaltningsområde är under ramperioden cirka 51 miljoner euro per år jämfört med det tekniska rambeslutet våren 2019.

5.3.2. Statens gemensamma informationssystemprojekt och förvaltning

Viktiga informationssystemprojekt

I ramen har det reserverats cirka 43 miljoner euro 2022 och cirka 10 miljoner euro åren 2023—2025 för viktiga informationssystem- och informationsförvaltningsprojekt samt andra produktivetsprojekt inom de olika förvaltningsområdena.

Viktiga informationssystemprojekt som pågår för närvarande är projektet för utveckling och digitalisering av statsunderstödsverksamheten, informationssystemet för Rättsregistercentralens myndighetsverksamhet, förvaltnings- och specialdomstolarnas samt Åklagarmyndighetens och de allmänna domstolarnas system för verksamhetsstyrning och dokumenthantering samt förnyandet av befolkningsdatasystemet vid Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. Förvaltningsområdesspecifika projekt och riktlinjer behandlas mer ingående i avsnitt 5.3.1 och helheter i anslutning till social- och hälsovårdsreformen behandlas i avsnitt 6.

För att den planerade finansieringen ska tas in i de årliga budgetarna krävs det att projektplanerna är tillräckligt exakta bland annat i fråga om de kostnader som kommer att uppstå eller falla bort, projektets genomförbarhet och finansieringen av den löpande servicen. I de projekt där det krävs finansministeriets utlåtande enligt lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen (906/2019) och statsrådets förordning (1301/2019) får utlåtandet inte innehålla ställningstaganden som hindrar eller avsevärt fördröjer projektets framskridande. Finansministeriet gör upp samarbetsavtal med respektive ministerium om de projekt som ska finansieras. Finansministeriet förutsätter i regel att statens gemensamma projektportfölj utnyttjas vid uppföljningen av projekten.

Regeringsprogrammets digitaliseringsprojekt, såsom utvecklandet av den digitala identiteten och ett elektroniskt identifieringssystem, fortsätter under ramperioden. I ramen har det dessutom för åren 2023—2025 reserverats sammanlagt cirka 55 miljoner euro för utveckling och stegvis införande av en ny lösning för kommunikationstjänster som ska ersätta den nuvarande myndighetsradionättjänsten VIRVE, samt för åren 2022—2025 8 miljoner euro per år för elektronisk autentisering.

Ekonomi- och personalförvaltning

Statens ekonomi- och personalförvaltning görs mer produktiv genom att man fortsätter att på frivillig basis koncentrera uppgifter till Servicecentret för statens ekonomi- och personalförvaltning (nedan Servicecentret) och genom att man utvecklar arbetssätten och de för statsförvaltningen gemensamma datasystemen för ekonomi- och personalförvaltning. Ministerierna, ämbetsverken och inrättningarna fortsätter att genomföra ändringar som stöder produktivetsutvecklingen inom ekonomi- och personalförvaltningen och en utökad användning av de tjänster som Servicecentret erbjuder.

Ekonomi- och personalförvaltningens rutiner effektiviseras genom att ny service införs och genom automatisering av befintliga tjänster vid Servicecentret. Utvecklandet av produktionsprocesserna och automatiseringen fortsätter bl.a. genom att användningen av robotiserad processautomatisering utvidgas. Nyttan med Handi-lösningen (elektronisk beställning och fakturabehandling) som införts inom samtliga statliga ämbetsverk och inrättningar realiserar genom en effektivisering av processen från beställning till betalning. Ämbetsverken och Servicecentret fortsätter att utveckla statens personalförvaltning. Målet är en effektivisering av statens HR-funktioner med 304 årsverken före 2029 (målsättning i planen för de offentliga finanserna). Servicecentret vidareutvecklar tillgängligheten och funktionerna i informationssystemet Kieku och skapar beredskap för en höjning av nivån enligt färdplanen för utveckling av Servicecentret. Under ramperioden genomförs i informationssystemet Kieku en omfattande och nödvändig teknisk reform (av SAP-systemet). Kieku-systemet förnyas i enlighet med utvecklingsplanen för systemarkitektur.

Utveckling av statens upphandling

Inom ramen för programmet för verkningsfull offentlig upphandling har det utarbetats en nationell strategi för offentlig upphandling som styr utvecklandet av statens upphandling. Utvecklingsåtgärderna riktas i större utsträckning än tidigare till att täcka all upphandling inom den offentliga sektorn. Ministerierna utarbetar för sina förvaltningsområden en handlingsplan för hur strategins mål ska främjas vid upphandlingen inom hela förvaltningsområdet. Upphandlingarna inkluderas också i ämbetsverkens resultatstyrning.

Hansel Ab, Valtori och Senatfastigheter tar in målen för den nationella upphandlingsstrategin i de centraliserade upphandlingarna och ramavtalen.

Projekthelheten Samarbete inom tjänster och lokaler

Statens regionala närvaro, förnyandet av service- och lokalnätet, multilokalt arbete och lokalstrategin främjas i linje med målen i regeringsprogrammet som en samlad strategisk projekthelhet. Reformerna bidrar till att verkställa strategin för den offentliga förvaltningen och den lagstiftning som gäller regional närvaro. De bärande principerna i reformen av service- och lokalnätet är bl.a. att digitala kanaler prioriteras där det är möjligt, olika myndigheters tjänster slås samman i enhetliga servicehelheter i samarbete med kommunerna, utbudet av tjänster organiseras mer flexibelt med hänsyn till tid och plats så att det motsvarar det verkliga kundbehovet samt att man stärker möjligheterna att arbeta på ett flexibelt och mångsidigt sätt bl.a. genom att man ökar antalet gemensamma lokaler för distansarbete på olika håll i Finland. Syftet med ändringarna är att förbättra tillgången till tjänster och tjänsternas tillgänglighet så att medborgarnas grundläggande och språkliga rättigheter tryggas. För att utnyttja de nya verksamhetssätt som uppkommit till följd av coronapandemin fattar statsrådet i början av 2022 ett principbeslut om regional närvaro och multilokalitet.

Man utreder möjligheten att finansiera projekten inom strategin för offentlig upphandling, service- och lokalnätet och strategin för den offentliga förvaltningen bl.a. med anslag under momentet för främjande av produktiviten, i enlighet med vad som avtalas särskilt.

Statens investeringar i lokaler

I statens lokaler eftersträvas nolltolerans i fråga om problem i anknytning till inomhusförhållandena. I Senatfastigheters investeringar ligger fokus särskilt på satsningar på inomhusförhållanden. Möjligheter till sam användning av lokaler och bland annat statens mål i fråga om klimatneutralitet stöds genom att statens fastighets- och lokalstrategier uppdateras 2021. Vid översynen av lokalstrategin beaktas också konsekvenserna av ökat distansarbete. Senatfastigheters självkostnadsbaserade hyressystem utvidgas under ramperioden till ämbetsverksnivå så att kostnaderna och hyrorna för ämbetsverkens lokaler bättre än för närvarande motsvarar varandra.

Det program för effektivisering av statsförvaltningens användning av lokaler som man beslutade om under den föregående regeringsperioden fortsätter enligt planerna fram till 2029, med målet att uppnå en total besparing på 150 miljoner euro. Faktorer som höjer nivån för investeringarna i lokaler under ramperioden är flera stora ombyggnads- och nybyggnadsprojekt, exempelvis byggande som krävs för anskaffningen av nya multirollflygplan, Skyddspolisens nya byggnad samt reparationerna av polishus.

Digitaliseringens och produktivitetens inverkan på statsförvaltningens omkostnader

Mot bakgrund av digitaliseringen av statens verksamhet och produktivitetsutvecklingen minskas statens samtliga omkostnader med 0,5 procent per år från och med 2020 med utgångspunkt i omkostnaderna för varje förvaltningsområde, minskade med utgifterna för lokaler. För justitieministeriets, inrikesministeriets och försvarsministeriets förvaltningsområden samt för Tullens omkostnader gäller ett minskningsmål på 0,3 procent. Minskningen av statens omkostnader ökar från 18 miljoner euro år 2020 till 73 miljoner euro år 2023. Minskningarna fortsätter inte efter 2023.

Övriga besparingar i förvaltningsutgifterna

Som en del av lösningarna i samband med halvtidsöversynen görs det besparingar i reseutgifter och utgifter för kontorslokaler inom alla förvaltningsområden. Besparingen i reseutgifterna är 20 miljoner euro per år under perioden 2023—2025 och besparingen i kontorslokaler 10 miljoner euro per år under perioden 2023—2025. De ovannämnda sparhelheterna behandlas mer ingående i avsnitt 5.3.

5.4. Inkomsterna inom budgetekonomin

År 2022 förväntas inkomsterna inom budgetekonomin uppgå till 56,2 miljarder euro. Skatteinkomsternas andel av de ordinarie inkomsterna inom budgetekonomin stiger till 90 procent i slutet av ramperioden. Prognosen för skatteinkomsterna baserar sig på en bedömning av den totalekonomiska utvecklingen på medellång sikt. Den långsammare ekonomiska tillväxten mot slutet av ramperioden syns också i skatteinkomsterna. Ökningen av skatteinkomsterna är snabbast i början av granskningsperioden men ligger vid endast drygt två procent i slutet av ramperioden. I inkomstposterna har man beaktat de ändringar i beskattningsgrunderna som det beslutades om i regeringsprogrammet. Inrättandet av välfärdsområdena 2023 ökar de ordinarie inkomsterna inom budgetekonomin liksom också skatteinkomsterna. Utan effekterna av reformen skulle statens skatteinkomster öka 2021—2025 med i genomsnitt 2,7 procent per år.

Ändringar i beskattningsgrunderna

En stor del av de skattepolitiska åtgärder som lades fram i statsminister Marins regeringsprogram genomfördes redan under de första åren av valperioden. Till exempel ändringarna i den indirekta beskattningen genomfördes i huvudsak redan före ingången av den ramperiod som nu pågår. En del av åtgärderna genomförs stegvis under regeringsperioden.

Den mest betydande ändring i beskattningsgrunderna som påverkar skatteintäkterna under ramperioden är den landskaps- och vårdreform som träder i kraft 2023. I samband med reformen överförs organiseringsansvaret i fråga om social- och hälsovårdstjänsterna och räddningsväsendet från kommunerna till välfärdsområdena och det anknytande finansieringsansvaret från kommunerna till staten. Kommunernas inkomster minskas analogt med de överförda kostnaderna genom att statsandelarna, kommunernas andel av intäkterna från samfundsskatten samt kommunalskatten sänks. Statens andel av intäkterna från samfundsskatten ökar och statens beskattning av förvärvsinkomster stramas åt i motsvarande grad som kommunalskatten sänks. Sammantaget överförs enligt nuvarande uppskattning på årsnivå cirka 14,2 miljarder euro i skatteinkomster från kommunerna till staten. Lättnaden i det förfarande som gäller betalningsarrangemang vid beskattningen överför skatteintäkter

från 2020 och 2021 till 2022 och 2023. Åtgärden bedöms öka statens skatteintäkter med sammanlagt cirka 305 miljoner euro 2022 och cirka 90 miljoner euro 2023.

Tabellen nedan innehåller en uppskattning av den effekt de viktigaste ändringarna i beskattningsgrunderna har på statens skatteinkomster på årsnivå. Hur ändringarna i beskattningsgrunderna påverkar respektive års enligt kontantprincipen bokförda skatteintäkt beror på den exakta tidsplanen för när ändringarna träder i kraft och på beloppet av de eftersläpande intäkterna. Effekten av ändringarna på kassainflödet i statens inkomster blir således under ikraftträdandeåret mindre än den årsvisa beräkningen. I enlighet med regeringsprogrammet kommer kommunerna att kompenseras för den effekt de av regeringen genomförda ändringarna i beskattningsgrunderna har på skatteintäkterna.

Tabell 7. Effekten på statens skatteintäkter på årsnivå till följd av de viktigaste ändringarna i beskattningsgrunderna och av lättningen i betalningsarrangemangen (mn euro)

	2022	2023	2024	2025
Indexjustering i beskattningen av förvärvsinkomster	-223	-450	-450	-450
Utökat hushållsavdrag för dem som frångår oljeuppvärmning	-6	-1		
Utökade anställningsförmåner inom trafiken ¹	-6,5	-10	-11,5	-15,5
Social- och hälsovårdsreformens inverkan på intäkterna från skatten på förvärvs- och kapitalinkomster		13 225		
Social - och hälsovårdsreformens inverkan på intäkterna från samfundsskatten		690		
Höjda avskrivningar på lösa anläggningstillgångar 2020—2023	6	16	283	-36
Höjningar av de små gränserna för engångsavskrivningar och utgiftsrester	9	5		
Höjning av tobaksaccisen (tekniskt antagande)	50	50		
Överföring av gruvdriften till elskatteklass I (tekniskt antagande)	10			
Slopande av skattesubventionen för paraffinisk dieselolja	44	43		
Överföring av värmepumpar och datorhallar som genererar värme till fjärrvärmenätet till elskatteklass II	-7			
Överföring av återvinningsindustrin till elskatteklass II	-2			
Utvidgning av den skattefria användningen av torv till alla anläggningar samt höjning av gränsen för skattefrihet ²	-7			
Sänkning av lotteriskatten (2022—2023)	-89		89	
Effekterna av lättningen i betalningsarrangemangen på intäkterna	305	90		

¹⁾ Inkluderar tidigare fattade beslut

²⁾ Åtgärden minskar anslagen för energiskatteåterbäringar med 1 miljon euro. Nettoeffekten är därmed -6 miljoner euro.

Utvecklingen av skatteinkomsterna 2022—2025

Skatteunderlaget för **skatten på förvärvs- och kapitalinkomster** bedöms som en följd av coronavirusläget ha ökat med mindre än en procent. Skatteunderlaget beräknas öka med 2,8 procent 2021 och från och med 2022 med i genomsnitt 2,9 procent per år under ramperioden. Ökningen i skatteunderlaget avtar mot slutet av ramperioden. Löneinkomsterna beräknas öka med 3,0 procent 2021 och 3,7 procent 2022, varefter ökningen av löneinkomsterna avtar något varje år och uppskattas vara 2,7 procent 2025. Pensionsinkomsterna ökar under ramperioden något snabbare än löneinkomsterna när antalet pensionärer ökar och pensionssystemet mognar. Kapitalinkomsterna uppskattas öka med 7,5

procent 2021 och från och med 2022 med i genomsnitt 2,8 procent per år under ramperioden. I det uppskattade inflödet av förvärvs- och kapitalinkomstskatter har skrivningarna i regeringsprogrammet för statsminister Marins regering beaktats, inklusive en skattereform 2023 i samband med social- och hälsovårdsreformen och andra kända ändringar i beskattningsgrunderna. I skatteintäktskalkylerna för 2024—2025 ingår som ett tekniskt antagande en indexjustering av beskattningsgrunderna för förvärvsinkomster. Vid halvtidsöversynen beslutade regeringen att sänka beskattningsvärdet för utsläppssnåla tjänstebilar med 85 euro per månad för perioden 2022—2025. Regeringen beslutade också att 2022—2027 höja hushållsavdraget för dem som frångår oljeuppvärmning.

De totala intäkterna från **samfundsskatten** enligt debitering beräknas öka åren 2022—2025, i huvudsak på motsvarande sätt som rörelseöverskottet enligt nationalräkenskaperna, med i genomsnitt 4,7 procent per år. I det uppskattade inflödet av samfundsskatter har skrivningarna i regeringsprogrammet för statsminister Marins regering beaktats, inklusive en skattereform 2023 i samband med social- och hälsovårdsreformen och andra kända ändringar i beskattningsgrunderna. Intäkterna från samfundsskatten sjunker under ramperioden på grund av det extra avdrag för forsknings- och utvecklingsverksamhet som gäller skatteåren 2021—2025. I mitten av ramperioden ökar skatteintäkterna till följd av att tidsbegränsningen i fråga om de höjda avskrivningarna på lösa anläggningstillgångar som gäller 2020—2023 upphör. Effekterna av en ändring som grundar sig på direktivet om beskattning av gränsöverskridande omvända hybridarrangemang och som träder i kraft 2022 bedöms i detta skede bli små. Förändringar i konjunkturutvecklingen kan medföra betydande förändringar i intäkterna från samfundsskatten.

Intäkterna från **mervärdesskatten** beräknas 2022—2025 öka med i genomsnitt 2,6 procent. Intäkterna från mervärdesskatten ökar med uppskattningsvis 3,7 procent 2022. Därefter förutspås skatteintäkterna öka med ca 1—3 procent per år. Tillväxtprognosen för intäkterna från mervärdesskatten baserar sig främst på utvecklingen i fråga om privathushållens konsumtionsutgifter. De lättnader i betalningsarrangemangen som gällde skatter som förfallit till betalning 2020 och 2021 beräknas öka statens inflöde av mervärdesskatteintäkter med 277 miljoner euro 2022 och 78 miljoner euro 2023.

Intäkterna från **punktskatter** beräknas 2022—2025 i sin helhet öka med i genomsnitt 1,1 procent per år. Ökningen av skatteintäkterna förklaras av en engångsminskning av skatteintäkterna 2021 som en följd av en senareläggning av förfallodagen för betalning av skatt. Utan senareläggningen av förfallodagen beräknas intäkterna från punktskatterna sjunka med i genomsnitt 0,9 procent per år. Höjningarna av tobaksaccisen och slopande av skattesubventionen på paraffinerad diesel höjer intäkterna från punktskatter under ramperioden. Intäkterna från punktskatter sjunker på grund av den minskade förbrukningen av skattepliktiga bränslen och på grund av att andelen lindrigare beskattade biodrivmedel ökat till följd av distributionsskyldigheten för biodrivmedel. Att återvinningsindustrin flyttas till elskatteklass II och den skattefria användningen av torv utvidgas till att omfatta alla anläggningar samt att gränsen för skattefrihet höjs minskar i någon mån energiskatteintäkterna från ingången av 2022.

Intäkterna från **bilskatten** beräknas minska med i genomsnitt 2,8 procent per år. Under ramperioden förväntas försäljningen av nya personbilar återhämta sig från den låga nivån 2020 så att det i slutet av granskningsperioden säljs 119 000 nya bilar. Intäkterna från bilskatten minskar framför allt på grund av den förväntade ökningen av försäljningsandelen för elbilar och laddhybrider under ramperioden. Beloppet av bilskatten beror på fordonets allmänna detaljhandelsvärde och på koldioxidutsläppsvärdet. Den ökade försäljningsandelen för bilar med låga utsläpp sänker således den genomsnittliga bilskatten.

I fordonsskatten ingår en grundskatt som tas ut på basis av koldioxidutsläpp samt en drivkraftsskatt som tas ut för andra än bensindrivna person- och paketbilar samt lastbilar. Intäkterna från fordonsskatten

beräknas minska med i genomsnitt 1,6 procent per år, till stor del på grund av en minskning av det genomsnittliga koldioxidutsläppsvärdet för bilbeståndet.

Lotteriskatt inflyter i huvudsak från lotterier som anordnas med ensamrätt. Den minskade intäktsföringen av avkastningen av penningsspelsverksamheten kompenseras till förmånstagarna genom en sänkning av lotteriskatten som genomförs 2022 och 2023. Till följd av detta beräknas det inflyta lotteriskatt till ett belopp av 66—70 miljoner euro per år under dessa år och till ett belopp av cirka 150 miljoner euro per år i slutet av ramperioden.

Övriga inkomster inom budgetekonomin

Utvecklingen av statens inkomster av blandad natur försvagas av att intäktsföringen från penningsspelsverksamheten minskar till följd av Veikkaus Ab:s minskade marknadsandel och åtgärderna för att förhindra problemspelande. I slutet av granskningsperioden kommer inkomsterna från penningsspelsverksamheten att vara cirka 300 miljoner euro mindre jämfört med den tidigare nivån. Inkomsterna från EU ökar beloppet av inkomster av blandad natur. Ur EU:s återhämtningsinstrument antas det under ramperioden inflyta inkomster till ett belopp av i genomsnitt närmare 0,4 miljarder euro 2022—2025, dvs. sammanlagt 1,5 miljarder euro.

Inkomstposten för utdelning beräknas vara något över en miljard euro varje år. Statens upplåningsbehov minskas 2022—2023 genom försäljning av statens egendom till ett belopp av 400 miljoner euro per år. Utöver detta finansieras framtidsinvesteringarna i enlighet med regeringsprogrammet med inkomster av försäljning av aktier. Behovet av intäktsföringar från framtidsinvesteringar uppgår till sammanlagt 2,0 miljarder euro och beloppet fördelas jämnt på åren 2021—2022.

Tabell 8. Finansministeriets uppskattning av ordinarie inkomster inom budgetekonomin 2021—2025, md euro

	2021	2022	2023	2024	2025	2022—2025 genomsnittlig förändring per år, %
budgeterad						
Skatteinkomster sammanlagt	45,3	47,2	60,5	63,0	64,7	9,3
— skatt på förvärvs- och kapitalinkomster	9,9	10,2	22,4	24,0	24,9	25,8
— samfundsskatt	3,4	3,9	4,5	5,0	5,2	12,7
— mervärdesskatt	20,2	20,9	21,2	21,7	22,3	2,5
— punktskatter	6,9	7,4	7,4	7,3	7,2	1,1
— övriga skatteinkomster	4,9	4,9	5,0	5,1	5,2	0,5
Inkomster av blandad natur	5,8	6,0	6,1	6,1	6,1	1,4
Ränteinkomster, inkomster av försäljning av aktier och intäktsföring av vinst	2,7	2,7	1,7	1,3	1,3	-16,7
— Utdelningsinkomster och inkomster av försäljning av aktier	2,4	2,4	1,4	1,0	1,0	-19,3
Inkomster sammanlagt¹	53,9	56,2	68,4	70,6	72,3	7,6

¹⁾ Inkluderar även återbetalningar av lån som staten beviljat.

5.5. Balans och statsskuld inom statens budgetekonomi

Balans och statsskuld inom statens budgetekonomi

Statens budgetekonomi beräknas uppvisa ett underskott på 7,6 miljarder euro 2022, vilket är 4,4 miljarder euro mindre än 2021 (inklusive den andra tilläggsbudgetpropositionen). År 2022 minskar de utgifter som föranleds av coronavirussituationen och skatteinkomsterna återhämtar sig med ett belopp på cirka 1,9 miljarder euro. Dessa faktorer förbättrar balansen i de offentliga finanserna jämfört med året innan. Ramperiodens underskott är som störst 2023, då det är 8,9 miljarder euro.

Social- och hälsovårdsreformen ändrar de offentliga utgifternas struktur så att utgifterna inom statens budgetekonomi ökar betydligt från och med 2023. Finansieringen av välfärdsområdena består av överföringar från den statliga finansieringen till kommunerna och kommunernas skatteinkomster. På grund av eftersläpningen i redovisningen av skatteinkomsterna syns konsekvenserna av ändringen av beskattningsgrunden inte fullt ut under det år då reformen träder i kraft, dvs. 2023, och detta ökar tillfälligt underskottet i budgetekonomin 2023. Det beräknade underskottet 2023 exklusive effekten av social- och hälsovårdsreformen är cirka 7,6 miljarder euro.

Åren 2022—2025 är underskottet i budgetekonomin i genomsnitt 7,6 miljarder euro, medan det i det föregående rambeslutet var i genomsnitt 7,3 miljarder euro. Jämfört med det föregående rambeslutet är underskottet i genomsnitt 0,3 miljarder euro större per år, bland annat till följd av den ovannämnda social- och hälsovårdsreformen.

Statsskulden uppskattas 2022 uppgå till cirka 145 miljarder euro, vilket är cirka 56 % i förhållande till bruttonationalprodukten. Statsskulden beräknas öka med i genomsnitt 7,6 miljarder euro eller 5,2 procent per år under ramperioden. År 2025 beräknas statsskulden uppgå till cirka 167 miljarder euro, vilket är cirka 59 % i förhållande till bruttonationalprodukten.

Utvecklingen av statsfinansernas och hela den offentliga ekonomins underskott och skulder granskas ur nationalräkenskapernas perspektiv i avsnitt 3.2.

Tabell 9. Finansministeriets uppskattning av budgetekonomins balans 2021—2025, md euro, gängse priser

	Budget + andra tilläggs- budgetprop. 2021	2022	2023	2024	2025
Budgetekonomins uppskattade inkomster sammanlagt ¹	53,9	56,2	68,4	70,6	72,3
Budgetekonomins uppskattade utgifter sammanlagt, gängse priser ²	65,9	63,8	77,3	77,7	79,0
Uppskattning av budgetekonomins balans	-12,0	-7,6	-8,9	-7,1	-6,7
Statsskulden i förhållande till BNP, %	55	56	57½	58	59

¹⁾ Inkluderar även återbetalningar av lån som staten beviljat.

²⁾ Utgifterna har omräknats till gängse priser med hjälp av finansministeriets prisindexprognos, som ger en riktgivande uppskattning av prisutvecklingen under ramperioden.

5.6. Statliga fonder utanför statsbudgeten

Staten i nationalräkenskaperna

Till statssektorn hör enligt nationalräkenskaperna förutom den egentliga statsbudgeten de statliga fonder som står utanför budgetekonomin (exkl. Statens pensionsfond, som i nationalräkenskaperna inräknas i arbetspensionsinrättningssektorn), universiteten, universitetsfastighetsbolagen, Business Finland Oy, Business Finland Venture Capital Oy, DigiFinland Oy, FinnHEMS Oy, Fintraffic Sjötrafikledning Ab, Fintraffic Järnväg Oy, Fintraffic Väg Ab, Gasonia Oy, Governia Oy, Hansel Ab, HAUS Kehittämiskeskus Oy, Klimatfonden Ab, Leijona Catering Oy, Trafikstyrningsbolag Fintraffic Ab, Maakuntien tilakeskus Oy, Nordiska Järnvägar Ab, Senatfastigheter, Solidium Oy, Suomen kaasuverkko Oy, Suomen Malmijalostus Oy, Finlands Industriinvestering Ab, Tapio Ab, Teknologiska forskningscentralen VTT Ab, Arbetshälsoinstitutet och Rundradion Ab.

I nationalräkenskaperna har staten tio fonder som står utanför budgeten. Statliga fonder är Statens bostadsfond, Gårdsbrukets utvecklingsfond, Statens kärnavfallshanteringsfond, Försörjningsberedskapsfonden, Statsgarantifonden, Stabilitetsfonden, Statens televisions- och radiofond, Interventionsfonden för jordbruket, Brandskyddsfonden och Oljeskyddsfonden.

Universitetens totalfinansiering består av de anslag som beviljas universiteten i statsbudgeten och av kompletterande finansiering som innefattar bland annat inkomster av avgiftsbelagd verksamhet, donationer och sponsorfinansiering.

Den statliga finansieringen av Rundradion Ab har sedan ingången av 2013 grundat sig på med rundradioskatten täckta anslagsöverföringar till Statens televisions- och radiofond och vidare till Rundradion Ab. Anslaget utanför ramen ligger under ramperioden 2022—2025 på nivån 555 miljoner euro.

Statens placeringsbolag Solidium Oy är ett aktiebolag som i sin helhet ägs av finska staten och vars uppgift är att stärka och stabilisera det inhemska ägandet i nationellt sett viktiga företag. I bolagets aktieportfölj ingår tolv börsnoterade bolag i vilka Solidium är minoritetsägare. Solidiums styrelse fattar självständigt beslut om investeringar utgående från de analyser och förslag som ledningen berett. Avkastningen på Solidiums aktieinnehav var 5,6 procent under kalenderåret 2020. År 2020 intäktförde Solidium inga medel till staten. Värdet på Solidium Oy:s innehav var 7,8 miljarder euro vid fjolårets slut.

Statens utvecklingsbolag Vake Oy, som grundades 2016, omvandlades i slutet av 2020 till Klimatfonden Ab, vars verksamhet fokuserar på att bekämpa klimatförändringen, påskynda minskningen av koldioxidutsläpp inom industrin och främja digitaliseringen.

SoteDigi Oy och Maakuntien ICT-palvelukeskus Oy gick samman och blev DigiFinland hösten 2020. Det rör sig om ett bolag som sköter statliga specialuppgifter som utvecklar riksomfattande klient- och patientdatasystem och andra digitala lösningar inom social- och hälsovården.

För statens ägarpolitik ansvarar i övrigt avdelningen för ägarstyrning vid statsrådets kansli, på vars ansvar ägarstyrningen i de bolag som idkar kommersiell verksamhet ankommer. Avdelningen ansvarar dessutom för att bereda de allmänna riktlinjerna för statens ägarpolitik och ägarstyrningspraxis och att samordna ministeriernas samarbete i fråga om ägarstyrningen.

Fondekonomin utanför statsbudgeten

De pensionsavgifter som Statens pensionsfond samlar in utgör en av de mest betydande inkomstposterna för fonderna. I övriga inkomster av skattenatur ingår de försörjningsberedskapsavgifter som tas ut i samband med punktbeskattningen av bland annat energiprodukter och elström samt de avgifter som Stabilitetsfonden tar ut hos bankerna. Inkomsterna och utgifterna av skattenatur sjunker i slutet av ramperioden när den resolutionsfond som ingår i Stabilitetsfonden år 2024 uppnår den målnivå som uppställts för den, varför den stabilitetsavgift som tas ut av bankerna utgår.

Överföringarna till statsbudgeten hänför sig närmast till finansieringen av pensionsutgifter. Av de pensioner som betalas täcks 40 procent genom en intäktsföring från statens fond. Största delen av de lån som fonderna beviljar och av de inkomster som kommer från återbetalningen av dessa lån hänför sig till Kärnavfallshanteringsfondens verksamhet. Avfallshanteringsskyldiga har rätt att för viss tid få lån mot tryggnad säkerheter. Bostadsfonden har inte längre beviljat nya lån efter 2007, och därför fortsätter minskningen i återbetalningen av lån som fonden beviljat. Utan finansoperationer skulle det finansiella saldot för fonderna utanför budgeten på medellång sikt uppvisa ett svagt underskott.

Åren 2022—2023 överförs 4 miljoner euro per år från statsbudgeten till Oljeskyddsfonden för att täcka kostnader som orsakas av oljebekämpningsverksamheten och eventuella oljeskador. Sedan Oljeskyddsfondens kapitalgräns överskreds har man slutat ta ut oljeskyddsavgifter. Fondens lagstadgade skyldigheter täcks tillfälligt med en överföring inom ramen för statsbudgeten. I Statsgarantifondens prognostiserande finansieringsanalys har man förberett sig på att åren 2022 och 2023 täcka det eventuella förlustbringande separata resultatet av Finnvera Abp:s exportgaranti- och specialfinansieringsverksamhet. Risknivån för Finnvera Abp:s exportgaranti- och specialborgensstock har stigit till följd av coronaviruspandemin.

Tabell 10. Statliga fonder utanför budgeten, mn euro

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Skatter och inkomster av skattenatur						
sammanlagt	408	469	469	470	190	63
Inkomster av blandad natur	185	107	89	79	68	60
Pensionsavgifter	1500	1 506	1 530	1 524	1 530	1 553
Ränteinkomster och intäktsföring av vinst	707	425	421	418	414	414
Överföringar från budgeten	701	544	548	548	544	544
Inkomster exkl. finansoperationer	3501	3 051	3 057	3 038	2 746	2 633
Återbetalning av beviljade lån	1884	1 979	2 339	1 866	1 843	1 842
Inkomster sammanlagt	5385	5 030	5 396	4 904	4 589	4 475
Konsumtionsutgifter	332	178	130	128	125	110
Överföringsutgifter	1109	1 112	1 343	1 395	760	827
Ränteutgifter	18	17	18	18	18	19
Överföringar till budgeten	1937	1 947	1 988	1 994	2 053	2 082
Övriga utgifter	20	20	20	18	16	15
Utgifter exkl. finansoperationer	3417	3 274	3 500	3 552	2 972	3 054
Beviljade lån samt övriga finansiella investeringar	1601	1 966	1 525	1 535	1 550	1 570
Utgifter sammanlagt	5018	5 240	5 025	5 087	4 522	4 624
Över- eller underskott, netto	367	-210	372	-183	67	-149

Affärsverken

Forststyrelsen är ett statligt affärsverk vars uppgift är att använda, vårda och skydda statens direktägda, obebyggda jord- och vattenegendom som den besitter. Forststyrelsen bedriver affärsverksamhet och sköter lagstadgade offentliga förvaltningsuppgifter med budgetmedel. Skogsbruk och annan affärsverksamhet som sker på marknadsvillkor ska Forststyrelsen bedriva genom de dotterbolag som den äger. Forststyrelsens affärsverksamhet inom skogsbruket har bolagiserats till Metsähallitus Metsätalous Oy, som helt och hållet ägs av staten. Forststyrelsen betalar intäktsföring av vinst till staten på basis av ersättningar för nyttjanderätt och utdelningar. Forststyrelsen besitter cirka 12,5 miljoner hektar statsägda land- och vattenområden med ett balansvärde på cirka 3,8 miljarder euro. Av detta är cirka 2,6 miljarder euro grundkapital med avkastningskrav. Forststyrelsens intäktsföring kommer under ramperioden att vara något mindre än intäktsföringen under de senaste åren på så sätt att den årliga intäktsföringen i slutet av ramperioden beräknas vara 114 miljoner euro.

Senatkoncernen omfattar Senatfastigheter samt Försvarsfastigheter, som inledde sin verksamhet vid ingången av 2021. Koncernen har till uppgift att i enlighet med målen i statens lokalstrategi ta fram arbetsmiljölösningar för kunderna och höja organisationernas prestationsförmåga inom statsförvaltningen. Affärsverksamheten grundar sig på utveckling av arbetsmiljöer och fastighetsförmögenheten, uthyrning av lokaler samt tillhandahållande av lokaltjänster till kunderna. Affärsverket kan tillhandahålla tjänster också för sådana sammanslutningar vars verksamhet huvudsakligen finansieras med anslag som tagits in i statsbudgeten. Senatkoncernen verkar enligt företagsekonomiska principer. Koncernen intäktför 2022—2025 varje år 35 miljoner euro i statsbudgeten. Koncernens resultat av hyresverksamheten beräknas kvarstå på nivån 20 miljoner euro. Åren 2022—2025 uppgår fastighetsförsäljningarna till sammanlagt 360 miljoner euro.

5.7. Hållbar utveckling

Det globala handlingsprogrammet för hållbar utveckling, Agenda 2030, sätter upp gemensamma mål för en hållbar utveckling för alla FN:s medlemsländer. Agenda 2030 syftar till en hållbar utveckling både när det gäller ekonomin, människors välfärd och miljön.

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Sanna Marins regering är målet att Finland senast 2030 ska vara ett socialt, ekonomiskt och ekologiskt hållbart samhälle.

Ett klimatneutralt Finland i planen för de offentliga finanserna 2022—2025

I planen för de offentliga finanserna ingår anslag som kan bedömas främja målen för klimatneutralitet i regeringsprogrammet. Med anslagen främjas bl.a. en välmående miljö och natur samt den biologiska mångfalden exempelvis genom anskaffning av naturskyddsområden och genom anslagen för utvecklingssamarbete. Man strävar efter att minska utsläppen bland annat genom att stödja förnybar energi och främja kollektivtrafiken. Forsknings-, utvecklings- och innovationsprojekt främjar de bioekonomiska lösningarna och utvecklar Finland i riktning mot ett koldioxidsnålt samhälle. EU:s förgröningsstöd, miljöersättningar och främjande av ekologisk produktion har stor betydelse för att jordbruket ska utvecklas i en hållbar riktning med avseende på miljön. Anslag anvisas särskilt till arbets- och näringsministeriets, jord- och skogsbruksministeriets, kommunikationsministeriets, miljöministeriets och utrikesministeriets förvaltningsområden.

Vid fördelningen av de anslag för att främja ett koldioxidsnålt samhälle som ingår i planen för de offentliga finanserna har utgångspunkten varit de strategiska helheterna i regeringsprogrammet.

I planen för de offentliga finanserna främjas mål som hänför sig till koldioxidneutralitet med sammanlagt cirka 2 miljarder euro 2022, och beloppet sjunker till cirka 1,7 miljarder euro 2025.

Den tidsmässiga fördelningen av understöden till västmetron och till vissa andra tidsbundna spårprojekt höjer anslagsnivån för 2022. De tidsbundna framtidsinvesteringarna enligt regeringsprogrammet upphör 2022. Anslagsnivån inom helheten Ett klimatneutralt Finland som tryggar den biologiska mångfalden minskar under ramperioden bland annat på grund av minskningen av produktionsstödet för förnybar energi. De besparingar som ska göras från och med 2023 och som det beslutats om i planen för de offentliga finanserna gäller dessutom delvis sådana anslag som främjar koldioxidneutralitet.

Jämfört med den föregående planen för de offentliga finanserna har nivån på de anslag som anvisas för att främja ett koldioxidneutralt samhälle stigit särskilt under de första åren av ramperioden, vilket bl.a. beror på effekterna av de stimulansåtgärder som beslutades 2020. Det har också skett vissa volymförändringar. Samtidigt har det i fråga om anslagen för jordbruket gjorts en utvärdering av de mer specifika kriterierna, varför särskilt de utgifter som påverkar koldioxidneutraliteten har minskat. Under den planeringsperiod för den gemensamma jordbrukspolitiken som inleds 2023 ska minst 30 procent av andelen från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling riktas till miljö- och klimatåtgärder. Kalkylen preciseras senare. Samtidigt blir genom miljösystemen en del av de tidigare finansierade åtgärderna lagstadgade, och det kan inte längre beviljas finansiering för dem.

Finlands nationella plan för återhämtning och resiliens

Finland lämnar våren 2021 kommissionen en preliminär nationell återhämtnings- och resiliensplan där det anges riktlinjer för hur finansieringen från EU:s facilitet för återhämtning och resiliens kommer att användas i Finland. Finlands maximala tilldelning beräknas mot bakgrund av de nuvarande prognoserna uppgå till 2,085 miljarder euro, varav cirka hälften anvisas för den gröna omställningen. I fråga om den gröna omställningen har man planerat investeringar i bl.a. annat ren energiproduktion, lösningar inom cirkulär ekonomi och innovationer med låga utsläpp, miljölösningar inom byggbranschen, stödande av laddningsinfrastrukturen för eltrafik och exempelvis gipsbehandling av åkermark. Åtgärderna i planen har dock inte beaktats i siffrorna i tabellen nedan.

Tabell 11. Ett klimatneutralt Finland, centrala åtgärder åren 2022—2025 (miljoner euro)

	2022	2023	2024	2025
3.1 Ett klimatneutralt Finland som tryggar den biologiska mångfalden	683	672	651	599
3.2 Finland — större än sin storlek i världen	277	274	281	291
3.4 Ett livskraftigt Finland	220	220	216	224
3.4.1 Utveckling och underhåll av transportnätet	215	181	179	173
3.4.2 Jordbruk	608	431	390	389
Sammanlagt	2 003	1 778	1 717	1 675

Skatter

Det finns flera skatter som kan anses främja målen för koldioxidneutralitet. Till dessa hör framför allt energiskatterna, fordonsskatten, bilskatten, punktskatten på vissa dryckesförpackningar samt avfallsskatten. Även om dessa som helhet kan anses vara skatter som är förenliga med koldioxidneutralitetsmålen kan de innefatta enskilda, med målen oförenliga beskattningsstrukturer.

I enlighet med regeringsprogrammet bereds som ett led i skattereformen för hållbar utveckling under perioden 2020—2023 en skattereform i syfte att främja övergången till ett klimatneutralt Finland. Skattereformen för hållbar utveckling består av en översyn av energibeskattningen och beskattningen av fordonstrafiken, åtgärder som främjar cirkulär ekonomi genom beskattning och en utredning av möjligheten att införa utsläppsbaserade konsumtionsskatter.

Planen för de offentliga finanserna innehåller sådana ändringar i energibeskattningen som kan anses främja koldioxidneutralitet. Till dessa hör den fortsatta utfasningen av skattesubventionen på paraffinerad diesel 2022 och 2023 och den fortsatta utfasningen av skatteåterbäringarna till energiintensiva företag 2022—2025, överföringen av värmepumpar och datorhallar som genererar värme till fjärrvärmenätet till elskatteklass II år 2022 samt överföringen av gruvdriften till elskatteklass I och slopandet av energiskatteåterbäringarna för gruvdriften. Dessutom flyttas återvinningsindustrin till elskatteklass II.

Vid ingången av 2022 införs en mekanism för lägsta pris för torv. Samtidigt utvidgas gränsen för skattefri användning av torv till att omfatta alla anläggningar och gränsen höjs till 10 000 megawattimmar. Regeringen kommer vid budgetmanglingen 2021 i samband med godkännandet av den klimatpolitiska planen på medellång sikt KAISU och klimat- och energistrategin att besluta om utsläppsminskningar som motsvarar den ökning av utsläppen från torv som skatteändringarna medför.

Utöver ändringarna i energiskatten höjs hushållsavdraget för dem som frångår oljeuppvärmning för perioden 2022—2027. Utöver den sänkning av beskattningsvärdet för renodlade elbilar som det beslutats om tidigare sänks också beskattningsvärdet för utsläppssnåla tjänstebilar för åren 2022—2025.

Helheten av miljöskadliga stöd granskas närmare i kapitel 6 i den allmänna motiveringen till budgetpropositionen för 2021.

6. Velfärdsområdenas ekonomi

Den proposition om inrättande av velfärdsområden och om en reform av ordnandet av social- och hälsovården och räddningsväsendet (den s.k. social- och hälsovårdsreformen) som är under behandling i riksdagen, den statliga finansieringen av velfärdsområdena samt velfärdsområdenas ekonomi behandlas som en helhet i planen för de offentliga finanserna. När det gäller velfärdsområdena har det också ställts upp ett mål för det strukturella saldot (se avsnitt 2).

I denna plan för de offentliga finanserna har man även försökt ta hänsyn till de centrala konsekvenserna av reformen för statsfinanserna och för den kommunala ekonomin. Det är värt att notera att kalkylerna i anslutning till social- och hälsovårdsreformen fortfarande är preliminära och kommer att preciseras i samband med beredningen av planen för de offentliga finanserna 2023—2026.

Beredningen av reformen

Regeringens proposition om ordnandet av social- och hälsovården och räddningsväsendet (RP 241/2020 rd) överlämnades till riksdagen den 8 december 2020. Enligt regeringspropositionen ska det i Finland bildas 21 velfärdsområden, till vilka ska överföras de uppgifter inom social- och hälsovården och räddningsväsendet som kommunerna och samkommunerna för närvarande ansvarar för. Dessutom ska Helsingfors stad i egenskap av stad ansvara för ordnandet av social- och hälsovården och räddningsväsendet.

Avsikten är att de lagar som hänför sig till reformen ska träda i kraft stegvis. Lagen om genomförande av reformen av social- och hälsovården och räddningsväsendet och om införande av den lagstiftning som gäller reformen (införandelagen), genom vilken velfärdsområdena inrättas, föreslås träda i kraft den 1 juli 2021. Organiseringsuppgifterna ska överföras till velfärdsområdena den 1 januari 2023. I det första skedet ska de temporära beredningsorganen för velfärdsområdena, och efter velfärdsområdesvalet i början av 2022 velfärdsområdena, tillsammans med kommunerna och samkommunerna bereda organiseringen av velfärdsområdenas uppgifter och verksamhet samt överföringen av bl.a. personal och egendom.

Finansieringen av välfärdsområdena

Välfärdsområdena har inte beskattningsrätt när verksamheten inleds och organiseringsansvaret överförs, och de finansierar de sin verksamhet i huvudsak med statlig finansiering. Välfärdsområdenas finansiering med allmän täckning uppgår till sammanlagt cirka 21,1 miljarder euro på 2023 års nivå. Finansieringen omfattar finansieringen av de uppgifter inom social- och hälsovården och räddningsväsendet som överförs från kommunerna och samkommunerna.

Finansieringen av välfärdsområdena består huvudsakligen av överföringar från moment som hänförs sig till statsandelen för kommunal basservice (uppskattningsvis cirka 5,3 miljarder euro) och kompensationen för kommunernas förlorade skatteinkomster (uppskattningsvis cirka 1,8 miljarder euro) samt av ett tillägg som motsvarar ökningen av statens intäkter från inkomstskatten och samfundsskatten till följd av de ändringar i beskattningsgrunderna som görs i reformen. Överföringen av finansiering från kommunernas skatteinkomster är uppskattningsvis cirka 13,4 miljarder euro, varav kommunalskattens andel är cirka 12,8 miljarder euro och samfundsskattens andel cirka 0,7 miljarder euro.

Nivån på den kalkylmässiga finansiering för social- och hälsovården som staten beviljar välfärdsområdena höjs årligen på riksnivå med beaktande av den förväntade ökningen av servicebehovet, höjningen av kostnadsnivån och uppgiftsändringarna. I efterhand justeras finansieringen på riksnivå för att motsvara de faktiska kostnaderna. Avsikten är att den uppskattade årliga ökningen av servicebehovet ska höjas med 0,2 procentenheter åren 2023—2029 bland annat på grund av kostnaderna under övergångsperioden. Ökningen av servicebehovet (inklusive höjningen med 0,2 procentenheter) kommer att beaktas fullt ut 2023 och 2024. Från och med 2025 kommer ökningen av servicebehovet och höjningen med 0,2 procentenheter att beaktas till 80 procent. Preliminärt uppskattas kostnadsförslaget i fråga om ökningen av servicebehovet uppgå till 249 miljoner euro år 2023, 500 miljoner euro år 2024 och 710 miljoner euro år 2025.

Såsom konstateras ovan innebär social- och hälsovårdsreformen att kommunernas finansiering minskar med uppskattningsvis cirka 7,1 miljarder euro per år från och med 2023, när ansvaret för ordnandet av social- och hälsovården och räddningsväsendet överförs från kommunerna till välfärdsområdena och HUS-sammanslutningen. I takt med att kommunernas uppgifter och finansieringsbehov minskar sänks även de kommunala skattesatserna och kommunernas andel av samfundsskatten minskas, och motsvarande skatteintäkter samlas in som statens skatteinkomster. Ändringarna i beskattningen genomförs så att beskattningen av förvärvsinkomster inte skärps som en följd av reformen. Frågor som gäller den basservice som ska tillhandahållas av kommunerna och finansieringen av basservicen behandlas som en helhet i avsnitt 7. Den kommunala ekonomin.

Finansieringen av beredningen och genomförandet av välfärdsområdenas verksamhet

Social- och hälsovårdsreformen medför betydande ändringskostnader, och dessa kostnader har i huvudsak samlats under finansministeriets huvudtitel.

För inledandet av välfärdsområdenas och HUS-sammanslutningens verksamhet har det reserverats cirka 47 miljoner euro 2022.

Det har bedömts att IKT-lösningarna kommer att utgöra de största ändringskostnadsposterna inom reformen. IKT-helheten inbegriper kostnader som föranleds av genomförandet av lagstiftningen samt kostnader för utvecklande av verksamhet som stöder reformens mål. Under ramperioden har det för välfärdsområdena reserverats finansiering för IKT-ändringskostnader enligt följande: 175,3 miljoner euro 2022, 99,9 miljoner euro 2023, 90 miljoner euro 2024 och 45,2 miljoner euro 2025.

Det har uppskattats att IKT-ändringskostnader kommer att uppkomma även för kommunerna, men det har tills vidare inte varit möjligt att uppskatta dessa kostnader med tillräckligt stor säkerhet. De ändringskostnader som föranleds av anpassningen av kommunernas IKT-verksamhet behandlas våren 2022 i samband med beredningen av planen för de offentliga finanserna för 2023—2026.

Under ramperioden har man med hänsyn till välfärdsområdesvalen och behoven i samband med valdatasystemet beredskap för följande kostnader: sammanlagt 13,3 miljoner euro 2022, 0,38 miljoner euro 2023, 0,52 miljoner euro 2024 och 4,47 miljoner euro 2025.

Mindre behov som hänför sig till ändringskostnader föranleds bland annat av omkostnaderna för olika ministerier och ämbetsverk. För ämbetsverkens behov som föranleder ändringskostnader och andra behov har det reserverats 6,1 miljoner euro 2022, 7,1 miljoner euro 2023, 4,1 miljoner euro 2024 och 4,1 miljoner euro 2025.

I samband med social- och hälsovårdsreformen, och delvis oberoende av den, kommer välfärdsområdena att ha betydande löneharmoniseringskostnader, vars kostnadsnyttoeffekt och tidpunkt kommer att vara beroende av bland annat det lönesystem som byggs upp i välfärdsområdena. Genom löneharmoniseringen kommer de stigande lönekostnaderna att täckas inom ramen för finansieringsmodellen för välfärdsområdena, och i sista hand kommer de genom justeringen av kostnadsnivån att utgöra en del av finansieringen av välfärdsområdena. Bland annat på grund av kostnaderna under övergångsperioden justeras kalkylen för den årliga ökningen av servicebehovet uppåt med 0,2 procentenheter 2023—2029, vilket bedöms täcka bland annat kostnaderna för löneharmoniseringen. I anslutning till löneharmonisering har det inte reserverats någon särskild finansiering i ramen.

Andra förändringar som gäller välfärdsområdena

Samtidigt med social- och hälsovårdsreformen bereds för 2023 andra reformer, i anslutning till vilka det i ramen har reserverats ytterligare finansiering. Dessa är utvecklandet av hemvården och närståendevården (45 miljoner euro), totalreformen av funktionshinderservicen (22 miljoner euro) samt den nationella strategin för psykisk hälsa (18 miljoner euro). Dessutom ökar finansieringen av välfärdsområdena år 2023 genom reformer såsom personaldimensioneringen på 0,7 enligt äldreomsorgslagen, vilkas ikraftträdande delvis periodiseras till 2023. I enlighet med regeringens riktlinjer skärps dessutom vårdgarantin inom primärvården under 2023 och i enlighet med regeringsprogrammet stärks personaldimensioneringen inom barnskyddet ytterligare år 2024.

Nedskärningen av ersättningarna från sjukvårdsförsäkringen för privatläkares arvoden och för privat undersökning och vård beräknas öka efterfrågan på offentliga tjänster med 10 miljoner euro, vilket kompenseras till fullt belopp. De avdragsposter som hänför sig till digitalisering samt köpta tjänster och konkurrensutsättning minskar finansieringen av välfärdsområdena med sammanlagt cirka 40 miljoner euro.

7. Den kommunala ekonomin

7.1. Riktlinjer för den kommunala ekonomin

Regeringen satte hösten 2019 i sin första plan för de offentliga finanserna som mål att lokalförvaltningens strukturella saldo 2023 får uppvisa ett underskott på högst 0,5 procent i förhållande till totalproduktionen. I den exceptionella planen för de offentliga finanserna våren 2020 satte regeringen inga mål för det strukturella saldot och följde inte heller upp några sådana mål. Regeringens mål för lokalförvaltningens strukturella saldo är i denna plan för de offentliga finanserna detsamma som hösten

2019, att underskottet får vara högst 0,5 procent 2023. Enligt de nuvarande kalkylerna över utgiftstrycket uppgår underskottet inom lokalförvaltningens strukturella saldo till 0,6 procent 2023.

Enligt regeringsprogrammet ska de åtgärder som minskar, ökar eller utvidgar kommunernas uppgifter och skyldigheter samt de ändringar i beskattningsgrunden som påverkar den kommunala ekonomin kompenseras enligt nettobelopp genom att statsandelarna och/eller motsvarande fasta anslag ändras till hundra procent eller genom att andra uppgifter eller skyldigheter tas bort.

Utgiftsbegränsningen för den kommunala ekonomin

I enlighet med statsrådets förordning (120/2014) anges det i planen för de offentliga finanserna en med målet för det strukturella saldot inom den kommunala ekonomin konsekvent euromässig begränsning för de utgiftsändringar som statens åtgärder innebär för den kommunala ekonomin. Utgiftsbegränsningen omfattar bara åtgärder som påverkar omkostnaderna och som grundar sig på beslut. Regeringen beslutade hösten 2019 att nettoeffekten av dess åtgärder får öka omkostnaderna inom den kommunala ekonomin med högst 520 miljoner euro 2023 jämfört med den tekniska planen för de offentliga finanserna våren 2019.

I den plan för de offentliga finanserna 2021—2024 som utarbetades våren 2020 konstaterades det att utgiftsbegränsningen har överskridits. År 2023 överförs social- och hälsovården och räddningsväsendet till välfärdsområdena, varvid kommunernas uppgiftsområde minskar betydligt och många av de utvidgningar av uppgifter och skyldigheter som stakats ut under valperioden således inriktas på välfärdsområdena. Till följd av inrättandet av välfärdsområdena är det inte längre meningsfullt att övervaka utgiftsbegränsningen 2023. Styrmekanismerna för den kommunala ekonomin och välfärdsområdena kommer att bedömas under innevarande år bland annat i samband med översynen av förordningen om en plan för de offentliga finanserna.

Det centrala är att kommunerna i enlighet med gällande lagstiftning anvisas en hundraprocentig statsandel för nya eller utvidgade uppgifter och skyldigheter. Det innebär att lokalförvaltningens strukturella saldo inte förändras eftersom staten via statsandelarna bär det fulla finansieringsansvaret för nya eller utvidgade uppgifter och skyldigheter. Konsekvenserna för den kommunala ekonomin av nya och utvidgade uppgifter måste ändå bedömas realistiskt så att ökningen av statsandelarna fullt ut motsvarar den kostnadsökning som uppgifterna medför. I avsnitt 7.2 redogörs det för nya eller utvidgade uppgifter och skyldigheter inom den kommunala ekonomin.

Andra åtgärder som påverkar den kommunala ekonomin

Kommunerna ska kompenseras för de ändringar som görs i beskattningsgrunderna (se närmare avsnitt 7.2).

Den kommunala ekonomin har varit svag redan i flera år. Obalansen mellan lokalförvaltningens inkomster och utgifter beror i synnerhet på de strukturella utmaningar som den åldrande befolkningen medför. Den ovannämnda reformen av social- och hälsovårdstjänsterna och räddningsväsendet minskar det utgiftstryck som den allt äldre befolkningen medför inom den kommunala ekonomin, men reformen undanröjer inte behovet av andra strukturella reformer som ökar produktiviteten och effektiviteten. När coronakrisen är över blir det ännu viktigare att trygga hållbarheten inom den kommunala ekonomin på lång sikt.

Kommunerna har en långtgående självstyrelse, och staten kan inte garantera en balansering av kommunernas ekonomi uteslutande genom sina egna åtgärder. Därmed har även kommunerna ett stort ansvar när det gäller att få ekonomin i balans med hjälp av bland annat strukturella reformer och ökad produktivitet.

7.2. Statliga åtgärder som påverkar den kommunala ekonomin

Statsbidrag och kommunernas uppgifter under ramperioden

Statsbidragen till kommunerna uppgår 2022 till 13,1 miljarder euro, varav statsandelen för basservice utgör 7,9 miljarder euro. År 2022 är statsandelen för basservice nästan 240 miljoner euro större än i den ordinarie budgeten året innan. Vid en jämförelse bör det ändå beaktas att statsandelarna för 2021 innehöll en engångshöjning på 300 miljoner euro. Effekten av indexhöjningen är 165 miljoner euro 2022.

Vid ramperiodens slut 2025 uppgår statsbidragen till 4,7 miljarder euro och statsandelen för basservice till 2,3 miljarder euro. Den minskade statsandelen för basservice beror på den social- och hälsovårdsreform som ska göras 2023. Vid reformen överförs statsandelar för basservice och inkomster av kommunal- och samfundsskatt till finansieringen av välfärdsområdena på så sätt att det sammanlagda belopp som överförs motsvarar det sammanlagda beloppet av kostnaderna för de uppgifter som överförs. Det är värt att notera att kalkylerna i anslutning till social- och hälsovårdsreformen fortfarande är preliminära och kommer att preciseras i samband med beredningen av planen för de offentliga finanserna 2023—2026.

För att kommunernas ekonomi ska bli mer förutsägbar preciseras förfarandena för justering av kostnadsfördelningen. Beräkningssättet preciseras för att stora årliga variationer i justeringen av kostnadsfördelningen ska kunna minimeras. Ändringen av beräkningssättet preciseras hösten 2021 i lagen om statsandel för kommunal basservice. Den justering som i samband med budgeten för 2022 görs i kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna utifrån skillnaden mellan de faktiska kostnaderna 2019 och de kalkylerade kostnader som ligger till grund för statsandelen uppgår enligt det nya beräkningssättet till 562 miljoner euro. Under granskningsåret var ökningen av de kalkylerade kostnaderna mycket moderat bland annat på grund av sparåtgärder i enlighet med regeringsprogrammet för statsminister Sipiläs regering, vilka i slutändan ändå inte medförde så stora besparingar som väntat. Samma år ökade kommunernas faktiska kostnader snabbare än tidigare år, och skillnaden mellan de kalkylerade och de faktiska kostnaderna ökade.

Eftersom mycket stora understöd betalades till den kommunala ekonomin 2020 och de direkta kostnaderna till följd av coronaepidemin kompenseras också 2021, beaktas inte effekten på statsandelarna av den ovannämnda justering av kostnadsfördelningen som görs 2022. Nivån på statsandelarna för kommunal basservice höjs med cirka 246 miljoner euro 2022. År 2023 blir höjningen cirka 50 miljoner euro. Här har man också beaktat en permanent anpassning på 24 miljoner euro som börjar 2023 och utgör en del av regeringens omfördelningar på sammanlagt 370 miljoner euro.

Reformerna enligt regeringsprogrammet fortsätter 2022. Nya åtgärder är att 10 miljoner euro i statsandelar riktas till utvidgningen av screeningprogrammet och 4,8 miljoner euro till barnskyddet. Dessutom anvisas 2022 för stöd till reformen av småbarnspedagogiken 6,25 miljoner euro i form av en ökning av statsandelen för basservice och 8,8 miljoner euro via undervisnings- och kulturministeriet. Från och med 2023 kanaliseras stödet på 15 miljoner euro för småbarnspedagogiken helt och hållet via statsandelen för basservice. Äldreomsorgslagen ändrades den 1 augusti 2020 så att minimidimensioneringen av vårdpersonalen vid enheter med heldygnsomsorg ökar stegvis åren 2020—2023, och vid övergångsperiodens utgång den 1 april 2023 ska dimensioneringen vara minst 0,7. I anslutning till detta anvisas 96,5 miljoner euro till statsandelen för basservice 2022. Kostnaderna för reformen beräknas på årsnivå uppgå till 265,8 miljoner euro 2024. Från och med 2023 svarar kommunerna ändå inte längre för genomförandet av social- och hälsovårdstjänsterna, utan tjänsterna har överförts till välfärdsområdena.

Ersättningarna till kommunerna för förlorade skatteinkomster uppgår 2022 till cirka 2,6 miljarder euro och 2025 till cirka 800 miljoner euro. Beloppet minskar på grund av att cirka 1,8 miljarder euro av ersättningarna överförs till finansieringen av välfärdsområdena 2023. Regeringen föreslog våren 2021 en temporär sänkning av dröjsmålsräntan på de skatter som är föremål för betalningsarrangemang, vilket sänker kommunernas skatteinkomster 2021. Åren 2022 och 2023 beräknas kommunernas skatteintäkter öka i motsvarande grad. Det är meningen att kommunerna ska kompenseras enligt nettobelopp för förlorade skatteintäkter till följd av betalningsarrangemangen. Avsikten är att lämna en separat proposition om detta senare under 2021, när närmare uppgifter om de skattebelopp som blir föremål för de nya lindrade betalningsarrangemangen finns att tillgå.

Statsandelarna för undervisnings- och kulturverksamhet uppgår till cirka 1,1 miljarder euro under hela ramperioden. Indexhöjningen 2022 är 2,2 procent, och den ökning av statsandelen och av finansieringen av yrkesutbildningen som den föranleder uppgår sammanlagt till cirka 28,9 miljoner euro. Justeringen av kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna ökar statsandelen med 12,1 miljoner euro.

Utvidgningen av läroplikten träder i kraft för en åldersklass i sänder med början den 1 augusti 2021 och gäller första gången dem som avslutar den grundläggande utbildningen våren 2021. För utvidgningen av läroplikten anvisas det 22 miljoner euro 2021, 65 miljoner euro 2022, 107 miljoner euro 2023 och 129 miljoner euro 2024 och därefter. För stärkandet av elev- och studerandevårdstjänsterna inom den grundläggande utbildningen och utbildningen på andra stadiet anvisas det 20 miljoner euro 2022 och 29 miljoner euro 2023. Åtgärdens konsekvenser för den kommunala ekonomin preciseras när beredningen framskrider.

För kvalitets- och jämlikhetsprogrammet för den grundläggande utbildningen anvisas det 60 miljoner euro och för kvalitets- och jämlikhetsprogrammet för småbarnspedagogiken 80 miljoner euro 2022. Inom småbarnspedagogiken utvecklas det bland annat en trestegsmodell för stöd inom småbarnspedagogiken och genomförs ett pilotförsök med tvåårig förskoleundervisning. För programmet för kvaliteten på och tillgången till gymnasieutbildning anvisas det 2022 ett engångsanslag på 9 miljoner euro. För anställning av lärare och handledare inom yrkesutbildningen och för stödåtgärder i anslutning till undervisning och handledning anvisas 51,8 miljoner euro 2022.

För integrationsutbildning för invandrare anvisas ett årligt tillägg på 1,4 miljoner euro under hela ramperioden, och för försöket att revidera grunderna för bestämmande av utbildningsersättningen för läroavtalsutbildning anvisas ett årligt tillägg på 3,7 miljoner euro 2022—2024. Resurserna för utvidgningen av det uppsökande ungdomsarbetet utökas med ett engångstillägg på 4,5 miljoner euro 2022. Dessutom kompenseras kommunerna för den verksamhet som tidigare finansierats med tippningsvinstmedel, med 6,6 miljoner euro 2022 och 5,9 miljoner euro 2023, och för effekterna av de minskade intäkterna från lotteriskatten med 2,1 miljoner euro 2021 och 2022.

För utveckling av kontinuerligt lärande och kontinuerlig kompetensutveckling samt förbättrande av läs- och skrivkunnigheten och de grundläggande färdigheterna hos dem som är familjelediga anvisas det 2 miljoner euro 2022 och 12 miljoner euro 2023 och 2024. Av dessa belopp riktas uppskattningsvis 1,4 miljoner euro 2022 och 5,6 miljoner euro 2023 och 2024 till den kommunala ekonomin. För kompetenscentrumverksamhet för invandrare anvisas det 2,5 miljoner euro 2022.

På grund av bestämmelserna om en bindande minimidimensionering av omsorgspersonalen reserveras det för utbildning av närvårdare tilläggsfinansiering på 43 miljoner euro 2022, 30 miljoner euro 2023 och 16,5 miljoner euro 2024. Av dessa belopp beräknas det att cirka 30 miljoner euro anvisas för den kommunala ekonomin 2022, 21 miljoner euro 2023 och 11,5 miljoner euro 2024.

För åtgärder som främjar motion och elitidrott anvisas 2022—2025 årligen 4,5 miljoner euro, varav uppskattningsvis 0,9 miljoner euro riktas till kommunerna.

I förberedelserna inför strukturreformen inom social- och hälsovården och inför social- och hälsocentralerna ingår det att utveckla servicestrukturen. För ändamålet har det reserverats 132,9 miljoner euro 2022. Största delen av anslagen riktas till att utveckla helheter som gäller framtidens social- och hälsocentral, utvecklandet av äldreomsorgen, den nationella mentalvårdsstrategin, utvecklandet av rehabiliteringen och förbättrad tillgång till basservice, innan de övergår till att bli permanenta utgifter för de kommande välfärdsområdena. Enligt regeringsprogrammet ska det med hjälp av tidigare beredning utarbetas en strategi för mental hälsa med målet att påskynda tillgången till vård och garantera tjänster av god kvalitet som ges i rätt tid. För fullföljandet av målet har det reserverats sammanlagt 50 miljoner euro för 2021 och 2022 och 18 miljoner euro för 2023, som en del av finansieringen av välfärdsområdena. Social- och hälsovårdsreformen och kostnaderna för ändringar i anslutning till den behandlas i avsnitt 6. Välfärdsområdenas ekonomi.

I enlighet med regeringsprogrammet är avsikten att utöka kommunernas ansvar när det gäller arbets- och närings tjänster. Som en första åtgärd inleddes för tiden 1.3.2021—30.6.2023 kommunförsöket med sysselsättning. Från staten överförs personalresurser som underställs kommunernas arbetsledning. Dessutom överförs beslutanderätt i fråga om användningen av sysselsättningsanslag. Regeringen beslutade vid sin halvtidsöversyn att fortsätta beredningen av en överföring av arbets- och närings tjänsterna till kommunerna. Avsikten är att bereda propositionen så att uppgifterna överförs under 2024. De ekonomiska konsekvenserna av överföringen preciseras när beredningen fortskrider, och de tas med i planen för de offentliga finanserna först senare.

Kommunernas roll inom den integrationsfrämjande verksamheten stärks genom att understöd på 6 miljoner euro beviljas för kommunernas kompetenscentrumverksamhet och handlednings- och rådgivningstjänster för invandrare 2022. För integrationsfrämjande verksamhet anvisas dessutom 3,3 miljoner euro 2022 och 2023 samt 2,7 miljoner euro 2024 och 1,1 miljoner euro 2025.

Inom arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde anvisas för 2022 för stödjande av målen för regionutvecklingen sammanlagt 38 miljoner euro i finansiering som reserverats för framtidsinvesteringar. Finansieringen inriktas bland annat på åtgärder som stöder en hållbar tillväxt och en förnyelse av näringarna i regionerna (24 mn euro), statens avtalsenliga samarbete med städer och regioner (7,7 mn euro), prognostisering och hantering av strukturomvandlingar samt frivillig utveckling av landskapen (6,3 mn euro).

Inom miljöministeriets förvaltningsområde riktas år 2022 understöd på 3 miljoner euro till avskaffande av bostadslöshet. MBT-avtal har ingåtts för perioden 2020—2031, och de konkreta åtgärderna gäller åren 2020—2023. Till stöd för bostadsproduktionen anvisar staten 25 miljoner euro per år i understöd för kommunalteknik till MBT-avtalsregionerna, och för den totala fullmakten att bevilja startbidrag anvisas 39 miljoner euro per år 2020—2023. Av dessa belopp kommer uppskattningsvis 70 procent att kanaliseras till kommunala bolag.

Kommunikationsministeriet understöder i enlighet med MBT-avtalen stadsregionernas spårtrafikprojekt med sammanlagt 154 miljoner euro, varav 60,6 miljoner euro anvisas för åren 2022—2025.

Tabell 12. Statsbidrag till kommuner och samkommuner, mn euro, ramåren enligt prisnivån 2022

	2020	2020 budget +tilläggsb.	2021 budget	2022	2023	2024	2025
Kalkylerade statsandelar	8 106	9 701	8 754	9 052	3 370	3 408	3 403
FM, statsandelen för basservice	7 074	8 652	7 697	7 934	2 282	2 312	2 322
UKM ¹	1 032	1 049	1 057	1 118	1 088	1 096	1 081
—varav samkommunerna	1 041	1 478	1 522	1 541	1 488	1 483	1 467
Statens kompensation till kommunerna för förlorade skatteinkomster till följd av ändringar i beskattningsgrunderna	2 269	2 383	2 360	2 601	794	793	806
Övriga statsbidrag enligt förvaltningsområde, sammanlagt	1 101	2 304	2 924	1 401	554	518	486
JM	-	-	1	11	11	32	-
FM	40	420	37	253	30	20	20
UKM	238	405	285	205	157	159	161
JSM	6	7	6	6	6	6	6
KM	43	243	43	43	43	43	43
ANM	196	230	247	204	158	160	159
SHM ²	517	900	2 243	565	88	88	88
MM	57	94	57	52	32	11	10
Statsbidrag sammanlagt	11 419	14 388	14 037	13 054	4 718	4 719	4 696

¹⁾ Den kalkylerade andelen till kommunerna har uppskattats utifrån finansieringen som helhet (inklusive privat) inom UKM:s förvaltningsområde.

²⁾ I och med social- och hälsovårdsreformen överförs största delen av statsbidragen för SHM:s förvaltningsområde till välfärdsområdena 2023.

Ändringar i beskattningsgrunderna

Kommunerna kompenseras för ändringar i beskattningsgrunderna. Den temporära höjningen av utdelningen av samfundsskatten upphör vid utgången av 2021. I samband med att välfärdsområdena inrättas sker det betydande förändringar i kommunernas skatteinkomster, när intäkterna från kommunalskatten och från samfundsskatten minskar.

Tabell 13. Effekterna på kommunernas skatteintäkter på årsnivå till följd av de centrala ändringarna i beskattningsgrunderna, mn euro

	2022	2023	2024	2025
Indexjustering i beskattningen av förvärvsinkomster ¹	-173	-8	-8	-8
Utökat hushållsavdrag för dem som frångår oljeuppvärmning	-2	1	0	0
Utökade anställningsförmåner inom trafiken ²	-6	-0,5	-2,5	-2
Social- och hälsovårdsreformens inverkan på intäkterna från kommunalskatten	0	-13 460	0	0
Social- och hälsovårdsreformens inverkan på kommunernas intäkter från samfundsskatten	0	-690	0	0
Höjda avskrivningar på lösa anläggningstillgångar	1	1	13	-2

¹⁾ Tekniskt antagande för åren 2024 och 2025

²⁾ Inkluderar tidigare fattade beslut

7.3. Uppskattning av den kommunala ekonomins utgifter, inkomster och balans

Utgifterna inom den kommunala ekonomin under ramperioden

Ökningen av omkostnaderna inom den kommunala ekonomin bedöms avta till 2,4 procent 2022, när största delen av de tilläggsåtgärder som kanaliseras till skötseln av coronavirussituationen avvecklas. Det är ändå sannolikt att vård och service som blivit eftersatt i år överförs till 2022; vilken omfattningen blir går det ännu inte att bedöma helt och hållet. I utvecklingsprognosen har man beaktat den finansiering via EU:s återhämtningsinstrument som planeras för att åtgärda vårdköerna, samt motsvarande kostnader.

År 2023 är ett mycket exceptionellt år för den kommunala ekonomin i fråga om såväl utgifts- som inkomstutvecklingen, eftersom kostnaderna för kommunernas verksamhet minskar till följd av social- och hälsovårdsreformen och cirka hälften av utgifterna inom driftsekonomin överförs från kommunerna. På inköpssidan har man beaktat kommunernas kostnader för underhållet av social- och hälsovårdsfastigheter. Dessa kostnader har antagits uppgå till cirka 700 miljoner euro. Omkostnaderna beräknas minska med 54,4 procent 2023. Omkostnaderna minskar till följd av att social- och hälsovårds- samt räddningsuppgifterna överförs men också bland annat till följd av att framtidsinvesteringarna avslutas.

Under 2024 och 2025 ökar omkostnaderna inom den kommunala ekonomin med 1,6 procent per år. De ökande omkostnaderna 2023—2025 beror i huvudsak på stigande priser. Prisindex för basservicen, som beskriver kostnadsutvecklingen i kommunerna, ändras med i genomsnitt 2,3 procent under ramåren. Efter social- och hälsovårdsreformen uppkommer största delen av de återstående kostnaderna inom den kommunala ekonomin till följd av anordnandet av småbarnspedagogisk verksamhet och utbildning. Den sjunkande nativiteten på 2010-talet har lett till ett minskat servicebehov inom småbarnspedagogik och utbildning. För att detta minskade servicebehov ska synas i form av utgiftsbesparingar måste kommunerna ha beredskap att anpassa sin serviceproduktion när servicebehovet förändras. I många små kommuner har skolnätet redan minskats så mycket att det inte är möjligt att göra det ännu mindre utan att lägga ner servicen helt och hållet. Därför har minskningen av servicebehovet dämpats i utvecklingsprognosen. I fortsättningen kommer det att fordras samarbete mellan kommunerna och nya slags lösningar för att högklassig undervisning till skäliga kostnader ska kunna garanteras.

Investeringarna inom den kommunala ekonomin är på en synnerligen hög nivå sett till den historiska utvecklingen. I och med inrättandet av välfärdsområdena överförs investeringar från den kommunala ekonomin till ett värde av uppskattningsvis 950 miljoner euro. Även om investeringarnas snabbaste tillväxtfas redan bedöms vara förbi, väntas investeringarna förbli fortsatt stora under hela ramperioden. Investeringsstrycket inom den kommunala ekonomin förblir betydande bland annat på grund av byggnadsbeståndets ålder och befolkningens migration.

Inkomsterna inom den kommunala ekonomin under ramperioden

Inkomsterna från verksamheten inom den kommunala ekonomin beräknas minska med cirka 8,3 procent 2022. De mest betydande orsakerna till detta ras är att den finansiering och de coronaunderstöd som budgeterats för bland annat coronavirustestning upphör. De störningar i inkomsterna från avgifter och försäljning som coronavirussituationen orsakat beräknas upphöra, men reformen av kundavgifterna inom social- och hälsovården leder till att intäkterna från avgifterna minskar med cirka 45 miljoner euro. Kommunernas statsandel för basservicen ökas i motsvarande utsträckning.

Ökningen av kommunernas skatteinkomster beräknas avta till 1,2 procent 2022. Den främsta orsaken till den avtagande ökningen är att den temporära höjningen av utdelningen av samfundsskatteinkomsterna upphör. Statsandelarna ökar däremot med 5,2 procent bland annat på grund

av den utvidgning av uppgifterna, de höjda statsandelsnivåer och de indexjusteringar som ingår i regeringsprogrammet.

År 2023 inverkar överföringen av ansvaret för social- och hälsovårdstjänsterna och räddningsväsendets tjänster till välfärdsområdena också på finansieringen av den kommunala ekonomin. När finansieringsansvaret överförs från kommunerna till staten, måste statens inkomster ökas och kommunernas inkomster minskas på ett sätt som motsvarar överföringen. Inkomsterna från verksamheten inom den kommunala ekonomin beräknas minska med cirka 32,0 procent 2023. Denna minskning bromsas upp av kommunernas hyresinkomster från social- och hälsovårdsfastigheter, som enligt utvecklingsprognosen antas uppgå till 700 miljoner euro 2023.

För att det totala skatteuttaget inte ska öka sänks de kommunala skattesatserna med lika många procentenheter i alla kommuner det år social- och hälsovårdsreformen träder i kraft. Dessutom kommer kommunernas utdelning av samfundsskatteinkomsterna att minskas med en tredjedel och statens utdelning att ökas i motsvarande grad. Från kommunernas statsandelar kommer finansieringen av de uppgifter som överförs till välfärdsområdena att dras av. Kommunernas skatteinkomster beräknas minska med 47,2 procent och statsandelarna med 70,3 procent 2023.

Inkomsterna från verksamheten ökar 2024 och 2025 med i genomsnitt 1,1 procent per år. År 2024 minskar skatteinkomsterna med 4,4 procent till följd av att kommunernas skatteinkomster 2023 delvis fortfarande påverkas av de skatter som debiterats till högre kommunalskattesatser under tidigare skatteår. Detta gäller också samfundsskatten. Statsandelarna ökar med 2,8 procent 2024, huvudsakligen på grund av indexjusteringar. År 2025 ökar skatteinkomsterna med 2,0 procent och statsandelarna med 2,2 procent.

Utgifterna inom den kommunala ekonomin fortsätter under hela ramperioden att vara större än inkomsterna. Den kommunala ekonomin belastas av strukturella problem, som minskar i och med social- och hälsovårdsreformen eftersom kommunerna inte längre ska ansvara för de snabbast växande utgifterna. Trots det kommer kassaflödet från verksamheten och investeringarna inom den kommunala ekonomin enligt kalkylen över utgiftstrycket att vara cirka 1 miljard euro på minus 2024 och 2025.

År 2023 överförs uppskattningsvis 4,6 miljarder euro av lånen inom den kommunala ekonomin från kommunerna i och med social- och hälsovårdsreformen. Efter det avtar tillväxttakten för lånestocken inom den kommunala ekonomin tydligt jämfört med den genomsnittliga tillväxttakten under det senaste årtiondet.

Tabell 14. Den kommunala ekonomins utveckling till 2025, enligt kommunernas bokföring, md euro, gängse priser

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Resultatbildning						
1. Verksamhetsbidrag	-30,8	-31,2	-33,0	-12,9	-13,1	-13,3
2. Skatteinkomster	23,9	25,1	25,4	13,4	12,8	13,1
3. Statsandelar, driftsekonomin	11,0	10,0	10,5	3,1	3,2	3,3
4. Finansiella intäkter och kostnader, netto	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
5. Årsbidrag	4,6	4,4	3,3	4,5	3,4	3,5
6. Avskrivningar	-3,0	-3,1	-3,2	-3,0	-3,1	-3,2
7. Extraordinära poster, netto	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
8. Räkenskapsperiodens resultat	1,6	1,4	0,2	1,2	0,4	0,3
Finansiering						

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
9. Årsbidrag	4,6	4,4	3,3	4,1	3,4	3,5
10. Extraordinära poster	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
11. Korrigeringsposter till internt tillförda medel	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4
12. Intern finansiering, netto	4,2	4,0	2,9	3,8	3,0	3,1
13. Investeringar i anläggningstillgångar	-5,7	-5,7	-5,7	-4,8	-4,9	-5,0
14. Finansieringsandelar och försäljningsinkomster	1,0	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9
15. Investeringar, netto	-4,7	-4,8	-4,8	-3,9	-4,0	-4,1
16. Finansieringsbehov (intern finansiering-investeringar)	-0,5	-0,7	-1,9	-0,2	-0,9	-1,0
17. Lånestock	23,5	24,2	26,0	21,5	22,4	23,4
18. Likvida medel	7,9	7,9	7,9	7,4	7,4	7,4
19. Nettoskuld (lån – likvida medel)	15,6	16,3	18,1	14,2	15,1	16,0

8. Arbetspensionsanstalter och övriga socialskyddsfonder

Arbetspensionssystemet

Även om arbetspensionssystemet i Finland regleras genom flera pensionslagar, bestäms pensionerna i regel på samma grunder i de enskilda lagarna. Finansieringen av pensionsutgifterna varierar enligt pensionslag, och finansieringsgrunderna inom arbetspensionssektorn kan därför inte beskrivas med en enda regel. Finansieringsgrunderna kan dock bedömas genom att man separat ser på de viktigaste pensionslagarna. Finlands arbetspensionssystem är ett delvis fonderat system, eftersom en del av finansieringen av arbetspensionerna kommer från pensionsmedel som fonderats på förhand och från avkastningen från dem. Arbetspensionerna finansieras dock huvudsakligen genom arbetspensionsavgifter som årligen tas ut hos arbetstagare och arbetsgivare. Dessutom finansieras statligt anställdas samt företagares, lantbruksföretagares och sjömäns pensioner delvis med medel ur statsbudgeten. Arbetstagarnas pensionsavgift är lika stor enligt alla pensionslagar. Pensionerna intjänas nästan på samma sätt enligt alla pensionslagar och grundar sig på inkomsterna under hela arbetskarriären. Ålderspensioner som börjar betalas ut reduceras genom en livslängdskoefficient som beaktar ökningen av det förväntade antalet levnadsår. De löpande pensionerna höjs årligen med arbetspensionsindex som till 80 procent påverkas av förändringarna i konsumentpriserna och till 20 procent av förändringen i löntagarnas inkomstnivå.

Lagen om pension för arbetstagare inom den privata sektorn (ArPL) omfattar närmare två tredjedelar av arbetskraften. Av arbetspensionsavgifterna enligt ArPL fonderas en del individuellt och resten av avgiften går till att finansiera de nuvarande pensionsutbetalningarna genom ett fördelningssystem. Pensionsavgifterna ska ligga på en nivå som garanterar utbetalningen av pensionerna och den fondering som krävs i lagstiftningen. Fonderingsgraden inom ArPL-systemet, dvs. pensionsmedlen i förhållande till pensionsansvaret, var vid utgången av 2017 cirka 30,6 procent (beräknad med en reell diskontoränta på 2,5 procent till och med 2028 och 3,5 procent från och med 2029). Arbetsmarknadens centralorganisationer har kommit överens om en så kallad EMU-buffert inom ArPL-systemet. Som målsatt nivå för EMU-bufferten har det avtalats om ett belopp som motsvarar 2,5 procent av den privata sektorns årliga lönesumma. Tanken med bufferten är att under vissa villkor möjliggöra en tillfällig sänkning av arbetspensionsavgifterna under negativa konjunkturförhållanden. När man kommer överens om användningen av bufferten måste man på motsvarande sätt komma överens om en senare höjning av arbetspensionsavgiften, så att bufferten återställs. Den sänkning som bufferten möjliggör togs i bruk

2020, varvid arbetsgivaravgiften sänks med 2,6 procent senast vid ingången av juni. Avgiften höjs 2022—2025 för att bufferten ska kunna höjas till tidigare nivå.

Företagarnas (cirka 9 procent av de försäkrade), lantbruksföretagarnas och sjömännens pensionsutgifter finansieras genom inkomsterna av avgifterna samt till den överskjutande delen ur statsbudgeten.

Det kommunala pensionssystemet omfattar drygt 20 procent av de försäkrade. I det kommunala pensionssystemet har man försökt avpassa pensionsavgiften på ett sådant sätt att pensionssystemet står på stadig grund och pensionsavgiftens nivå är stabil i framtiden.

De arbetstagare som är försäkrade inom statens pensionssystem (cirka 6 procent av de försäkrade) och statens arbetsgivare betalar sina pensionsavgifter till Statens pensionsfond (VER). Från Statens pensionsfond överförs årligen medel till statsbudgeten för att täcka statens pensionsutgifter. Det belopp som överförs är för närvarande 40 procent av de utgifter som föranleds av statens pensioner, och resten av pensionsutgifterna täcks direkt ur statsbudgeten.

Tack vare förhandsfonderingen av pensioner har arbetspensionssektorn under sin historia uppvisat ett stort överskott. Ökningen av den andel av befolkningen som är i pensionsåldern ökar pensionsutgifterna, vilket har lett till att arbetspensionsanstaltens överskott minskat. Tack vare förhandsfonderingen är kapitalinkomsterna emellertid avsevärda, varför pensionsfonderna inte formellt börjar upplösas, även om pensionsutgifterna överstiger avgiftsinkomsterna. Totalt sett har arbetspensionsanstaltens överskott i förhållande till BNP minskat från i genomsnitt drygt tre procent under 2000-talets första årtionde till 0,2 procent 2020. Också arbetspensionsanstaltens inom den privata sektorn hör enligt nationalräkenskaperna till den offentliga ekonomin och deras tillgångar betraktas som tillgångar inom de offentliga finanserna.

Arbetspensionssektorns överskott förbättras 2021 till cirka 0,6 procent i förhållande till BNP när den temporära avgiftssänkningen upphör och lönesumman ökar. Sektorns kapitalinkomster börjar öka igen 2021. Under de följande åren förbättras sektorns överskott när den temporära avgiftshöjningen träder i kraft. Under perioden 2022—2025 höjs arbetsgivarens arbetspensionsavgift för att kompensera sänkningen 2020.

Övriga socialskyddsfonder

Övriga socialskyddsfonder omfattar andra enheter som utför sådana uppgifter i anknytning till social trygghet som fastställts för det allmänna. Dessa är bland annat Folkpensionsanstalten (FPA) och enheter som sköter det inkomstrelaterade arbetslöshetsförsäkringssystemet. FPA:s verksamhet finansieras enligt lag med de försäkrades och arbetsgivarnas sjukförsäkringsavgifter och med den offentliga sektorns andelar. Den statliga andelen av FPA:s finansiering 2019 var cirka 77 procent, andelen försäkringsavgifter cirka 16 procent och kommunernas andel cirka 5 procent. År 2020 var de totala kostnaderna för FPA:s förmånsfonder cirka 16,4 miljarder euro. FPA:s förmånsfonder är folkpensionsfonden, sjukförsäkringsfonden och allmänna fonden för social trygghet.

Det är Sysselsättningsfonden och arbetslöshetskassorna som svarar för skötseln av det inkomstrelaterade arbetslöshetsförsäkringssystemet. De inkomstrelaterade arbetslöshetsutgifterna finansieras genom arbetslöshetsförsäkringspremier som tas ut av anställda och arbetsgivare (cirka 55 procent), statsandelar (cirka 40 procent) och arbetslöshetskassornas medlemsavgifter (cirka 5 procent). År 2021 betalade arbetslöshetskassorna ut totalt 2,7 miljarder euro i förmåner. Sysselsättningsfonden har en konjunkturbuffert vars nettoskuld eller nettoställning får vara högst ett belopp som motsvarar de årliga utgifterna för en arbetslöshetsgrad på 6 procent.

Saldot för de övriga socialskyddsfonderna började 2020 uppvisa ett litet underskott på grund av arbetslöshetsutgifternas snabba ökning till följd av coronaviruskrisen. Det statliga stödet till sysselsättningsfonden förbättrade sektorns finansiella ställning. Sektorn är 2021 nära balans bland annat tack vare höjningen av arbetslöshetsförsäkringspremien. Under de följande åren, när arbetslösheten minskar, förbättras sektorns finansiella ställning så att den uppvisar ett litet överskott. På medellång sikt är sektorn så gott som i balans, men finansieringsbalansen kan variera något från år till år i och med att buffertfonder används. På 2000-talet har den årliga avvikelsen från balansen för de övriga socialskyddsfondernas vidkommande varit högst 0,4 procent i förhållande till BNP.

9. Sammandrag av åtgärderna inom den offentliga ekonomin

I avsnitten 5—8 behandlas varje undersektor till den offentliga ekonomin. I avsnitt 9 eftersträvas en sammanfattande granskning av regeringens diskretionära åtgärder och deras verkningar på hela den offentliga ekonomin. Granskningen i detta avsnitt beaktar inte de så kallade finansoperationerna.

9.1. Den totala omfattningen av åtgärderna samt tidtabellen för dem

I nedanstående tabell presenteras den kumulativa effekten av de beslut om inkomster och utgifter som fattas av statsminister Marins regering på den offentliga ekonomin åren 2019—2025. De åtgärder som försämrar jämvikten inom statsfinanserna har angetts som minusposter och de åtgärder som stärker balansen som plusposter. Effekterna anges i förhållande till den föregående valperiodens sista plan för de offentliga finanserna, dvs. den tekniska plan för de offentliga finanserna som utarbetades den 4 april 2019. Utöver de diskretionära åtgärder som beaktas i tabellen strävar regeringen efter att öka sysselsättningsgraden och antalet sysselsatta genom sysselsättningsfrämjande reformer. Dessutom genomför regeringen åtgärder som förbättrar produktiviteten och kostnadseffektiviteten inom de offentliga finanserna.

Åtgärder som gäller coronavirusläget

Regeringen har under 2020 och 2021 beslutat om ett flertal tidsbegränsade och riktade åtgärder bland annat i syfte att bekämpa hälsomässiga och ekonomiska följder av coronaviruset samt stimulera ekonomin. Som anslag i statens budgetekonomi innebär detta diskretionära satsningar på sammanlagt cirka 14,8 miljarder euro 2020—2025 (inkl. den andra tilläggsbudgetpropositionen för 2021). Av budgetanslagen ingår de finansiella investeringarna i regel inte i nedanstående tabell, eftersom de i princip inte påverkar saldot i de offentliga finanserna enligt nationalräkenskaperna.

De största posterna består av åtgärder som vidtas för att stödja företag samt av social- och hälsovårdens resurser och anskaffningen av utrustning för social- och hälsovården. Det har också gjorts tillfälliga utvidgningar av utkomstskyddet för arbetslösa och andra sociala förmåner.

Företagen har fått omfattande stöd i form av understöd och andra direkta stöd. Företagens förutsättningar att klara sig genom undantagsförhållandena har också stötts genom utökade borgens- och lånefullmakter och genom ett flertal åtgärder som stärker företagens likviditet. I syfte att stödja dem som permitterats eller blivit arbetslösa har bland annat självriskdagarna för arbetslöshetsförmåner avskaffats och betalningen av arbetslöshetsförmåner gjorts smidigare. Socialskyddet har också annars utvidgats, bland annat genom att ett stöd tagits i bruk för dem som till följd av epidemin måste vara frånvarande från arbetet utan lön.

Regeringen har anvisat extra satsningar bland annat till sjukvårdsdistrikten samt för testning, vaccinationsforskning och vacciner. Läget har också krävt tilläggsresurser för polisen och gränsbevakningen.

Den kommunala ekonomin har också fått omfattande stöd med anledning av krisen, bland annat i form av statsandelar med allmän täckning. Genom stödåtgärder har man kompenserat minskningen av skatteinkomsterna och på så sätt understött ordnandet av basservicen. Vidare har statsandelen till kommunerna höjts genom tilläggsfinansiering för tjänster som stödjer välbefinnandet bland barn, unga och familjer. Strävan har också varit att lindra undantagsförhållandenas negativa följder för äldre genom en höjning av statsandelen till kommunerna för att trygga fungerande tjänster för äldre.

Strävan har varit att kompensera de negativa effekterna av undantagsförhållandena och distansundervisningsperioden i skolorna under våren 2020 för ungas välbefinnande och lärande genom ökade satsningar bland annat på småbarnspedagogik, grundläggande utbildning och utbildning på andra stadiet samt studiehandledning och ungdomsarbete. Även för ordnandet av kollektivtrafiken har det anvisats stöd då biljettintäkterna minskat till följd av coronavirusläget.

Ekonomi stimuleras genom offentliga investeringar, såsom infrastrukturprojekt, samt genom utökade satsningar på forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet, högskoleutbildning, kompetensutveckling och sysselsättningstjänster. Vid valet av åtgärder för att stimulera ekonomin har sträva varit att beakta regeringens miljö- och klimatmål.

Lättnaderna i fråga om betalningsarrangemangen för skatter försvagade statens ekonomi med något under 0,8 miljarder euro 2020, eftersom staten även kompenserade för kommunernas skatteförluster, och stärker på motsvarande sätt statsekonomin under 2021—2023. De tillfälliga arrangemang som hänför sig till företagares sociala trygghetsförmåner och företags socialskyddsavgifter försämrar dessutom socialskyddsfondernas ekonomi. Nedan redogörs närmare för de beslut som fattats.

Den dröjsmålsräntan på skatter som omfattas av betalningsarrangemangen för skatter sänktes temporärt från sju procent till två och en halv procent både våren 2020 och på nytt våren 2021. I fråga om mervärdesskatten gällde lättnaden också redovisningarna för januari—mars 2020. Samtidigt har Skatteförvaltningen lindrat villkoren för förfarandet med betalningsarrangemang. Det är bra att notera att effekterna av dessa åtgärder inte syns i tabellen nedan, eftersom tabellen följer redovisningspraxis enligt nationalräkenskaperna.

Arbetspensionsavgiften inom den privata sektorn sänktes för perioden 1.5.—31.12.2020. Finansieringen täcktes med arbetspensionssystemets EMU-buffert. Bufferten utökas på nytt genom att arbetspensionsavgiften höjs för 2022—2025.

Regeringens bestående extra satsningar

De permanenta extra satsningarna enligt regeringsprogrammet är cirka 1,4 miljarder euro jämfört med den tekniska planen för de offentliga finanserna från våren 2019. De bestående utgiftsökningarna avsätts bland annat för ett ökat kunnande och ökad social rättvisa och för klimatpolitiska åtgärder.

En liten del av utgiftsökningarna finansieras genom att utgifter och inkomster i budgetekonomin om disponeras, bland annat sänks nivån på vissa reservationsanslag.

Planen för de offentliga finanserna innehåller nya permanenta utgifter bland annat för det ökade servicebehovet i samband med social- och hälsovårdsreformen (se närmare avsnitt 6) samt för sysselsättningsåtgärder (se närmare avsnitt 5.3.1).

Tidsbundna framtidsinvesteringar för perioden 2020—2022

Regeringen har avsatt sammanlagt cirka 2,0 miljarder euro till så kallade framtidsinvesteringar av engångsnatur. I planen för de offentliga finanserna i oktober 2019 och i budgeten för 2020 fördelades

cirka 1,4 miljarder euro på framtidsinvesteringar åren 2020—2022. I den kompletterande budgetpropositionen för 2021 anvisades ytterligare 356 miljoner euro för framtidsinvesteringar, och i denna plan för de offentliga finanserna fördelas framtidsinvesteringar till ett belopp av 303 miljoner euro på år 2022. Dessutom anvisas ur statens bostadsfond satsningar på sammanlagt mer än 200 miljoner euro 2020—2022. I enlighet med regeringsprogrammet ska framtidsinvesteringarna i huvudsak finansieras genom kapitalinkomster så att de inte leder till ytterligare skuldsättning 2023.

Välfärdsområdena

Avsikten är att välfärdsområdena ska inleda sin verksamhet vid ingången av 2023. Regeringens beslut om utgifter och inkomster i anslutning till välfärdsområdenas uppgifter ingår i tabellen i avsnittet om statsfinanserna. I samband med reformen överförs skatteinkomster från kommunerna till staten och staten finansierar i huvudsak välfärdsområdenas verksamhet.

När det gäller beredningen och genomförandet av välfärdsområdenas verksamhet avsätts finansiering bland annat för inledande av verksamheten, IKT-ändringskostnader och andra kostnader. Dessutom lindras beskattningen i samband med reformen med sammanlagt cirka 185 miljoner euro.

Ändringar i beskattningsgrunderna

I regeringsprogrammet för statsminister Marins regering har beaktats det behov av ändringar som klimatförändringen och den tekniska utvecklingen medför. Den tekniska utvecklingen omfattar bland annat robotisering, digitalisering, plattformsekonomi och artificiell intelligens. Ett mål är att trygga Finlands skattebas i en allt mer internationell och digitaliserad ekonomi. Dessutom vill man i regeringsprogrammet främja sysselsättningen och uppmuntra till företagande.

Under regeringsperioden har de åtgärder som skärper beskattningen i huvudsak riktats till indirekta skatter såsom bland annat skatten på tobak, alkoholdrycker, läskedrycker, drivmedel och arbetsmaskins- och uppvärmningsbränslen. Som en del av sloandet av skatteåterbäringen till energiintensiva företag har elskatten för elskatteklass II sänkts till den miniminivå som EU tillåter. Av de skattepolitiska åtgärderna i regeringsprogrammet har största delen genomförts redan under de första åren av valperioden. Man räknar med att det görs årliga indexjusteringar i skattegrunderna för förvärvsinkomster för att beskattningen inte ska stramas åt som en följd av ökningen av den allmänna inkomstnivån. I och med inrättandet av välfärdsområdena överförs skatteinkomster från kommunerna till staten då lokalförvaltningens uppgifter minskar. I samband med överföringen av skatteinkomster lindras beskattningen av förvärvsinkomster på årsnivå med 185 miljoner euro 2023 för att reformen inte ska leda till en skärpning av beskattningen för någon inkomsttagargrupp.

I enlighet med regeringsprogrammet kommer kommunerna att kompenseras för de effekter ändringarna i beskattningsgrunderna har på skatteintäkterna. De ändringar som gäller beskattningen behandlas för statsfinansernas del mer ingående i avsnitt 5.4 och för den kommunala ekonomins del i avsnitt 7.2 samt för hela den offentliga ekonomins del i avsnitt 9.3.

Socialskyddsavgifter

Arbetslöshetsförsäkringspremierna höjdes vid ingången av 2021, varefter de förblir oförändrade.

Arbetsgivarens arbetspensionsavgift inom den privata sektorn sänktes 2020. År 2021 stiger avgiften till den normala nivån. Avgiftssänkningen kompenseras genom en höjning av arbetspensionsavgiften 2022—2025.

Åtgärder för att förbättra produktiviteten och kostnadseffektiviteten inom den offentliga sektorn

Under beredningen av regeringsprogrammet gjordes den bedömningen att jämvikten inom de offentliga finanserna ska kunna förbättras med knappt 300 miljoner euro före valperiodens utgång med hjälp av produktivetsfrämjande åtgärder. För att målet ska nås krävs åtgärder som förbättrar produktiviteten såväl tväradministrativt som inom alla förvaltningsområden. Kostnadseffektiviteten inom den offentliga ekonomin förbättras bland annat genom att servicen blir mer effektiv, tillgänglig och rättidig. Åtgärderna för att främja produktiviteten gäller till exempel lokalfrågor inom den offentliga förvaltningen, upphandlingar samt utveckling av kommunernas verksamhet och strukturer. En förutsättning för dessa utvecklingsåtgärder är ett omfattande utnyttjande av IKT. Inom social- och hälsovårdens verksamhetsområde strävar man efter att utvidga praxis som redan konstaterats vara kostnadseffektiva till att omfatta hela landet samt identifiera nya sådana praxis.

Dessutom fortsätter regeringen genomförandet av de åtgärder för att förbättra produktiviteten som inleddes under den förra valperioden, såsom utvecklandet av digitaliseringen av statens verksamhet och produktivitet, programmet för en effektivare användning av lokalerna inom statsförvaltningen och incitamentsystemet för digitalisering i kommunerna. Dessa presenteras närmare i avsnitt 5.3.2.

Tabell 15. De sammantagna effekterna på de offentliga finanserna av beslut som gäller inkomster och utgifter, kumulativa, md euro

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Beslut som minskar statens anslag	0,0	0,1	0,1	0,2	0,7	0,6	0,6
Beslut som ökar statens anslag	-0,4	-1,3	-2,1	-2,3	-2,6	-2,6	-2,6
Framtidsinvesteringar (inkl. statens bostadsfond)	0,0	-0,8	-0,9	-0,6	0,0	0,0	0,0
Anslagsökningar till följd av coronavirusläget	0,0	-8,5	-4,0	-0,4	-0,3	-0,2	-0,1
Kompensation till kommunerna för ändringar i skattegrunderna	0,0	-0,4	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Beslut som ökar statens skatteinkomster	0,0	0,5	0,8	1,0	1,2	1,3	1,3
Beslut som minskar statens skatteinkomster (exkl. justeringarna av förtjänstnivå- och konsumentprisindex i förvärvsinkomstbeskattningen)	0,0	-0,7	-1,1	-0,5	-0,7	-0,8	-0,9
Övriga beslut som ökar statens inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Effekterna på saldot för statsfinanserna, netto	-0,4	-11,1	-7,3	-2,6	-1,7	-1,7	-1,7
Regeringsåtgärder som ökar kommunernas inkomster	0,2	2,6	1,0	0,6	0,3	0,2	0,2
Regeringsåtgärder som ökar kommunernas utgifter	0,0	-0,9	-0,7	-0,6	-0,4	-0,3	-0,2
Framtidsinvesteringarnas effekt på den kommunala ekonomin (netto)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Nettoeffekten av statens åtgärder på kommunernas skatteinkomster (exkl. justeringarna av förtjänstnivå- och konsumentprisindex i förvärvsinkomstbeskattningen)	0,0	-0,4	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Kompensation till kommunerna för ändringar i skattegrunderna	0,0	0,4	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Effekterna av statens övriga åtgärder på den kommunala ekonomin ¹	0,0	0,5	0,6	0,0	0,1	0,1	0,1
Höjningar av kommunernas skattesatser	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Effekterna på saldot för den kommunala ekonomin, netto	0,2	2,2	1,0	0,1	0,2	0,2	0,2
Förändringar i socialskyddsavgifter (inkl. temporär sänkning av ArPL-avgiften)	-0,5	-1,3	0,4	0,1	0,3	0,4	0,4
Förändringar i utgifterna	0,0	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Effekterna på saldot för socialskyddsfonderna, netto	-0,5	-0,7	0,3	0,1	0,3	0,4	0,4
Effekterna på saldot för de offentliga samfunden, netto	-0,7	-9,5	-5,9	-2,4	-1,3	-1,1	-1,2
I förhållande till totalproduktionen	-0,3 %	-4,0 %	-2,4 %	-0,9 %	-0,5 %	-0,4 %	-0,4 %

¹⁾ Inbegriper inte de verkningar statens och kommunernas samfinansierade trafikprojekt har på den kommunala ekonomin.

9.2. Åtgärder inriktade på utgifterna inom den offentliga ekonomin

I tabellen nedan presenteras den årliga förändring (netto) som blir resultatet av de åtgärder som statsminister Marins regering fattat beslut om i fråga om utgifterna inom den offentliga ekonomin under perioden 2019—2025¹⁾. Granskningen inbegriper inte de sk. finansinvesteringsutgifterna, som inte heller ingår i kalkylerna i granskningen av nationalräkenskaperna.

Utgifterna inom de offentliga finanserna ökade avsevärt 2020, vilket särskilt berodde på åtgärderna i anslutning till coronavirusläget, men också på regeringens permanenta extra satsningar och framtidsinvesteringar av engångsnatur. På motsvarande sätt sjunker utgifterna gradvis mot slutet av valperioden.

Överföringsutgifterna till hushållen ökade 2020 i och med de förbättrade förmåner som regeringen fattat beslut om samt de temporära ändringar i förmåner som föranleds av coronavirusläget. Överföringsutgifterna till näringslivet ökade särskilt 2020, när det betalades stöd till företag på grund av coronavirusläget. Fr.o.m. 2022 sjunker överföringsutgifterna till näringslivet, vilket föranleds av förändringarna i återbäringssystemet för energiskatt. I realinvesteringsutgifterna har också de öknings som gäller basunderhållet av transportinfrastrukturen beaktats, både de extra satsningarna som regeringen fattat beslut om och den nivåförhöjning som den s.k. parlamentariska arbetsgruppen föreslagit och som redan har beaktats i den tekniska planen för de offentliga finanserna fr.o.m. 2022.

Tabell 16. Åtgärder som inverkar på utgifterna i de offentliga finanserna, årlig förändring, netto, md euro

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Konsumtionsutgifter	0,1	2,4	0,5	-1,4	-0,4	0,2	0,1
Överföringsutgifter till näringslivet	0,0	2,8	-1,9	-0,5	-0,1	0,0	0,0
Överföringsutgifter till hushållen	0,0	1,3	-0,6	-0,1	-0,1	-0,1	0,0
Övriga överföringsutgifter	0,0	1,1	-0,3	-0,5	-0,2	-0,1	0,0
Realinvesteringsutgifter ¹	0,1	0,5	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Övriga utgifter	0,0	0,2	0,5	-0,8	0,0	0,0	0,0
Totalt	0,2	8,4	-1,9	-3,3	-0,9	0,1	0,0
Behovsprövade åtgärder som vidtogs under förra valperioden	-0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

¹⁾ Inbegriper inte de verkningar statens och kommunernas samfinansierade trafikprojekt har på den kommunala ekonomin.

9.3. Åtgärder inriktade på inkomsterna inom den offentliga ekonomin

I tabellen nedan presenteras uppgifter om det tidsmässiga genomförandet (netto) av beslutsbaserade åtgärder som inverkar på inkomsterna i de offentliga finanserna under åren 2020—2025. Med netto avses den sammanräknade effekten av åtgärder som ökar och minskar inkomsterna. I tabellen har man även beaktat de ändringar i beskattningsgrunderna som fastställdes under förra valperioden, kommande indexjusteringar av beskattningsgrunderna för förvärvsinkomstskatten samt sådana faktorer av engångsnatur som kan ändra beskattningen tidsmässigt.

Utöver ändringarna i beskattningsgrunderna presenteras i tabellen den uppskattade effekten av betalningsarrangemanget i anslutning till coronavirusläget för skatteinkomsterna. Situationen för företag som drabbats av betalningssvårigheter på grund av coronavirusepidemin underlättades genom temporära ändringar i betalningsarrangemangen för skatter och sänkta dröjsmålsräntor på skatter. I och med arrangemanget överförs uppskattningsvis nästan 0,9 miljarder euro i skatteinkomster från 2020 och 2021 till 2021—2023. Största delen av uppskovet med skattebetalningen gäller mervärdesskatten.

De ändringar i beskattningen som statsminister Marins regering föreslagit fördelar sig på hela regeringsperioden. Åtstramningen av den indirekta beskattningen ökar intäkterna, men de årliga indexjusteringarna i förvärvsinkomsterna minskar i sin tur skatteinkomsterna. De siffror som presenteras i planen för de offentliga finanserna innehåller beslutade åtgärder och deras uppskattade ekonomiska konsekvenser. Planerade åtgärder ingår inte.

Tabell 17. Åtgärder som inverkar på inkomsterna i de offentliga finanserna, årlig förändring, netto, md euro

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Skatter på förvärvsinkomster	-0,5	-0,4	-0,4	-0,7	-0,5	-0,5
Skatter på kapitalinkomster	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Samfundsskatter	-0,2	0,0	0,0	0,0	0,4	0,0
Övriga direkta skatter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Mervärdesskatter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Övriga indirekta skatter	0,3	0,0	0,1	0,2	0,0	0,0
Socialskyddsavgifter som arbetsgivaren betalar	-1,1	1,3	0,1	0,1	0,0	0,0
Socialskyddspremier som de försäkrade betalar	0,4	0,3	-0,4	0,2	0,0	0,0

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Betalningsarrangemang i samband med uppskov med skattebetalning	-0,8	0,2	0,4	0,1	0,0	0,0
Totalt	-1,8	1,4	-0,2	0,0	-0,1	-0,5

10. Uppskattning av de offentliga samfundens inkomster och utgifter

Tabell 18. Statsförvaltningen enligt nationalräkenskaperna, md euro

	2020*	2021**	2022**	2023**	2024**	2025**
Direkta skatter	13,2	14,1	15,2	29,3	30,3	31,3
Skatter på produktion och import	32,9	34,5	35,0	35,7	36,3	37,0
Socialskyddsavgifter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Skatter och socialskyddsavgifter sammanlagt 2)	46,9	49,5	51,1	65,9	67,5	69,2
Övriga inkomster 3)	9,3	9,2	9,8	9,9	9,8	9,6
varav ränteinkomster	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,3
Inkomster sammanlagt	56,2	58,7	60,9	75,7	77,3	78,8
Konsumtionsutgifter	15,7	16,5	16,7	16,5	16,7	16,9
Subventioner och övriga inkomstöverföringar	47,5	47,2	45,1	59,1	60,1	61,2
varav till andra offentliga samfund	33,1	32,9	32,1	46,0	47,0	47,9
Ränteutgifter	1,5	1,1	0,9	0,7	0,6	0,4
Kapitalutgifter 4)	4,9	6,3	5,7	5,4	5,3	5,6
Utgifter sammanlagt	69,6	71,1	68,4	81,8	82,6	84,1
Nettokreditgivning (+) / nettoupplåning (-)	-13,4	-12,4	-7,4	-6,0	-5,3	-5,2

Tabell 19. Lokalförvaltningen enligt nationalräkenskaperna, md euro

	2020*	2021**	2022**	2023**	2024**	2025**
Skatter och socialskyddsavgifter	24,5	25,1	25,4	12,1	12,8	13,1
varav kommunalskatt	20,5	20,6	21,3	8,7	9,3	9,6
samfundsskatt	2,1	2,6	2,0	1,4	1,4	1,5
fastighetsskatt	2,0	2,0	2,0	2,1	2,1	2,1
Övriga inkomster 2)	23,2	23,8	23,4	13,3	13,6	13,9
varav ränteinkomster	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
varav inkomstöverföringar från staten	17,5	18,0	17,3	7,5	7,6	7,6
Inkomster sammanlagt	47,7	48,9	48,8	25,4	26,3	27,0
Konsumtionsutgifter	38,5	40,4	41,4	19,3	19,8	20,3
varav löner och kollektiva avgifter	22,3	23,0	24,0	12,3	12,6	12,9
Inkomstöverföringar	2,6	2,7	2,8	2,1	2,1	2,2
varav sociala förmåner och sociala understöd	0,8	0,8	0,8	0,2	0,2	0,2
subventioner och övriga inkomstöverföringar	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8
ränteutgifter	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2
Kapitalutgifter 3)	6,4	6,6	6,6	5,5	5,6	5,7
Utgifter sammanlagt	47,5	49,7	50,9	26,9	27,5	28,2

	2020*	2021**	2022**	2023**	2024**	2025**
Nettokreditgivning (+) / nettoupplåning (-)	0,2	-0,8	-2,0	-1,5	-1,2	-1,2

Tabell 20. Välfärdsområdena

	2020*	2021**	2022**	2023**	2024**	2025**
Statlig finansiering				23,7	24,5	25,2
Övriga inkomster				2,8	2,8	2,9
Totala inkomster				26,4	27,3	28,1
Konsumtionsutgifter				22,8	23,7	24,5
Inkomstöverföringar och övriga utgifter				0,7	0,7	0,7
Investeringar				1,2	1,1	1,1
Totala utgifter				27,0	27,9	28,7
Nettokreditgivning (+) / nettoupplåning (-)				-0,6	-0,6	-0,6

Tabell 21. Arbetspensionsanstalterna

	2020*	2021**	2022**	2023**	2024**	2025**
Investeringsinkomster	3,5	3,7	4,1	4,4	4,7	5,0
Socialskyddsavgifter	22,0	23,7	24,9	25,7	26,4	27,2
varav arbetsgivarnas avgifter	14,3	15,8	16,7	17,2	17,7	18,2
de försäkrades premier	7,7	7,9	8,2	8,5	8,7	8,9
Inkomst- och kapitalöverföringar från offentliga samfund	2,8	2,7	2,6	2,7	2,8	2,9
Övriga inkomster	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
Inkomster sammanlagt	28,7	30,5	32,0	33,2	34,2	35,5
Konsumtionsutgifter	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,8
Sociala förmåner och sociala understöd	25,3	26,0	27,0	28,0	29,0	30,0
Övriga utgifter	2,2	2,3	2,4	2,4	2,5	2,5
Utgifter sammanlagt	28,2	29,0	30,0	31,1	32,2	33,3
Nettokreditgivning (+) / nettoupplåning (-)	0,4	1,5	2,0	2,1	2,0	2,2

Tabell 22. Övriga socialskyddsfonder

	2020*	2021**	2022**	2023**	2024**	2025**
Investeringsinkomster	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1
Socialskyddsavgifter	5,6	6,4	6,0	6,5	6,8	6,9
varav arbetsgivarnas avgifter	2,2	2,6	2,5	2,7	2,8	2,8
de försäkrades premier	3,4	3,8	3,5	3,8	4,0	4,1
Inkomst- och kapitalöverföringar från offentliga samfund	14,4	13,8	13,6	13,5	13,6	13,7
Övriga inkomster	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Inkomster sammanlagt	20,1	20,3	19,7	20,1	20,4	20,7
Konsumtionsutgifter	3,2	3,4	3,5	3,5	3,6	3,7

	2020*	2021**	2022**	2023**	2024**	2025**
Sociala förmåner och sociala understöd	15,7	15,5	15,1	15,1	15,3	15,5
Övriga utgifter	1,4	1,3	1,2	1,2	1,2	1,3
Utgifter sammanlagt	20,3	20,3	19,8	19,8	20,1	20,4
Nettokreditgivning (+) / nettoupplåning (-)	-0,2	0,0	0,0	0,3	0,3	0,3

Prognos för den offentliga ekonomin vid oförändrad politik

Tabell 23. Inkomster och utgifter vid oförändrad politik

	2020*	2020*	2021*	2022*	2023*	2024*	2025*
	nivå, md euro	nivå, md euro	% av BNP	% av BNP	% av BNP	% av BNP	% av BNP
Inkomster vid oförändrad politik, sammanlagt	121,7	51,2	51,6	51,1	50,9	50,6	50,3
Utgifter vid oförändrad politik, sammanlagt	134,6	56,7	56,3	54,0	53,1	52,3	51,9

Finansminister

Matti Vanhanen

Avdelningschef, budgetchef

Sami Yläoutinen

BILAGA 1	I kalkylerna använda prognoser och antaganden
BILAGA 2	Justeringar av pris- och kostnadsnivån i ramarna för statsfinanserna
BILAGA 3	Ändringar i prognosen för den offentliga ekonomin jämfört med den föregående planen för de offentliga finanserna
BILAGA 4	Riskerna i den ekonomiska utvecklingen och den ekonomiska utvecklingens effekt på de offentliga finanserna
BILAGA 5	Jämförelse med kommissionens senaste prognos
BILAGA 6	Stabilitetsprogrammet
SÄNDLISTA	Riksdagens centralkansli Republikens presidents kansli Ministerierna
FÖR KÄNNEDOM	Finansutskottets sekretariat Riksdagens räkenskapsbyrå Statens revisionsverk

BILAGA 1 I kalkylerna använda prognoser och antaganden

Utgifts- och inkomstposterna i planen för de offentliga finanserna samt justeringarna av pris- och kostnadsnivån grundar sig på nedanstående oberoende prognos från finansministeriets ekonomiska avdelning.

Använda prognoser och antaganden

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
BNP, volymförändring	1,3	-2,8	2,6	2,5	1,5	1,4	1,2
BNP, pridförändring	1,5	1,7	1,7	1,7	1,9	1,8	1,9
BNP, värde, mn euro	240 261	237 467	247 804	258 302	267 072	275 626	284 167
BNI, värde, mn euro	241 399	240 061	249 298	259 496	268 166	276 720	285 261
Konsumentprisindex, ändring, %	1,0	0,3	1,4	1,5	1,7	1,7	1,8
Inkomstnivåindex, ändring, %	2,1	1,8	2,7	2,5	2,5	2,5	2,5
Byggnadskostnadsindex, ändring, %	1,0	-0,3	1,7	1,8	2,1	2,3	2,4
Basprisindex på hemmamarknaden, ändring, %	1,0	-3,3	2,7	1,9	2,2	2,2	2,3
Arbetslöshetsgrad, %	6,7	7,8	7,8	7,2	6,9	6,7	6,5
Lönesumma, förändring, %	3,5	-0,4	3,0	3,7	3,1	2,8	2,7
Kort ränta, 3 mån, %	-0,4	-0,4	-0,5	-0,5	-0,4	-0,4	-0,3
Lång ränta, 10 år, %	0,1	-0,2	-0,2	-0,1	-0,1	0,0	0,1
ArPL-index	2585	2617	2631	2675	2718	2769	2820
FPL-index	1617	1633	1639	1662	1685	1714	1743
Prisindex för basservicen, prognos	1,3	0,7	2,5	2,2	2,3	2,3	2,3
I budgetpropositionen använd förändring i kostnadsnivån (statsandelsindex)	0,0	2,4	2,4	2,2	2,3	2,3	2,3
— indexjustering	0,0	0,0					
Statsandelsindex utan frysningen 2016—2019	1,3	2,4	2,4	2,2	2,3	2,3	2,3
Universitetsindex (vid budgetering använd prognos)	1,7	0,7	2,4	2,2	2,3	2,3	2,3
Yrkesutbildningsindex	1,7	0,4	2,5	2,2	2,3	2,3	2,3
YLE-index	1,7	1,3	2,3	2,2	2,2	2,2	2,3
Arbetslöshetsförsäkringspremie							
— arbetsgivare, genomsnitt	1,50	1,26	1,43	1,43	1,43	1,43	1,43
— arbetstagare	1,50	1,25	1,40	1,40	1,40	1,40	1,40
ArPL-premie	24,4	22,7	24,4	24,8	24,8	24,8	24,9
— arbetsgivare	17,4	15,2	17,0	17,4	17,4	17,4	17,5
— arbetstagare under/≈53 år	6,75	7,15	7,15	7,15	7,15	7,15	7,15
— arbetstagare över 53 år	8,25	8,65	8,65	8,65	8,65	8,65	8,65
— lönekoeficient	1,417	1,446	1,465	1,501	1,535	1,571	1,608

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
De försäkrades							
sjukförsäkringspremier							
— löntagarnas							
dagpenningspremie	1,54	1,18	1,36	1,19	1,28	1,31	1,30
— löntagarnas och företagarnas							
sjukvårdspremie	0,00	0,68	0,68	0,49	0,58	0,59	0,59
— pensionstagarnas							
sjukvårdspremie	1,61	1,65	1,65	1,46	1,55	1,56	1,56
Statens arbetsgivaravgifter	17,9	18,0	18,2	18,4	18,5	18,6	18,6
— sjukförsäkringspremie	0,77	1,34	1,53	1,35	1,44	1,48	1,45
— pensionsavgift (StaPL)	17,10	16,69	16,69	17,09	17,09	17,09	17,19
Kommunernas							
arbetsgivaravgifter	24,6	24,5	24,8	24,6	24,6	24,7	24,6
— sjukförsäkringspremie	0,77	1,34	1,53	1,35	1,44	1,48	1,45
— övriga							
socialförsäkringsavgifter	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
—							
arbetslöshetsförsäkringspremie	1,96	1,63	1,83	1,83	1,77	1,77	1,77
— pensionsavgift (KomPL)	21,2	20,8	20,7	20,7	20,7	20,7	20,7

BILAGA 2 Justeringar av pris- och kostnadsnivån i ramarna för statsfinanserna

Strukturella förändringar

Ramnivån för 2022 ökar med 67 miljoner euro jämfört med rambeslutet av den 16 april 2020 till följd av fjärde tilläggsbudgeten för 2020, budgeten och tilläggsbudgeten för 2021 samt strukturella ändringar i detta rambeslut.

I tabellen nedan ges en närmare beskrivning av strukturförändringarna efter föregående rambeslut och av deras verkningar på ramnivån för valperioden. Ramen för valperioden var undantagsvis inte i kraft 2020. I tabellen presenteras för 2020 endast de strukturella förändringar som föranleds av strukturförändringar som gäller andra år.

Strukturella ändringar i ramen, mn euro

Moment	Ärende	2020	2021	2022	2023
Tilläggsbudgetprop. 4 2020					
27.10.18	Tidsmässig förändring i produktifieringen av signalnätet	1,2	-1,2		
31.10.20	Avskrivningar och kapitalkostnader för den egendom för trafikledning och trafikstyrning som trafikledningsbolaget Traffic Management Finland löst in av Trafikledsverket (åren 2020—2037). Genomgångspost, motsvarande inkomster inflyter under moment 12.31.30 åren 2020—2023.	2,7	2,7	8,1	8,3
32.01.03	Tidsmässig förändring i ONNI-projektet	1,5		-1,5	
Budgetprop. 2021					
24.30.66	Samprojekt inom utvecklingssamarbetet. Genomgångspost, motsvarande inkomster har antecknats under moment 12.24.99.		1,9		
30.70.40	Tidsmässig förändring i genomförandet av pågående ägoregleringsprojekt		1,0	-1,0	
31.10.30	Tidsmässig förändring i statsunderstöden för fas 2 av byggande av Västmetron och en spårväg i Tammerfors		-21,3	16,3	1,6
32.20.41	Tidsmässig förändring i riktandet av bevillningsfullmakten för energistöd			6,0	6,0
32.20.45	Tidsmässig förändring i anslutning till utbetalningarna av investeringsstöd	-5,5	5,5		
32.20.49	Ombudgetering i anslutning till tre investeringsprojekt		4,2		
33.20.50,	Utkomstskydd för arbetslösa fortsätter till och med				
33.20.52	31.12.2020 och perioden med startpeng fortsätter. Ändring av utgiftsgrunden under moment utanför ramen.		-10,5	-1,9	
33.10.54	Ökning av studieplatserna på andra stadiet i anslutning till dimensioneringen av vårdpersonal enligt äldreomsorgslagen, samt ökning av högskolornas studerandeplatser (tilläggsbudget IV 2020). Inverkan på bostadsbidraget, ändring av utgiftsgrunden under ett moment utanför ramen.		-20,0	-24,2	-12,0
	En mekanism för exceptionella konjunkturlägen		500,0		

Moment	Ärende	2020	2021	2022	2023
	Ramreservering för sådana utgifter av engångskaraktär och finanspolitiskt obligatoriska utgifter som coronavirussituationen föranleder		500,0		
Kompletterande budgetprop. 2021					
28.70.05, 28.89.90	Ombudgetering av tidigare budgeterad och oanvänd finansiering som reserverats för beredningen av social- och hälsovårdsreformen		16,9		
29.20.30, 29.20.35	Ändrad tidsmässig fördelning av de årliga kostnaderna för en utvidgning av läroplikten		4,8		-4,8
31.10.20	Ombudgetering i anslutning till anskaffning av sjökartläggning		1,4		
31.10.77	Anslag som motsvarar EU TEN-stödet. Genomgångspost, motsvarande inkomst har antecknats under moment 12.31.10.		1,5		
31.10.77, 31.10.79	Ändring av projektet fast förbindelse till Karlö från livscykelprojekt till att finansieras under byggtiden	-4,0	-3,0	17,0	20,0
32.20.46	Ändrad tidsmässig fördelning av utbetalningarna av innovationsstödet för skeppsbyggnad		-8,1		
32.30.31	Ändrad tidsmässig fördelning av stödet till förplägnadsföretagare	-10,0	10,0		
13.03.01, 33.01.25	Budgetering av kapital som intäktsförts till DigiFinland Oy till motsvarande utgifter		20,0		
32.30.51, 33.20.50, 33.20.52	Ändring av utgiftsgrunden under moment utanför ramen. Anskaffning av studier som leder till högskoleexamen på vissa villkor i form av arbetskraftsutbildning		-0,4		
33.20.50, 33.20.52	Ändring av utgiftsgrunden under moment utanför ramen. Höjning av det skyddade beloppet av utkomstskyddet för arbetslösa från 300 euro till 500 euro/månad		-8,7		
33.20.52	Ändring av utgiftsgrunden under ett moment utanför ramen. Företagares rätt till utkomstskydd för arbetslösa		-47,7		
	Ändrad tidsmässig fördelning av användningen av reserveringen för framtidsinvesteringar och andra helheter som är effektfulla ur ett struktur- och konjunkturpolitiskt perspektiv		49,3	-49,3	
Tilläggsbudgetprop. 2021					
32.40.43, 29.80.01, 29.80.05	Av anslaget för kostnadsstöd för företag 2020 återtas 20 miljoner euro. Motsvarande tillägg görs under moment 29.80.01 och 29.80.50.		20,0		
32.20.49	Ändrad tidsmässig fördelning av utbetalningar för investeringsprojekt.		6,8		
33.20.50, 33.20.52	Ändring av utgiftsgrunden under moment utanför ramen. Höjning av det skyddade beloppet av utkomstskyddet för arbetslösa för tiden 1.4—30.6.2021.		-13,0		
33.20.52	Ändring av utgiftsgrunden under ett moment utanför ramen. Företagares rätt till arbetsmarknadsstöd under tiden 1.4—30.6.2021.		-48,0		

Moment	Ärende	2020	2021	2022	2023
	Ändrad tidsmässig fördelning av användningen av reserveringen för framtidsinvesteringar och andra helheter som är effektfulla ur ett struktur- och konjunkturpolitiskt perspektiv.		55,7	-55,7	
Planen för de offentliga finanserna 2022—2025					
27.10.18	Ändrad tidsmässig fördelning av de årliga andelarna för projektet Flottilj 2020		-190,0	-8,0	52,0
13.03.01, 26.30.01, 28.70.01, 33.01.35	Budgetering av kapital som intäktsförts till DigiFinland Oy till motsvarande utgifter			22,0	21,0
28.70.05, 28.89.90	Ombudgetering av tidigare budgeterad och oanvänd finansiering som reserverats för beredningen av social- och hälsovårdsreformen			52,4	3,9
28.40.01, 11.19.09	Övergång till nettobudgetering i fråga om regionförvaltningsverkens avgifter.			-0,9	-0,9
28.89.31	Teknisk ändring. Överföring av finansiering från kommunernas skatteinkomster till välfärdsområdena.				13 449,0
28.89.31, 28.90.35	Teknisk ändring. Överföring av kommunernas skatteinkomstkompensationer utanför ramen till välfärdsområdena.				514,2
28.91.41	Precisering av konsekvenserna av slopandet av systemet för återbäring av energiskatt.			-45,0	50,0
32.01.02, 32.30.51	Ändrad tidsmässig fördelning av utbetalningarna inom försöket med rekryteringsstöd som beviljas små och medelstora företag		-12,1	12,1	
32.20.46	Ändrad tidsmässig fördelning av utbetalningarna av innovationsstödet för skeppsbyggnad			-2,6	4,5
33.10.54, 33.10.57, 33.20.50, 33.20.52	Konsekvenserna av familjeledighetsreformen under moment utanför ramen				-0,8
33.10.54, 33.10.57, 33.20.50, 33.20.52	Konsekvenserna av den nordiska modellen för arbetskraftsservice under moment utanför ramen			-10,3	-15,3
	En mekanism för exceptionella konjunkturlägen			500,0	
	Ändrad tidsmässig fördelning av användningen av reserveringen för framtidsinvesteringar och andra helheter som är effektfulla ur ett struktur- och konjunkturpolitiskt perspektiv.			-366,8	366,8
Totalt		-14,1	817,8	66,8	14 463,4

Justeringar av pris- och kostnadsnivån

Beslutet om ramarna för statsfinanserna 2022—2025 görs upp enligt pris- och kostnadsnivån 2022. En del av utgifterna, exempelvis utgifterna för utvecklingssamarbete och den statliga medfinansiering som motsvarar andelarna från EU:s strukturfonder uppskattas enligt gängse priser, varvid de innefattar en

uppskattning av hur höjningen av prisnivån under perioden kommer att inverka på anslaget. Till övriga delar justeras utgiftsnivån årligen utifrån den beräknade höjningen av pris- och kostnadsnivån.

Justeringarna av pris- och kostnadsnivån jämfört med föregående rambeslut uppgår till sammanlagt 856 miljoner euro för 2022, med beaktande av övergången till pris- och kostnadsnivån 2022.

Justeringar enligt pris- och kostnadsnivån 2022, jämfört med rambeslutet 16.4.2020, mn euro

Ramutgifterna enligt ekonomisk art	Index som använts vid kalkyleringen	Justering av anslagen och ramnivån		Justering av ramnivån Justering av kostnadsnivån för övriga ramutgifter
		Lagstadgad indexkorrigering	Avtalsbaserad priskorrigering	
15-17 Pensioner	Arbetspensionsindex (ArPL)	81,8		
18-19 Anskaffning av försvarsmateriel	Föregripande höjning 1,5 %		34,5 ¹	
01-14 Löner samt socialskyddsavgifter	Avtalshöjningar		157,9	
Utgifter för trafiknätet	Byggnadskostnadsindex x			35,2
01-14, 20-28 Övriga omkostnader och konsumtionsutgifter	Konsumentprisindex			51,9
30-39 Kalkylerade statsbidrag till kommuner och samkommuner m.fl.	Statsandelsindex	185,4		
30-39 Övriga statsbidrag till kommuner och samkommuner	Statsandelsindex			22,5
30 Statliga finansieringen för yrkesutbildningen	Yrkesutbildningsindex	18,7		
40-49 Statsbidrag till näringslivet	Konsumentprisindex			37,9
50-59 Enligt lagstiftningen indexbundna statsbidrag till hushåll och allmännyttiga samfund	Folkpensionsindex, Arbetspensionsindex, Konsumentprisindex	32,3		
51-52 Statliga finansieringen till ev-luth. kyrkan och understödet till ortodoxa kyrkan	Konsumentprisindex	1,8		
50-59 Icke-indexerade statsbidrag till hushåll	Folkpensionsindex			24,1
50 Statlig finansiering för universitetens och yrkeshögskolornas verksamhet	Universitetsindex	37,8		
50-59 Övriga statsbidrag till hushåll och allmännyttiga samfund	Konsumentprisindex			17,7
60 Överföringar till statliga fonder utanför statsbudgeten	Konsumentprisindex			6,7
60 Överföringar till Folkpensionsanstalten	Folkpensionsindex	53,1		
60 Statens andel i de utgifter som föranleds av sjukförsäkringslagen	Folkpensionsindex	3,4		26,3

Ramutgifterna enligt ekonomisk art	Index som använts vid kalkyleringen	Justering av anslagen och ramnivån		Justering av ramnivån
		Lagstadgad indexkorrigering	Avtalsbaserad priskorrigering	Justering av kostnadsnivån för övriga ramutgifter
61-65 Statlig medfinansiering motsvarande EU:s strukturfondsfinansiering och övriga överföringar inom landet	Ingår i ramen för programperioden			
66-68 Överföringar till utlandet	Enligt gängse priser			
69 Överföringar till EU	EU:s BNP-prisindex			
70-79 Realinvesteringar	Byggnadskostnadsindex			
	x			0,6
90-99 Övriga utgifter	Konsumentprisindex			1,3
Tilläggsbudgetreserv och ofördelad reserv	Konsumentprisindex			6,8
Sammanlagt år 2022		433,0	192,5	231,0

¹⁾ I anslagsnivån för försvarsmaktens omkostnader (exkl. lönekostnader), anskaffningar av försvarsmateriel, anskaffningen av multirollflygplan och materiel- och förvaltningsutgifter för den militära krishanteringens görs en föregripande pris- och kostnadsnivåjustering på 1,5 procent. Indexutgifterna för projektet Flottilj 2020 och anskaffningen av multirollflygplan justeras i efterhand i enlighet med utfallet av de index som specificerats i avtalen. Nivån på övriga anslag justeras i efterhand så att den i fråga om försvarsmaktens omkostnader och materiel- och förvaltningsutgifter för den militära krishanteringens motsvarar förändringen i prisnivån enligt konsumentprisindex (indexförändringens årsmedelvärde) samt i fråga om anskaffningarna av försvarsmateriel förändringen (månader sammanlagt/årsförändring) i underindexet C28 (Tillverkning av övriga maskiner) till producentprisindex för industrin.

BILAGA 3 Ändringar i prognosen för den offentliga ekonomin jämfört med den föregående planen för de offentliga finanserna

Faktorer som påverkar saldot i de offentliga finanserna, enligt nationalräkenskaperna, % av BNP¹

	2021	2022	2023	2024
Saldo i de offentliga finanserna, våren 2020	-4,0	-4,1	-3,8	-3,7
Staten:				
Effekten av den förändrade statistiska utgångspunkten på statsbudgeten	-0,2	0,0	0,0	0,0
Effekten av den förändrade makroprognosen på statsbudgeten	0,4	0,7	0,9	1,0
Effekten av de beslutade åtgärderna på statsbudgeten	-2,4	-0,4	-0,3	0,0
Effekten av andra faktorer	0,1	0,1	0,1	0,0
Lokalförvaltningen:				
Effekten av den förändrade statistiska utgångspunkten på statsbudgeten	0,1	0,1	0,1	0,1
Effekten av den förändrade makroprognosen på statsbudgeten	0,1	0,2	0,3	0,4
Effekten av de beslutade åtgärderna på statsbudgeten	1,0	0,3	0,3	0,3
Effekten av andra faktorer	-0,2	-0,1	0,0	-0,2
Arbetspensionsfonder:				
Effekten av den förändrade statistiska utgångspunkten på statsbudgeten	0,2	0,2	0,2	0,2
Effekten av den förändrade makroprognosen på statsbudgeten	0,1	0,1	0,2	0,2
Effekten av de beslutade åtgärderna på statsbudgeten	0,0	0,0	0,0	0,0
Effekten av andra faktorer	0,0	0,1	0,0	-0,1
Övriga socialskyddsfonder:				
Effekten av den förändrade statistiska utgångspunkten på statsbudgeten	0,2	0,2	0,2	0,2
Effekten av den förändrade makroprognosen på statsbudgeten	0,1	0,1	0,2	0,2
Effekten av de beslutade åtgärderna på statsbudgeten	0,1	0,0	0,1	0,1
Effekten av andra faktorer	-0,4	-0,2	-0,3	-0,3
Saldo i de offentliga finanserna, våren 2021	-4,6	-2,5	-2,0	-1,7

¹⁾ På grund av avrundningar stämmer slutsummorna inte nödvändigtvis vid addering.

BILAGA 4 Riskerna i den ekonomiska utvecklingen och den ekonomiska utvecklingens effekt på de offentliga finanserna

Basscenariot i planen för de offentliga finanserna baserar sig i fråga om 2021—2023 på finansministeriets ekonomiska avdelnings oberoende konjunkturprognos från april 2021. Uppskattningarna för åren 2024 och 2025 bygger i basscenariot bland annat på den uppskattade tillväxten i den potentiella produktionen. Saldot för de offentliga finanserna baserar sig i basscenariot utöver konjunkturprognosen på regeringsprogrammet för statsminister Marins regering, den plan för de offentliga finanserna för 2021—2023 som regeringen godkände i september 2019, den plan för de offentliga finanserna för 2021—2024 som regeringen godkände i april 2020, den plan för de offentliga finanserna för 2022—2025 som regeringen godkände i april 2021 samt budgetarna och tilläggsbudgetarna för 2020 och 2021.

Enligt basscenariot växer den finländska ekonomin med i genomsnitt 1,8 procent per år 2021—2025. På *internationell nivå* visar prognosen att det finns en stor risk för nedgång. En försämring av epidemiläget och en minskning av den internationella efterfrågan utgör en central risk.

De *inhemska* riskerna har samband med hanteringen av epidemin. Den ekonomiska tillväxten kan bli långsammare än väntat, om sjukdomsfallen ökar på nytt på hösten och detta leder till omfattande begränsningsåtgärder. En förlängning av epidemin skulle påverka i synnerhet den privata konsumtionen. De osäkra utsikterna för investeringsmiljön kan skjuta upp investeringarna eller förhindra att de genomförs. En positiv risk kunde vara att de privata investeringar som eventuellt katalyseras av faciliteten för återhämtning och resiliens är större än väntat.

I tabellen nedan beskrivs de effekter på arbetslösheten och saldot och skulden i de offentliga finanserna som en långsammare och snabbare tillväxt än i basscenariot skulle leda till. Beräkningarna är förenklade och antagandet i beräkningarna är att den årliga tillväxten i produktionen under perioden avviker en procentenhet i båda riktningarna från basscenariot.

Vid en långsammare tillväxt ökar totalproduktionen långsammare 2021—2025. Arbetslöshetsgraden förblir ungefär oförändrad jämfört med basscenariot. Underskottet i de offentliga finanserna är stort under hela granskningsperioden och skuldkvoten ökar till över 80 procent. Den offentliga ekonomin blir mer sårbar för olika negativa chocker.

En tillväxt som är snabbare än i basscenariot räcker till för att åstadkomma en snabb minskning i de offentliga samfundens skuldkvot under programperioden. Saldot för de offentliga samfunden uppvisar i detta scenario ett överskott. I detta scenario minskar arbetslöshetsgraden förhållandevis snabbt. För att den ekonomiska tillväxten ska vara gynnsammare än i basscenariot förutsätts positiv drivkraft inom den globala ekonomin och att den ekonomiska tillväxten i industriländerna är snabbare än väntat.

Den låga räntenivåns effekt på saldot för de offentliga samfunden i Finland har både en ökande och en minskande effekt på underskottet. Den exceptionellt låga räntenivån innebär att de offentliga samfundens ränteutgifter har minskat till under 1 procent i förhållande till BNP. Å andra sidan har ränteinkomsterna till de arbetspensionsfonder som räknas till de offentliga finanserna minskat avsevärt. Arbetspensionsfondernas kapitalinkomster beror även på allokeringen av deras innehav.

Enligt en grov uppskattning ökar en höjning av räntenivån med 1 procentenhet de offentliga samfundens ränteinkomster med cirka ½ miljard euro 2021, och fram till 2025 har räntorna ökat med något under 1,5 miljard euro. En räntehöjning skulle på motsvarande sätt leda till en ökning av arbetspensionsfondernas samt kommunernas och statsförvaltningens ränteinkomster. Den offentliga

skuldkvoten stiger ändå, eftersom arbetspensionsanstaltens överskott inte kan användas till att täcka underskott inom andra sektorer.

Känslighetsanalys

Basscenario	2020	2021	2022	2023	2024	2025
BNP, förändring, %	-2,8	2,6	2,5	1,5	1,4	1,2
Arbetslöshetsgrad, %	7,8	7,8	7,2	6,9	6,7	6,5
Finansiellt saldo, % av BNP	-5,4	-4,7	-2,9	-2,2	-1,7	-1,6
Offentlig skuld, % av BNP	69,2	71,6	72,4	73,9	74,8	75,6
Långsam tillväxt - begränsningsåtgärder som varar längre än 1 månad						
BNP, förändring, %	-2,8	1,6	1,5	0,5	0,4	0,2
Arbetslöshetsgrad, %	7,8	8,2	7,9	7,8	7,8	7,7
Finansiellt saldo, % av BNP	-5,4	-5,2	-3,9	-3,7	-3,7	-4,1
Offentlig skuld, % av BNP	69,2	72,6	74,9	78,3	81,4	84,8
Snabb tillväxt - begränsningsåtgärder som varar kortare än 1 månad						
BNP, förändring, %	-2,8	3,6	3,5	2,5	2,4	2,2
Arbetslöshetsgrad, %	7,8	7,3	6,6	6,1	5,6	5,2
Finansiellt saldo, % av BNP	-5,4	-4,2	-1,9	-0,6	0,3	0,9
Offentlig skuld, % av BNP	69,2	70,5	70,0	69,6	68,4	66,6
Förändring i ränteutgifterna om räntorna stiger med 1 procentenhet, % av BNP						
Förändring i ränteutgifterna om räntorna stiger med 1 procentenhet, % av BNP	0	0,2	0,4	0,4	0,4	0,5
Förändring i ränteutgifterna om räntorna stiger med 1 procentenhet, % av BNP	0	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
Förändring i underskottet om räntorna stiger med 1 procentenhet, % av BNP	0	0,2	0,1	0,0	0,0	-0,1
Förändring i upplåningsbehovet om räntorna stiger med 1 procentenhet, % av BNP	0	0,0	0,2	0,2	0,2	0,3

BILAGA 5 Jämförelse med kommissionens senaste prognos

I den bifogade tabellen jämförs finansministeriets prognos med kommissionens halvtidsprognos från i vintras i fråga om förändringen i bruttonationalprodukten och inflationen. Övriga prognoser jämförs med kommissionens höstprognos.

Jämförelse med kommissionens föregående prognos

	Kommissionens prognos			FM:s prognos			
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2023
BNP, förändring, % ¹	-3,1	2,8	2	-2,8	2,6	2,5	1,5
Konsumentprisindex, förändring, % ¹	0,4	1,2	1,2	0,3	1,4	1,5	1,7
Arbetslöshetsgrad, % ²	7,9	7,7	7,4	7,8	7,8	7,2	6,9
Saldot för de offentliga samfunden, % av BNP ²	-7,6	-4,8	-3,4	-5,4	-4,7	-2,9	-2,2
Strukturellt saldo, % av BNP ²	-5,3	-3,5	-2,7	-3,4	-3,5	-2,4	-1,8
De offentliga samfundens skuld, % av BNP ²	69,8	71,8	72,5	69,2	71,6	72,4	73,9

¹⁾ Kommissionens vinterprognos, februari 2021

²⁾ Kommissionens höstprognos, november 2020

BILAGA 6 Stabilitetsprogrammet

Finlands stabilitetsprogram utgör en del av planen för de offentliga finanserna. Planen för de offentliga finanserna uppfyller EU:s krav på en budgetplan på medellång sikt (Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 473/2013).

Siffrorna i tabellerna i stabilitetsprogrammet⁵ är i fråga om 2020 uppgifter om utfallet⁶, och uppgifterna för 2021 och 2022 baserar sig på en oberoende prognos som gjorts av finansministeriets ekonomiska avdelning. För 2023 presenteras i stabilitetsprogrammet ett målscenario för de offentliga finanserna som baserar sig på den oberoende konjunkturprognosen, på målen i regeringsprogrammet, på programmet för hållbar tillväxt och på beslut som regeringen fattat vid förhandlingarna om planen för de offentliga finanserna och i andra sammanhang. I målscenariot har de åtgärder beaktats som regeringen har fattat beslut om vid förhandlingarna om planen för de offentliga finanserna men som inte har bestämts tillräckligt exakt för att de skulle ha kunnat beaktas i finansministeriets oberoende prognos och i planen för de offentliga finanserna. Åtgärderna kommer att preciseras i kommande budgetpropositioner och i den plan för de offentliga finanserna som ges nästa år. Eftersom det ordnas riksdagsval i Finland våren 2023, baserar sig siffrorna för 2024 på ett scenario med oförändrad politik och är samstämmiga med finansministeriets oberoende prognos.

De finanspolitiska målen

Det medelfristiga målet

Det medelfristiga målet (Medium-Term Objective, MTO) för det strukturella saldot sattes i stabilitetsprogrammet från hösten 2019⁷ på -0,5 procent i förhållande till BNP. Detta är den minimnivå som Finland har förbundit sig till i den finanspolitiska överenskommelsen⁸. Det medelfristiga målet justeras vart tredje år, och nästa justering infaller 2022.

Andra finanspolitiska mål

Stabilitetsprogrammet våren 2020 fick i enlighet med en överenskommelse mellan kommissionen och medlemsländerna ett snävare innehåll än normalt, och där sattes inte heller några fleråriga eller sektoriella mål för de offentliga finanserna. Stabilitets- och konvergensprogrammen våren 2021 får den normala utformningen.

Stabilitets- och tillväxtpaktens allmänna undantagsklausul som aktiverades i mars 2020 gäller också 2021, och sannolikt även 2022. Härigenom blir det möjligt för medlemsstaterna att tillfälligt avvika från anpassningsbanan mot det medelfristiga målet för de offentliga finanserna, förutsatt att detta inte äventyrar hållbarheten i de offentliga finanserna på medellång sikt. De exceptionella omständigheter som avses i Finlands finanspolitiska lagstiftning (den finanspolitiska lagen 869/2012 och statsrådets

⁵ Enligt artikel 4.4 i förordning (EU) nr 473/2013 ska de nationella finanspolitiska planerna på medellång sikt och budgetförslagen ”grundas på oberoende makroekonomiska prognoser och ska ange huruvida budgetprognoserna har framställts eller godkänts av ett oberoende organ”, medan stabilitetsprogrammet enligt artikel 3.2a i förordning (EG) nr 1466/97 ”ska baseras på det mest sannolika makrofinansiella scenariot eller på ett försiktigare scenario”.

⁶ Uppgifterna baserar sig på de nationalräkenskaper som Statistikcentralen offentliggjorde den 15 mars 2021.

⁷ Plan för de offentliga finanserna 2020—2023. Oktober 2019.

⁸ Fördraget om stabilitet, samordning och styrning inom Ekonomiska och monetära unionen samt lagen om kraven på de fleråriga ramarna för de offentliga finanserna, som trädde i kraft den 1 januari 2013.

förordning om en plan för de offentliga finanserna, 120/2014) har också ansetts råda. Detta innebär att de fleråriga och sektoriella målen inte behöver leda till att det medelfristiga målet nås.⁹

Eftersom Finland 2020 överskred referensvärdet för underskott enligt grundfördraget, dvs. 3 procent i förhållande till BNP, har man vid uppställningen av mål primärt utgått från att ambitionen är att 2022 få ner det nominella underskottet under referensvärdet på 3 procent och på så sätt i möjligaste mån undvika att behöva tillämpa förfarandet vid alltför stora underskott (EDP). Förfaranden vid alltför stora underskott kan inledas också medan den allmänna undantagsklausulen är i kraft. När undantagsklausulen upphör att gälla — enligt nuvarande bedömning 2023 — kommer målsättningen att åter inriktas på att nå det medelfristiga målet. Enligt stabilitets- och tillväxtpakten och lagstiftningen i Finland bör det strukturella saldot förbättras med 0,5 procent i förhållande till BNP 2023. Utfallet när det gäller att nå det medelfristiga målet klarnar först efter utgången av perioden för stabilitetsprogrammet och regeringsperioden, och målsättningen kommer antagligen att bedömas i nästa regerings första plan för de offentliga finanserna/stabilitetsprogram.

De fleråriga målen för underskottet, skulderna och utgifterna i de offentliga finanserna anges i tabell 1.

Tabell 1. De fleråriga målen för de offentliga finanserna i förhållande till bruttonationalprodukten (%)

	2021	2022	2023	2024
Offentliga samfunds nominella saldo	-4,7	-2,9	-2,1	-1,7
Offentliga samfunds utgifter	56,3	54,0	53,1	52,3
Offentliga samfunds bruttoskuld	71,6	72,4	73,9	74,7

Regeringens åtgärder för att nå de finanspolitiska målen

Regeringen driver en aktiv och ansvarsfull finanspolitik som dimensioneras enligt konjunkturläget. Finanspolitiken har varit kraftigt stimulerande under konjunkturedgången. Regeringen har fattat beslut om omfattande åtgärder för att trygga arbetsplatser och människors försörjning och underlätta företagens ekonomiska situation i det svåra läge som coronavirussituationen orsakar.

Samtidigt stöds den ekonomiska aktiviteten under ramperioden genom åtgärderna enligt regeringsprogrammet (permanenta extra satsningar och så kallade framtidsinvesteringar), aktiveringen 2021–2022 av den mekanism för exceptionella konjunkturlägen som ingår i regeringsprogrammet, den höjning av nivån för utgiftsramen som regeringen beslutade om vid sin halvtidsöversyn samt genomförandet av Finlands program för hållbar tillväxt. Den finanspolitiska linjen byggs upp så att utgiftsnivån gradvis börjar sjunka från den exceptionellt höga nivån 2020 och 2021. Beslutet om permanenta omfördelningar på 370 miljoner euro från och med 2023 stöder detta. I samband med budgetmanglingen hösten 2021 kommer det dessutom att fattas beslut om en skattelösning på 100–150 miljoner euro som stärker statsfinanserna.

Regeringen har som mål att sysselsättningsgraden ska vara 75 procent i mitten av årtiondet. Regeringen har förbundit sig till långsiktiga åtgärder för att höja sysselsättningsgraden. Genom beslut i samband med detta eftersträvar man uppskattningsvis 80 000 nya sysselsatta. Redan tidigare har regeringen fattat

⁹ Också Statens revisionsverk har konstaterat att det är motiverat att göra den tolkningen att den flexibilitet som skapats i EU-förfarandena även ingår i de nationella kraven. Statens revisionsverks särskilda berättelse till riksdagen: Rapport om övervakningen av finanspolitiken 2020. (vtv.fi)

beslut om åtgärder som syftar till 31 000—33 000 nya sysselsatta. Med de åtgärder som regeringen beslutade om vid halvtidsöversynen eftersträvas 40 000—44 500 nya sysselsatta. Före utgången av regeringsperioden fattas dessutom beslut om sysselsättningsåtgärder som stärker de offentliga finanserna med 110 miljoner euro.

Regeringens linje i fråga om den ekonomiska politiken och finanspolitiken beskrivs närmare i avsnitt 1. De åtgärder som påverkar inkomsterna och utgifterna inom de offentliga finanserna och som har beaktats i den oberoende prognosen och planen för de offentliga finanserna presenteras i avsnitt 9.

I målscenariot i stabilitetsprogrammet har man för 2023 dessutom beaktat de skatteåtgärder som ska bestämmas i samband med höstens budgetmangling och som stärker de offentliga finanserna med 100 miljoner euro samt 1/3 av de sysselsättningsåtgärder som ska bestämmas före utgången av regeringsperioden och som stärker de offentliga finanserna med sammanlagt 110 miljoner euro.

Regeringen följer kontinuerligt det ekonomiska läget och uppnåendet av målen för den ekonomiska politiken och reagerar på det sätt som läget kräver. Regeringen har förbundit sig att se över åtgärderna i regeringsprogrammet, om genomförandet av åtgärderna skulle äventyra uppnåendet av de mål som ställts för de offentliga finanserna.

Uppfyllelsen av underskotts- och skuldkriterierna i grundfördraget

Enligt grundfördraget ska underskottskriteriet anses ha iakttagits trots att referensvärdet på 3 procent har överskridits, om underskottets andel av bruttonationalprodukten har minskat väsentligt och kontinuerligt och nått en nivå som ligger nära referensvärdet, eller referensvärdet överskrids endast undantagsvis och övergående och i ringa grad.

Underskottet i de offentliga finanserna uppgick 2020 till 5,4 procent i förhållande till BNP. Enligt den oberoende prognosen minskar underskottet till 4,7 procent i förhållande till BNP 2021 och till 2,9 procent i förhållande till BNP 2022. Åren 2023 och 2024 fortsätter underskottet att minska enligt stabilitetsprogrammets målscenario och den oberoende prognosen. Överskridandet av referensvärdet sker således undantagsvis och är övergående men inte ringa. Enligt finansministeriets bedömning bryter Finland mot underskottskriteriet, liksom nästan alla EU-länder. Regeringen har som mål att referensvärdet för underskott ska underskridas och underskottskriteriet uppfyllas från och med 2022.

Fördragets skuldkriterium anses ha iakttagits trots att referensvärdet på 60 procent överskridits, om skuldkvoten minskar i tillräcklig utsträckning och närmar sig referensvärdet i tillfredsställande takt.

Den offentliga skuldkvoten ökade 2020 till 69,2 procent i förhållande till BNP, och den fortsätter enligt den oberoende prognosen att öka till cirka 71,6 procent i förhållande till BNP 2021 och ytterligare till 72,4 procent 2022. Enligt stabilitetsprogrammets målscenario och den oberoende prognosen kommer den offentliga skuldkvoten inte att börja minska under perioden för stabilitetsprogrammet. Skuldkriteriet kommer enligt finansministeriets bedömning således att överträdas från och med 2020.

Kommissionen konstaterade våren 2020 i sin rapport enligt artikel 126.3 en överträdelse av såväl underskotts- som skuldkriteriet. Kommissionen gick då emellertid in för att inte för ett enda medlemslands del inleda förfarandet vid alltför stora underskott. Kommissionen bereder troligen en motsvarande rapport också våren 2021. Det är möjligt att inleda förfarandet vid alltför stora underskott till följd av en överträdelse av underskotts- och/eller skuldkriteriet.

Efterlevnaden av kraven i stabilitets- och tillväxtpaktens förebyggande del

Finland omfattas för närvarande fortfarande av den förebyggande delen av stabilitets- och tillväxtpakten och av de krav i den förebyggande delen som gäller framstegen i fråga om det medelfristiga målet. Uppnåendet av det medelfristiga målet eller framstegen i fråga om målet bedöms med hjälp av två pelare – det strukturella saldot och utgiftsregeln — som granskas utifrån kraven i de landsspecifika rekommendationerna.

De landsspecifika rekommendationer som antogs sommaren 2020 innehöll inga numeriska krav. Däremot var den landsspecifika rekommendationen till så gott som alla medlemsländer att de skulle ”vidta alla nödvändiga åtgärder, i enlighet med den allmänna undantagsklausulen i stabilitets- och tillväxtpakten, för att effektivt hantera covid-19-pandemin, upprätthålla ekonomin och stödja den påföljande återhämtningen; när de ekonomiska förhållandena medger det, driva en finanspolitik som syftar till att nå en återhållsam offentligfinansiell ställning på medellång sikt och säkerställa en hållbar skuldsättning, samtidigt som investeringarna ökas”.¹⁰

Enligt finansministeriets bedömning har Finland iakttagit den landsspecifika rekommendation som gavs 2020.

Det är ännu oklart vilken utformning de landsspecifika rekommendationer som offentliggörs i maj kommer att ha. Den 3 mars publicerade Europeiska kommissionen meddelandet ”Ett år efter utbrottet av covid-19: finanspolitiska insatser”. Där redogör kommissionen för sina avsikter när det gäller samordningen av finanspolitiken inom EU våren 2021. I meddelandet behandlas det dels under vilka omständigheter kommissionen kan föreslå att stabilitets- och tillväxtpaktens allmänna undantagsklausul, som infördes våren 2020, ska avaktiveras, dels hurdan finanspolitisk vägledning som är att vänta i vårens landsspecifika rekommendationer.

Enligt meddelandet kommer vägledningen i de landsspecifika rekommendationerna främst att vara av kvalitativ karaktär, men den kan även innehålla vissa numeriska element. Länderna ska i vägledningen indelas i två grupper:

- Länder med låga hållbarhetsrisker: finanspolitiken ska under 2022 stödja tillväxt på ett sätt som tar hänsyn till effekterna av faciliteten för återhämtning och resiliens (RRF).
- Länder med höga skuldnivåer: finanspolitiken ska vara försiktig men samtidigt skydda nationellt finansierade investeringar och använda RRF-bidrag för att finansiera investeringar av hög kvalitet.

Om hållbarhetsriskerna bedöms utifrån den så kallade S1-indikatorn ska Finland enligt finansministeriets bedömning höra till den senare gruppen eftersom Finlands hållbarhetsrisker enligt indikatorn är på medelnivå, inte låga.

Eftersom det är oklart exakt hur de landsspecifika rekommendationerna kommer att vara utformade är det enligt finansministeriet inte möjligt att på förhand bedöma iakttagandet av den förebyggande delen när det gäller 2022. Enligt nuvarande bedömning kommer den allmänna undantagsklausulen emellertid att vara i kraft också 2022, och vi kommer då ännu inte att återgå till normala framsteg i fråga om det medelfristiga målet.

¹⁰ Den landsspecifika rekommendation som antogs sommaren 2020 ersatte således den landsspecifika rekommendationen från 2019 att ”säkerställa att de primära offentliga nettoutgifternas nominella ökning inte överstiger 1,9 % under 2020, vilket motsvarar en årlig strukturell anpassning på 0,5 % av BNP”.

År 2023 kommer läget antagligen att normaliseras, och utifrån stabilitets- och tillväxtpakten och Finlands finanspolitiska lagstiftning kan man anta att det strukturella saldot då bör förbättras med 0,5 procent i förhållande till BNP. Enligt stabilitetsprogrammets målscenario och den oberoende prognosen kommer förbättringen av det strukturella saldot att vara i enlighet med detta. Det bör emellertid noteras att bedömningen av det strukturella saldot är förenad med osäkerhet i och med den kraftiga konjunktursvängningen i ekonomin. Produktionsgapet är svårt att uppskatta, och bedömningen av konjunkturläget ändras sannolikt i senare prognoser när bilden av den ekonomiska utvecklingen kompletteras.

I vilket fall som helst klarnar utfallet när det gäller att nå det medelfristiga målet först efter utgången av denna regeringsperiod/period för stabilitetsprogrammet.

Statsrådets bedömning av framstegen mot det medelfristiga målet

Enligt statsrådets bedömning har Finland följt den landsspecifika rekommendation om de offentliga finanserna som gavs 2020. Enligt 3 § 1 mom. i den finanspolitiska lagen 869/2012 ska statsrådet vidta de åtgärder som statsrådet anser behövliga för att korrigera de offentliga finansernas stabilitet och hållbarhet, om det enligt dess bedömning finns en sådan betydande avvikelse i det strukturella saldot i de offentliga finanserna som kan äventyra uppnåendet av det medelfristiga målet. Statsrådet ska bedöma frågan i samband med övervakningen och den samlade bedömningen av de offentliga finanserna eller efter det att Europeiska unionens råd påpekat saken i sitt yttrande om Finlands stabilitetsprogram.

Bedömning av framstegen i fråga om de landsspecifika rekommendationerna 2020

Som det bedömts ovan har Finland följt den rekommendation om de offentliga finanserna som gavs i juli 2020. Framstegen i fråga om de övriga landsspecifika rekommendationer som Finland fick 2020 behandlas i det nationella reformprogrammet, som finns som bilaga till den plan för återhämtning och resiliens som offentliggörs i maj 2021.

Jämförelse med andra prognoser samt känslighetsanalys

En jämförelse av regeringens mål med kommissionens senaste budgetprognos finns i tabellen nedan, och en känslighetsanalys finns i bilaga 4 till planen för de offentliga finanserna. Kommissionens senaste BNP- och inflationssiffror är från februari 2021 och siffrorna för de offentliga finanserna från november 2020.

Tabellerna 1.—3.

Tabell A. De offentliga samfundens strukturella saldo, nettokreditgivning, utgifter och bruttoskuld. Målscenario och finansministeriets vårprognos, i förhållande till BNP.

	2020	2021	2022	2023	2024
Strukturellt saldo					
— mål				-1,8	-1,5
— prognos	-3,4	-3,5	-2,4	-1,8	-1,6
Offentliga samfunds nettokreditgivning					
— mål				-2,1	-1,7
— prognos	-5,4	-4,7	-2,9	-2,2	-1,7
Offentliga samfunds bruttoskuld					
— mål				73,9	74,7
— prognos	69,2	71,6	72,4	73,9	74,8
Offentliga samfunds utgifter					
— mål				53,1	52,3

	2020	2021	2022	2023	2024
— prognos	56,7	56,3	54,0	53,1	52,3

Tabell B. Jämförelse med kommissionens föregående prognos

	Kommissionens prognos			FM:s prognos			
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2023
BNP, förändring, % ¹	-3,1	2,8	2	-2,8	2,6	2,5	1,5
Konsumentprisindex, förändring, % ¹	0,4	1,2	1,2	0,3	1,4	1,5	1,7
arbetslöshetsgrad, % ²	7,9	7,7	7,4	7,8	7,8	7,2	6,9
Saldot för de offentliga samfunden, % av BNP ²	-7,6	-4,8	-3,4	-5,4	-4,7	-2,9	-2,1
Strukturellt saldo, % av BNP ²	-5,3	-3,5	-2,7	-3,4	-3,5	-2,4	-1,8
De offentliga samfundens skuld, % av BNP ²	69,8	71,8	72,5	69,2	71,6	72,4	73,9

¹⁾ Kommissionens vinterprognos, februari 2021

²⁾ Kommissionens höstprognos, november 2020

Tabell 1a. Makroekonomiska utsikter

	2020 md euro	2020	2021	2022	2023	2024
1. BNP-volym	229,5	-2,8	2,6	2,5	1,5	1,4
2. BNP, gängse priser	247,8	-1,2	4,4	4,2	3,4	3,2
BNP-volymen, komponenter						
3. Privata konsumtionsutgifter	119,9	-4,9	3,5	2,9	1,6	1,6
4. Offentliga konsumtionsutgifter	56,6	2,3	2,3	0,0	-1,5	0,1
5. Kapitalbildning	50,8	-3,1	-0,2	3,5	2,8	2,1
6. Lagerförändring (% av BNP)	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
7. Export av varor och tjänster	89,6	-6,6	4,6	4,7	3,7	2,2
8. Import av varor och tjänster	88,1	-6,6	4,1	3,8	3,1	2,2
Kalkylerad inverkan på BNP-tillväxten, procentenheter						
9. Inhemsk efterfrågan på slutprodukter	227,3	-2,8	2,3	2,3	1,1	1,3
10. Förändring i lager	0,1	0,0	0,1	-0,2	0,1	0,0
11. Nettoexport	1,4	0,0	0,2	0,4	0,2	0,1

Tabell 1b. Utvecklingen av prisindex

	2020	2021	2022	2023	2024
1. BNP-deflator	1,7	1,7	1,7	1,9	1,8
2. Deflator för privat konsumtion	0,4	1,4	1,5	1,7	1,7
3. Harmoniserat konsumentprisindex	0,4	1,5	1,7	1,9	1,8
4. Deflator för offentlig konsumtion					
5. Investeringsdeflator					
6. Exportprisdeflator	-4,6	1,8	1,8	1,6	1,6
7. Importprisdeflator	-5,3	2,0	1,9	1,7	1,6

Tabell 1c. Utvecklingen på arbetsmarknaden

	2020 nivå	2020	2021	2022	2023	2024
1. Sysselsättning, 1 000 personer	2528	-1,5	0,1	1,2	0,6	0,4
2. Sysselsättning, 1 000 arbetade timmar						
3. Arbetslöshetsgrad (%)	213	7,8	7,8	7,2	6,9	6,7
4. Arbetsproduktivitet, personer	88,5	-1,3	2,5	1,3	0,9	0,9
5. Arbetsproduktivitet, antal arbetade timmar						
6. Löntagarersättningar	110,2	-1,6	4,4	3,8	3,2	2,8
7. Löntagarersättning per anställd	43,6	-0,1	4,4	2,6	2,5	2,4

Tabell 1d. Sektorspecifika saldon, % av BNP

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
1. Finlands nettoutlåning till utlandet	0,4	0,2	0,4	0,6	0,6	0,6
varav:						
— Saldo för varor och tjänster						
— Saldo för produktionsfaktorsersättningar och inkomstöverföringar						
— Kapitalöverföringar, netto						
2. Den privata sektorns nettoutlåning						
3. Den offentliga sektorns nettoutlåning						
4. Statistisk differens	0,5	0,5	0,5	0,5	0,4	0,4

Tabell 2a. Den offentliga sektorns utsikter, % av BNP

	2020 mn euro	2020	2021	2022	2023	2024
Nettoutlåning enligt delsektorer (EDP B.9)						
1. Offentliga samfund sammanlagt	-12924	-5,4	-4,7	-2,9	-2,1	-1,7
2. Staten	-13 370	-5,6	-5,0	-2,9	-2,2	-1,9
3. Landskapsförvaltningen					-0,2	-0,2
4. Lokalförvaltningen	175	0,1	-0,3	-0,8	-0,6	-0,4
5. Socialskyddsfonderna	271	0,1	0,6	0,8	0,9	0,9
De offentliga samfunden (S13)						
6. Inkomster sammanlagt	125 240	51,2	51,6	51,1	51,0	50,7
7. Utgifter sammanlagt	127 974	56,7	56,3	54,0	53,1	52,3
8. Nettokreditgivning	-2 734	-5,4	-4,7	-2,9	-2,1	-1,7
9. Ränteutgifter	2 063	0,7	0,5	0,4	0,3	0,3
10. Primärt saldo	-671	-4,8	-4,2	-2,5	-1,8	-1,4
11. Engångsåtgärder	0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Inkomstslag						
12. Skatteinkomster (12=12a+12b+12c)	71 412	30,1	30,1	29,6	29,3	29,2
12a. Skatter på produktion och import	32 889	13,8	13,9	13,6	13,4	13,2
12b. Inkomstskatter	37 726	15,9	15,8	15,7	15,6	15,6
12c. Kapitalskatter	797	0,3	0,4	0,3	0,3	0,3
13. Socialskyddsavgifter	27 612	11,6	12,2	12,0	12,0	12,0
14. Kapitalinkomster	6 468	2,7	2,6	2,8	2,8	2,9
15. Övriga inkomster (15=16-12-13-14)	16 184	6,8	6,7	6,7	6,8	6,6

	2020	2020	2021	2022	2023	2024
	mn euro					
16. = 6. Inkomster sammanlagt	121 676	51,2	51,6	51,1	51,0	50,7
varav: Skattesats (D2+D.5+D.61+D.91-D.995)	99 321	41,9	42,4	41,8	41,4	41,3
Utgiftsslag						
17. Löntagarersättningar + insatsförbrukning	57 262	24,1	24,2	23,7	23,3	23,0
17a. Löntagarersättningar (löner + arbetsgivares socialskyddsavgifter)						
17b. Insatsförbrukning						
18. Sociala inkomstöverföringar (18=18a+18b)	53 557	22,6	22,0	21,5	21,3	21,2
varav arbetslöshetsersättningar	5 799	2,4	2,1	1,8	1,7	1,7
18a. Sociala inkomstöverföringar in natura						
18b. I pengar fastställda sociala förmåner						
19. = 9. Ränteutgifter	1 611	0,7	0,5	0,4	0,3	0,3
20. Subventioner	4 184	1,8	1,7	1,1	1,1	1,1
21. Fast bruttoinvestering	10 877	4,6	4,6	4,4	4,2	4,1
22. Kapitalöverföringar	564	0,2	0,6	0,3	0,3	0,3
23. Övriga utgifter (23 = 24 -17-18-19-20-21)	6 545	2,8	2,8	2,6	2,5	2,4
24. = 7. Utgifter sammanlagt	134 600	56,7	56,3	54,0	53,1	52,3
varav: Offentlig konsumtion	58 110	24,5	24,6	24,1	23,5	23,4

Tabell 2b. Inkomster och utgifter vid oförändrad politik, % av BNP

	2 020	2 020	2021	2022	2 023	2 024
	mn euro					
1. Inkomster sammanlagt vid oförändrad politik	121 676	51,2	51,6	51,1	50,9	50,6
2. Utgifter vid oförändrad politik, sammanlagt	134 600	56,7	56,3	54,0	53,1	52,3

Tabell 2c. Utgifter utanför utgiftsregeln, % av BNP

	2 020	2 020	2021	2022	2 023	2 024
	mn euro					
1. Utgifter för EU-program som motsvaras fullt av inkomster från EU-medel	492	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
1.a varav investeringar som motsvaras fullt av inkomster från EU-medel	104	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Konjunkturbetingade ändringar i arbetslöshetsutgifterna	632	0,3	0,3	0,2	0,1	0,1
3. Effekten av diskretionära åtgärder på inkomsterna	-726	-0,3	0,7	-0,1	0,0	0,1
4. Utgifter finansierade med öronmärkta inkomster	77	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Tabellerna 4.—8.

Tabell 4. De offentliga samfundens skuldtutveckling, % av BNP

	2020	2021	2022	2023	2024
1. Bruttoskuldens nivå, % av BNP	69,2	71,6	72,4	73,9	74,7
2. Förändring i bruttoskuld, procentenheter	9,7	2,4	0,8	1,4	0,9
Bidrag till förändringar i bruttoskulden, procentenheter					

	2020	2021	2022	2023	2024
3. Primärt saldo	4,8	4,2	2,5	1,8	1,4
4. Ränteutgifter	0,7	0,5	0,4	0,3	0,3
5. Flödes-/stockjustering	4,3	-2,3	-2,1	-0,7	-0,8
varav:					
— Differenser mellan statistikföring enligt kassa- och prestationsprincipen					
— Nettoanskaffning av finansiella tillgångar					
— varav: privatiseringsinkomster					
— Övriga (inkl. inverkan av BNP-tillväxten)					
Implicit räntesats på skuld	1,1	0,8	0,6	0,5	0,4
Andra relevanta variabler					
6. Likvida finansiella tillgångar (AF1, AF2, AF3, AF5)					
7. Finansiella nettoskulder (7=1-6)					
8. Amortering av statens skulder (befintliga skuldebrev)					
9. Valutaskuldens andel					
10. Genomsnittlig maturitet för statens skulder					

Tabell 5. Konjunkturernas effekter på balansen i de offentliga finanserna, % av BNP

	2020	2021	2022	2023	2024
1. BNP, volymförändring, %	-2,8	2,6	2,5	1,5	1,4
2. De offentliga samfundens finansieringsbehov	-5,4	-4,7	-2,9	-2,1	-1,7
3. Ränteutgifter	0,7	0,5	0,4	0,3	0,3
4. Engångsåtgärder	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
engångsåtgärder på de offentliga samfundens inkomstsida					
engångsåtgärder på de offentliga samfundens utgiftssida					
5. Potentiell BNP, förändring, %					
bidrag:					
— arbetsinsats					
— kapitalinsats					
— totalproduktivitet					
6. Produktionsgap					
7. Konjunkturrelaterad komponent i det finansiella sparandet					
8. Konjunkturjusterat finansiellt sparande (2-7)					
9. Konjunkturjusterat primärsaldo (8+3)					
10. Strukturellt saldo (8-4)	-3,4	-3,5	-2,4	-1,8	-1,5

Tabell 6. Skillnader i förhållande till det tidigare stabilitetsprogrammet

	2020	2021	2022	2023	2024
BNP-tillväxt (%)					
SP-2020 april	-5,5	1,3	1,3		
SP-2021 maj	-2,8	2,6	2,5	1,5	1,4
Differens, procentenheter					
Den offentliga sektorns finansieringsbehov, % av BNP					
SP-2020 april	-7,2	-4,0	-4,1		
SP-2021 maj	-5,4	-4,7	-2,9	-2,1	-1,7
Differens, procentenheter*					
De offentliga samfundens bruttoskuld, % av BNP					

	2020	2021	2022	2023	2024
SP-2020 april	69,1	71,5	73,8		
SP-2021 maj	69,2	71,6	72,4	73,9	74,7
Differens, procentenheter*					

Tabell 7. Hållbarheten inom den offentliga ekonomin på lång sikt, % av BNP

	2007	2010	2020	2030	2040	2050	2060
Totala utgifter	46,6	53,9	56,7	53,0	55,6	56,9	59,5
Varav: åldersrelaterade utgifter			31,2	30,6	30,6	30,3	31,2
Totala inkomster	51,7	51,4	51,2	50,5	51,7	52,8	54,4

Tabell 7a. Villkorade åtaganden, % av BNP

	2020	2021
Statsgarantier	36,2	
varav till finansiella institut	12,4	

Tabell 8. Bakgrundsantaganden för prognosen¹

	2020	2021	2022	2023
3 mån. EURIBOR-ränta	-0,4	-0,5	-0,5	-0,4
Obligationsränta 10 år	-0,2	-0,2	-0,1	-0,1
USD/EUR-valutakurs	1,1	1,2	1,2	1,2
Effektiv nominell växelkurs	2,7	1,7	0,0	
Global BNP-tillväxt (exklusive EU)	-3,4	5,2	3,8	
BNP-tillväxten i EU-28	-6,3	3,7	3,9	
BNP-tillväxten på de viktigaste exportmarknaderna	-7,1	6,0	4,1	3,8
Världshandelns tillväxt	-5,5	6,6	4,5	4,3
Råolja (USD/fat)	43,4	61,8	58,3	55,9

¹⁾ Inga exakta bakgrundsantaganden har fastställts såsom bakgrund för kalkylen på medellång sikt, utan kalkylerna baserar sig på allmänna bedömningar av utvecklingen i verksamhetsmiljön.